แบบอย่างชีวิตของสัตบุรุษที่น่าเรียนรู้

อยู่ก็สุขใจ ไปก็สงบ

“ถ้าท่านรู้จักเกรงกลัวต่อบาป ทำความดีไว้แล้ว ตายก็ไม่ต้องกลัว”

เขียนโดย : พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์

เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง

เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

๑ อยู่ก็สุขใจ ไปก็สงบ ๑

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์ : เขียน

แบบอย่างชีวิตของสัตบุรุษที่น่าเรียนรู้

อยู่ก็สุขใจ ไปก็สงบ

"ถ้ารู้จักเกรงกลัวต่อบาป ทำความดีไว้แล้ว ตายก็ไม่ต้องกลัว"

เขียนโดย พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์

เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง

เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

อยู่ก็สุขใจ ไปก็สงบ

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์ : เขียน

บรรณาธิการ : แพทย์หญิงจรุณี ศิริเทพทรงกลด
ผู้ช่วยบรรณาธิการ : น.สพ. สมชาย ศิริเทพทรงกลด
ที่ปรึกษา : ดร. ราเดีย อินทร์กรุงเก่า
ผู้จัดการฝ่ายผลิต : พชรพร ชาญตะกั่ว
จัดรูปเล่ม : ศิริศักดิ์ ศรีอุดร
พิสูจน์อักษร : จิตสุภา อนันตภิวัฒน์
เจ้าของลิขสิทธิ์ : พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์

พิมพ์ครั้งแรกโดย : สำนักพิมพ์ใบบัว มกราคม ๒๕๕๒

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ.
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data.
พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์ .
อยู่ก็สุขใจ ไปก็สงบ - - กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งแรก.--
สำนักพิมพ์ใบบัว, ๒๕๕๒.
๑๒๐ หน้า.
1. ธรรมะประยุกต์ I. ชื่อเรื่อง
895.91301

ISBN : 978-974-614-675-3

ราคา ๖๕ บาท

จัดทำโดย : สำนักพิมพ์ใบบัว
๑๘๕ หมู่ ๙ ต. บ้านกง
อ. หนองเรือ จ. ขอนแก่น ๔๐๒๔๐
Email:bai.bou@hotmail.com

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท ธนบรรณปิ่นเกล้า จำกัด
๓/๑๙-๒๐ ซ.บรมราชชนนี ถ.บรมราชชนนี
อรุณอมรินทร์ บางกอกน้อย กรุงเทพ ๑๐๗๐๐
โทร ๐๒-๔๓๔-๘๒๗๐-๑ แฟกซ์ ๐๒-๔๒๔-๘๕๑๐

พิมพ์ที่ ศิริศักดิ์การพิมพ์ โทร. ๐๘-๖๑๔๕-๗๑๔๑ Email: sirisakmac2@hotmail.com

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

"สัพพะทานัง ธัมมะทานัง ชินาติ"
การให้ธรรมทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

ขอมอบความปรารถนาดีแด่

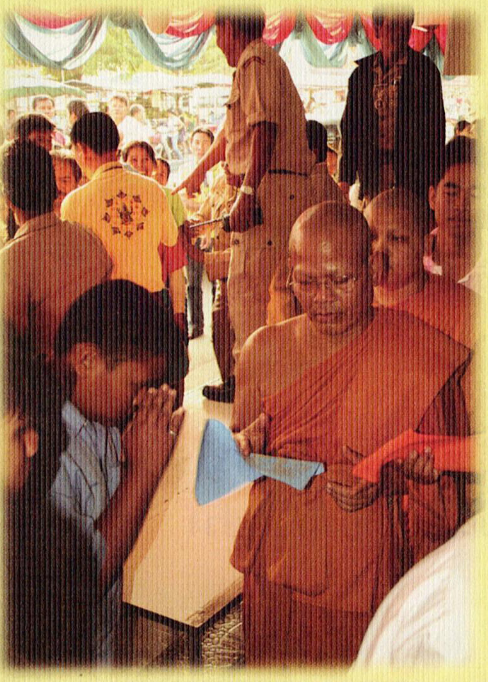
....

....

จาก

....

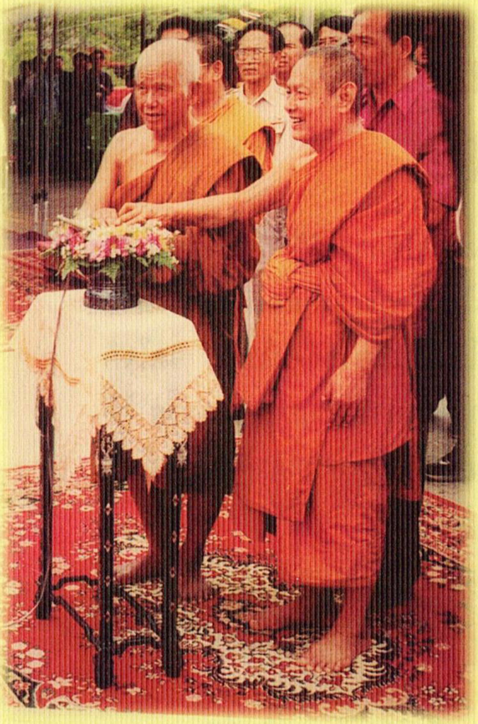
....

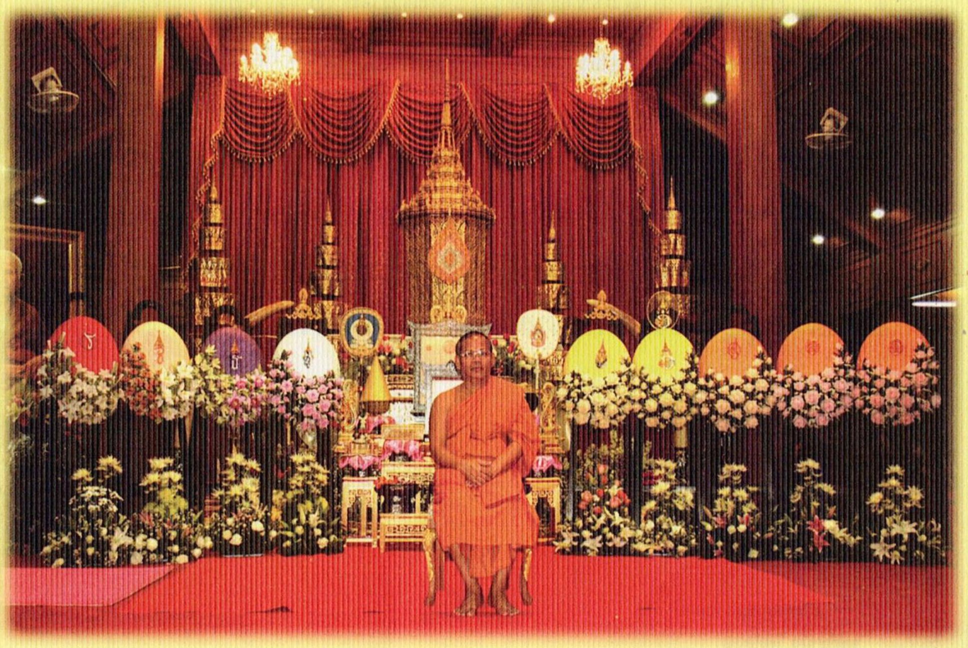

วัดไร่ขิง
นครปฐม

คำนำสำนักพิมพ์

ร่างกายจะเจริญเติบโตแข็งแรงใช้การได้ดี ก็เพราะอาศัยอาหารต่างๆ ที่คนเราบริโภคเข้าไปเพื่อบำรุงหล่อเลี้ยงร่างกาย คนที่ขาดอาหารร่างกายก็จะผอมโซอ่อนแอใช้งานไม่ได้ จิตใจก็เช่นกัน จะเข้มแข็งเปรื่องปราชญ์รอบรู้เอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้ก็ต้องอาศัยอาหารที่ดีเช่นเดียวกัน ใจที่ขาดอาหารก็จะเป็นใจที่อ่อนแอ เป็นใจที่โง่ทึบใช้การไม่ได้ดี แต่อาหารกายกับอาหารใจนั้นแตกต่างกัน อาหารกายนั้นเป็นวัตถุส่วนอาหารใจนั้นเป็นนามธรรม เป็นอารมณ์ เป็นวิชาความรู้ เป็นแง่คิดต่าง ๆ

หนังสืออยู่ก็สุขใจไปก็สงบ ถือเป็นอาหารใจที่ดี เพราะพระพิพัฒน์วิริยาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง ได้ประมวลประสบการณ์ความรู้ที่สั่งสมมา มีมุมมองแง่คิดต่างๆ มากมาย ซึ่งท่านได้สอดแทรกสาระหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไว้อย่างน่าอ่านและเข้าใจง่าย ถ้าผู้อ่านอ่านด้วยความเอาใจใส่และพิจารณาให้ดี ก็จะทำให้จิตใจของท่านอิ่มไปด้วยความรู้ อิ่มไปด้วยบุญและได้แง่คิดบางประการตามสมควร

ขอให้บุญรักษาทุกท่าน

สำนักพิมพ์ใบบัว

คำนำนักเขียน

มีคำสอนโบราณกล่าวไว้ว่า **"เห็นบุญให้รีบหาบ เห็นบาปให้รีบละ เห็นพระให้รีบไหว้"** เหตุที่ต้องรีบ ก็เพราะชีวิตของคนเรานั้นไม่แน่นอน มันมักจะเคลื่อนเลื่อนลับไปเรื่อยๆ จนถึงจุดบั้นปลายของชีวิต ความตายนั้น เป็นสิ่งที่ห้ามได้ยาก ไม่มีใครห้ามตัวเองไม่ให้ตายได้ ดังที่เราจะห้ามพระเพลิงไม่ให้มีควัน หรือเราจะห้ามพระจันทร์และสุริยันไม่ให้ส่องแสงนั้นไม่ได้ แต่เราสามารถที่จะห้ามใจตัวเองไม่ให้ทำชั่ว ไม่ให้เกลือกกลั้วกับอบายมุขอันเป็นเส้นทางไปสู่นรกได้ หากเรามีความเชื่อว่าชีวิตมนุษย์นั้นอยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม **ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว** เป็นคนที่ยึดมั่นในศีลธรรมคุณงามความดี เพราะเราเป็นผู้ที่มีความเกรงกลัวและละอายต่อบาปอกุศล ยึดมั่นในคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ผู้ทรงตรัสสอนแต่ความจริง

ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ทุกท่าน

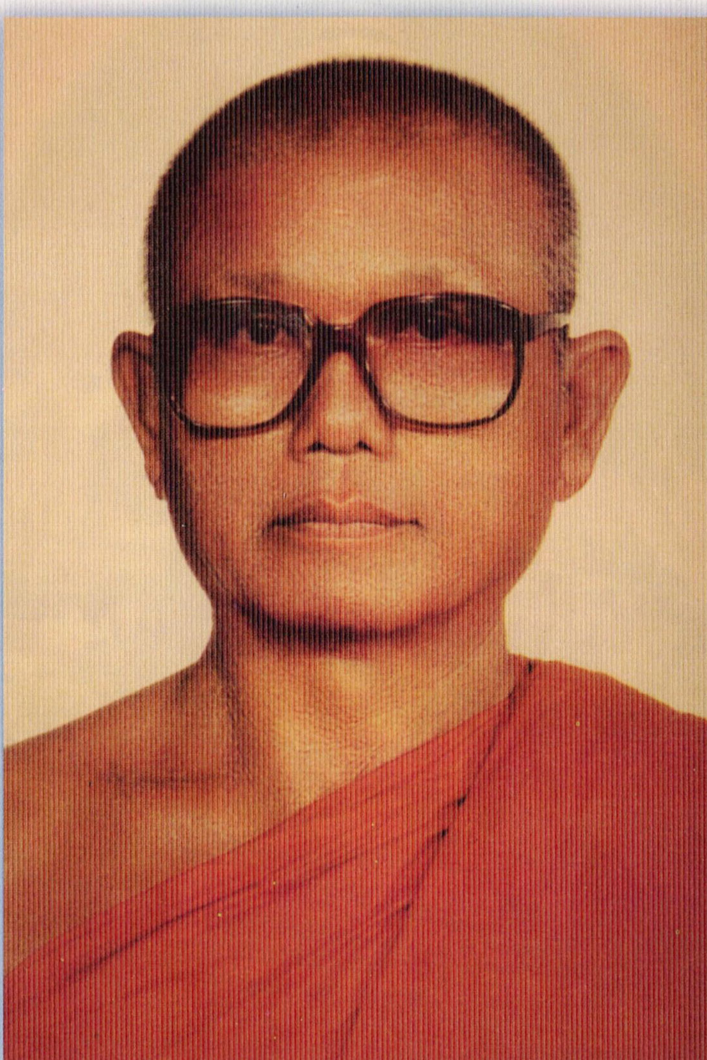
พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์

เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง

เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

สารบัญ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง

อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

นักบุญแห่งลุ่มน้ำท่าจีน

รำลึกถึงนักบุญแห่งลุ่มแม่น้ำท่าจีน

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

ขอประณบน้อมบูชาสักการะ
แด่องค์พระอุบาลีศรีศาสนา
พระผู้มีรัตนะหนุนคุณปัญญา
พระสังฆาผู้เลิศล้ำนำอำไพ
ด้วยคำกล่าวรจนาวาจาศิษย์
ด้วยดวงจิตคิดถึงทุกสมัย
คำสอนท่านยังสว่างกลางดวงใจ

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์
เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

จุดประกายด้วยแสงธรรมล้ำเลิศจริง
คำอวยพรเป็นสุนทรอันประเสริฐ
ได้ก่อเกิดคุณความงามตามทุกสิ่ง
ศิษย์ปราดเปรื่องทุกเรื่องแห่งความจริง
ศิษย์เพริศพริ้งด้วยคุณธรรมหนุนนำพา
ขออธิษฐานเป็นกลอนสุนทรกล่าว
จิตโน้มน้าวให้ระลึกถึงคะนึงหา
ขอเคารพหลักธรรมพระสัมมา
น้อมบูชานอบนบเคารพครู
เดชะคุณบุญกุศลผลทั้งหมด
ให้ปรากฏเป็นบรรเจิดงามเลิศหรู
ศิษย์เคารพบรรเจิดธรรมช่วยนำชู
อาจารย์อยู่ ณ ถิ่นใดให้สถาพรฯ

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์ (แย้ม กิตฺตินฺธโร)
เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ ป.ธ.๖) ท่านเป็นพระเถระผู้เกิดมาเพื่อสร้างสมบารมีธรรมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะทางด้านเมตตานั้น ท่านได้สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ห้องสมุด งานก่อสร้างในวัดมากมาย ท่านได้สร้างสาธารณสงเคราะห์ที่ทำคุณประโยชน์นานัปการต่อชุมชนและสังคมในละแวกใกล้เคียง โดยไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนา ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนโรงพยาบาล ห้องสมุดและยังได้ ก่อสร้างถาวรวัตถุไว้ในวัดอีกมากมาย ในส่วนตัวของอาตมภาพเองนั้นได้รับใช้ใกล้ชิดท่านมานาน และทราบชัดถึงคุณงามความดีของท่านมาโดยตลอด จึงขอยกย่องท่านเป็นนักบุญแห่งลุ่มแม่น้ำท่าจีนด้วยความภาคภูมิใจ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์นั้น เดิมชื่อปัญญา ทิพย์มณฑา เกิดเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๔๖๕ ที่ ต.นครชัยศรี อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม บิดา ชื่อ นายไป๋ มารดา ชื่อ อุบาสิกาแช่ม เข้าพิธีบรรพชาเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๗๗ ณ วัดกลางบางแก้ว อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม โดยพระครูปัจฉิมทิศบริหาร (เกิด) วัดงิ้วราย ต.งิ้วราย อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม เป็นพระอุปัชฌาย์ เข้าพิธีอุปสมบท เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๕ ณ วัดกลางบางแก้ว โดยมีพระพุทธวิถีนายก(เพิ่ม ปุญญวสโน) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระธรรมธรมูล วัดกลางบางแก้ว เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และพระอาจารย์ชด ฐิตธมฺโม วัดกลางบางแก้ว เป็นพระอนุสาวนาจารย์

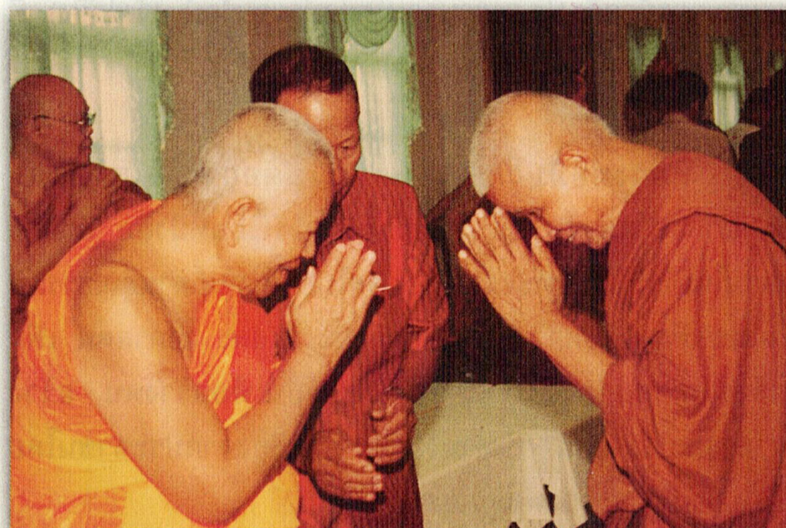
พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ เป็นพระมหาเถระผู้มีศีลาจารวัตรงดงามเคร่งครัด ปฏิบัติตาม

พระธรรมวินัย มีความเป็นอยู่เรียบง่าย เปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรมและสังคหวัตถุธรรม เป็นทั้งพระนักปกครอง นักบริหาร นักการศึกษาและนักพัฒนาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลสร้างสรรค์ ที่ได้ทิ้งผลงานไว้มากมายสุดจะพรรณนา ตัวอย่างเช่น ได้ทุ่มเทเวลาให้กับการพัฒนาด้านบริการชุมชนและพัฒนาด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะการจัดสร้างโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) ที่มีชื่อเสียงในด้านการรักษาดวงตา

หลวงพ่อมีปณิธานอันแน่วแน่ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาว่า เมื่อเราไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ก็ขอส่งเสริมให้เด็กได้เรียนหนังสือ ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็ตามคุณธรรมที่โดดเด่นที่สุดของหลวงพ่อ ก็คือ ความเสียสละ โอกาสตน เพื่อสร้างโอกาสแก่คนอื่น เสียสละทรัพย์สินเพื่อสร้างคน สร้างสาธารณประโยชน์ จนท่านได้รับการยกย่องจากประชาชนโดยทั่วไปว่าเป็น **“หลวงพ่อผู้เสียสละ”**

นับตั้งแต่อุปสมบทเมื่อ พ.ศ.๒๔๘๕ เป็นต้นมาพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ พยายามหาวิธีการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนหนังสือมาโดยตลอด แม้บางช่วงเวลาจะมีความยากลำบากในการจัดหาปัจจัยสนับสนุน แต่หลวงพ่อไม่เคยย่อท้อ ด้วยความศรัทธาที่มีต่อองค์หลวงพ่อวัดไร่ขิงและปณิธานอันแน่วแน่ ทำให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรคนานัปการมาได้ ทั้งได้รับการสนับสนุนจากพระเถระและประชาชนทั่วไปมากขึ้นตาม

ลำดับจนทำให้สามารถสนับสนุนการศึกษา ทั้งด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ ทุนการศึกษา และการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เป็นที่ประจักษ์ ต่อสาธารณชนทั่วไป มหาวิทยาลัยและองค์กรเอกชนหลายสถาบัน ต่างยกย่องถวายเกียรติคุณและปริญญาเป็นจำนวนมาก

งานสำคัญอีกด้านหนึ่งที่ท่านให้ความสำคัญคือการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน หลวงพ่อ พยายามหาหนทางดูแลบำรุงรักษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี รวมทั้งป้องกันมลภาวะด้วยวิธีต่างๆ ที่สำคัญคือได้จัดสร้างโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง) สนองพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้คนท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียงได้รับอานิสงส์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การดำเนินชีวิตอย่างเสียสละของหลวงพ่อสมควรได้รับการยกย่องบูชา การเสียสละของหลวงพ่อจะเป็นแรงบันดาลใจให้พระภิกษุสามเณร และอนุชนรุ่นหลังได้ถือเป็นอุดมคติในการดำเนินชีวิต ทำชีวิตให้มีคุณค่า เป็นชีวิตที่ไม่ตาย คู่ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ สมดังพระบาลีจากมหาอัสสาโรหชาดก ขุททกนิกาย ว่า โย ปุพฺเพ กตกลฺยาโณ ซึ่งมีใจความว่า

"บุคคลใดเคยทำคุณงามความดีซึ่งทำได้ยากไว้ ต่อมาบุคคลนั้นจะทำหรือไม่ทำอีกก็ตาม ย่อมเป็นผู้ควรแก่การบูชา โดยส่วนเดียว" ดังนี้

ตามพระบาลีนี้ชี้ให้เห็นว่า อันบุคคลผู้ที่เคยทำบำเพ็ญคุณงามความดีไว้ จะมากหรือน้อยก็ตาม หากว่าสิ่งที่ทำบำเพ็ญนั้นเป็นประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล และเพื่อความสุขแก่ผู้อื่นแล้ว ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำสิ่งที่ทำได้ยากไว้แล้วทั้งสิ้น บุคคลนั้นแม้ว่า จะล่วงลับดับชีพไปแล้ว ก็สมควรได้รับการบูชา สมควรได้รับการยกย่องเป็นผู้เหมาะแก่เครื่องบูชาตลอดไป เพราะได้บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นไว้ ประโยชน์นั้นแลเป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงความดีของผู้บำเพ็ญ และเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้ได้รับประโยชน์ระลึกถึงผู้บำเพ็ญตลอดไป

อันบุคคลที่จะบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นหรือทำสิ่งที่ทำได้ยากดังกล่าวข้างต้นนั้นได้ ใช่ว่าจะหาได้ง่ายเลย เพราะมีประจักษ์กันอยู่ว่าคนโดยทั่วไปมีความเห็นแก่ตัวสูง มุ่งแต่จะรับมุ่งแต่จะได้มากกว่ามุ่งที่จะให้แก่ผู้อื่น ถึงคราวจะต้องให้หรือจะต้องช่วยเหลือผู้อื่น บ้างก็มักจะหลบเลี่ยงโดยอ้างเหตุผลต่างๆ ว่าไม่สามารถบำเพ็ญประโยชน์หรือไม่อาจช่วยเขาได้ เพราะเหตุอย่างนั้นอย่างนี้ ส่วนคนที่บำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลคนอื่นได้นั้น จะไม่มีเหตุผลอื่นนอกจากคิดจะช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยความเสียสละ ด้วยความมีน้ำใจ ด้วยกรุณาธรรมเป็นที่ตั้งประการเดียว

ผู้ที่บำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น แก่ส่วนรวม หรือแก่หมู่คณะแก่วงการของตนได้นั้น เราสามารถจะมองเห็นได้ สัมผัสได้ เพราะ

ผู้นั้นจะมีคุณลักษณะพิเศษและมีการกระทำที่พิเศษ อันคุณลักษณะพิเศษที่กล่าวนี้อาจย่อได้เป็น ๔ ประการ คือ มีเพื่อให้ ได้เพื่อแจก แบกเพื่อสบาย ตายเพื่ออยู่ คุณลักษณะของผู้บำเพ็ญประโยชน์ทั้ง ๔ ประการนี้จะได้ขยายความพอให้เห็นภาพชัดเจนเป็นลำดับไป

คุณลักษณะของผู้บำเพ็ญประโยชน์ประการที่ ๑ ว่า มีเพื่อให้ ขยายความได้ว่า บุคคลบำเพ็ญประโยชน์นั้น จะมีอะไรก็ตาม ก็มีเพื่อที่จะให้แก่ผู้อื่นต่อไป มิใช่มีเพื่อตนเองส่วนเดียว กล่าวคือมิได้มีไว้เพื่อเก็บหรือมีไว้เพื่อกินใช้เฉพาะตัวหรือพวกพ้องของตัวเองเท่านั้น แต่หากมีน้ำใจคิดเอื้อเฟื้อไปถึงคนอื่นด้วย เช่น มีความรู้ก็อยากถ่ายทอดความรู้ของตนให้คนอื่นไม่หวงแหนไม่ตระหนี่ความรู้ ไม่ปิดบังความรู้ มีความสามารถพิเศษอะไรก็อยากที่จะให้คนอื่นมีความสามารถเหมือนตน หรือมีของกินของใช้อะไร ก็อยากที่จะแบ่งปันให้คนอื่นได้กินได้ใช้บ้าง ดังนี้เป็นต้น บุคคลที่มีคุณลักษณะเช่นนี้จึงไม่มีข้าวของอะไร ที่เก็บไว้กินเก็บไว้ใช้ จนเกินความจำเป็น มีเพียงแค่บำรุงเลี้ยงตัวเองให้อยู่รอดเท่านั้น บางครั้งถึงกับตัวเองยอมไม่กินไม่ใช้ เพื่อให้คนอื่นได้กินได้ใช้สบายก็มี

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนพ่อแม่ยอมอดเพื่อให้ลูก ๆ อิ่ม ยอมไม่ซื้อของกินของใช้ที่ดีๆ สำหรับตัวเอง เพื่อเก็บเงินไว้ให้ลูกๆ ได้ศึกษาเล่าเรียนหรือซื้อของกินของใช้ที่ลูกๆ ต้องการ โดยที่สุดแม้ทรัพย์สมบัติที่ตัวเองหาได้และเก็บไว้นั้น ก็มีเพื่อยกให้แก่ลูกๆ ในโอกาสอันควรนั้นเอง การที่พ่อแม่ทำประโยชน์ให้แก่ลูกๆ เช่นนี้

แม้จะถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา พ่อแม่ก็ยังได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ทำสิ่งที่ทำได้ยาก หาผู้เสมอเหมือนได้ยาก แล้วคนทั่วไปเล่า ถ้าเสียสละทำประโยชน์ให้แก่คนอื่นซึ่งอาจจะไม่รู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน ไม่ได้เป็นญาติมิตรกันเลย แต่ก็ทำได้ด้วยน้ำใจเสียสละจริงๆ จะสมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ทำสิ่งที่ทำได้ยากอย่างยิ่งแค่ไหน มีเพื่อให้จึงจัดเป็นคุณลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของผู้บำเพ็ญประโยชน์

คุณลักษณะของผู้บำเพ็ญประโยชน์ประการที่ ๒ ที่ว่า ได้เพื่อแจก นั้นก็มีความหมายคล้ายกับคุณลักษณะประการแรก กล่าวคือผู้ที่บำเพ็ญประโยชน์นั้นจะได้อะไรมาก็นึกถึงคนอื่นก่อนตัวเองเสมอ ได้อะไรมาก็คิดแต่จะให้คนอื่นต่อ ไม่ต้องการเก็บไว้กินไว้ใช้ส่วนตัว ผู้มีคุณลักษณะเช่นนี้จึงยินดีในการแจก ในการแบ่งปัน ไม่ตระหนี่หวงแหน ชอบเชิญชวนให้คนอื่นนำของที่ตนได้มาไปกินไปใช้ จะยินดีพอใจและชื่นใจเมื่อคนอื่นได้กินได้ใช้ของที่ตนแจกไป เป็นคนที่ไม่อิ่มในการแจกในการแบ่งปัน ถือว่าการแจกการแบ่งปันนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตซึ่งขาดเสียมิได้ ผู้ชอบแจกชอบแบ่งปันนี้เป็นที่พึ่งพาของคนอื่นได้ เป็นคนมีอัธยาศัยกว้างขวาง ย่อมเป็นที่รักพอใจของคนทั่วไป ย่อมมีพรรคพวกมาก และจะไม่เดือนร้อนในเมื่อประสบภัย อย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะจะมีคนคอยช่วยเหลือเกื้อกูลอยู่

อันบุคคลผู้มีคุณลักษณะมีเพื่อให้และได้เพื่อแจกนี้ ย่อมไม่อิ่มในการให้ในการแจก ยิ่งมีก็จะยิ่งให้ ยิ่งได้ก็จะยิ่งแจก และเป็นเรื่องที่น่าแปลกอัศจรรย์คือ ผู้ยิ่งมียิ่งให้ ยิ่งได้ยิ่งแจกอย่างนี้

จะได้รับผลตอบแทนทันตาเห็นคือ ยิ่งแจกยิ่งได้ ยิ่งให้ก็ยิ่งมี กล่าวคือแจกเท่าไรก็ไม่มีหมด มีมาให้แจกอยู่เรื่อยๆ ไม่อัตคัดขัดสน ไม่มีจนยาก เพราะผู้คนทั่วไปเห็นว่าผู้นั้นเป็นคนจิตใจงดงามชอบให้ชอบแจก จึงมีอะไรก็นำมามอบให้เพื่อให้แจกจ่าย ผู้ชอบแจกทานนั้นจึงมีสิ่งของแจกได้โดยไม่มีวันหมด เหมือน กับบ่อน้ำซึม ซึ่งแม้จะวิดวักตักตวงน้ำออกไปเท่าไร น้ำใหม่ก็จะไหลซึมเข้ามาแทนที่โดยไม่มีวันเหือดแห้งฉะนั้น

คุณลักษณะของผู้บำเพ็ญประโยชน์ประการที่ ๓ ที่ว่า แบกเพื่อสบายนั้น ขยายความว่า ผู้ที่ชอบบำเพ็ญประโยชน์นั้นจะเป็นคนไม่ตระหนี่แรง ไม่ตระหนี่กำลัง ยอมรับภาระของผู้อื่นมาเป็นของตน ยอมแบกภาระซึ่งแม้บางครั้งจะหนักไว้เสียเอง ทั้งนี้เพื่อให้คนอื่นสบาย ไม่ต้องเดือดร้อน ดิ้นรน ทั้งที่ภาระนั้นเป็นภาระของคนอื่น เป็นภาระส่วนรวม เป็นภาระของทุกคน แต่ด้วยความมีน้ำใจไม่ตระหนี่แรงจึงยอมแบกภาระนั้นไว้เสียเองด้วยความเต็มใจและจัดทำภาระนั้นให้เสร็จไปด้วยความเสียสละ ผู้มีคุณลักษณะเช่นนี้จะเห็นได้ชัดคือเป็นคนรักงาน เป็นคนรับผิดชอบงาน ถือว่างานคือชีวิต หายใจเป็นงานมากกว่าอย่างอื่น ห่วงงานมากกว่าห่วงตัวเอง หาความสุขจากการทำงานมากกว่าหาความสุขจากการกินการนอนและการใช้เงิน และที่เห็นชัดที่สุดคือมักเป็นผู้อยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จของงานแทบทุกอย่าง ดังที่กล่าวกันว่าเป็นผู้ปิดทองหลังพระนั่นเอง นี่คือคุณลักษณะของผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่แท้จริง

อันบุคคลผู้มีคุณลักษณะแบกเพื่อสบายนี้ เป็นผู้ที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย บางครั้งยอมเป็นเบี้ยล่างให้เขาเหยียบย่ำโดยไม่รังเกียจ คนอื่นเขานอนกันสบาย แต่ตัวเองยังต้องอดตาหลับขับตานอนทำงานเพื่อส่วนรวมอยู่ก็พอใจที่จะทำ คนอื่นเขาเที่ยวสนุกสนานกัน แต่ตัวเองต้องมารับผิดชอบทำงานอยู่ก็พอใจที่จะทำ คิดแต่เพียงว่า ขอให้งานส่วนรวมสำเร็จเรียบร้อยเป็นพอ แบกภาระต่างๆ เพื่อให้ส่วนรวมสบายกันเท่านั้น เช่นพ่อแม่แบกภาระต่าง ๆ ของครอบครัว แบกภาระต่างๆ ของลูกเข้าไว้ ยอมอดยอมทน ยอมเหน็ดเหนื่อยทุกอย่างเพื่อหาเงินให้ลูกได้กินได้ใช้อย่างสบาย นับเป็นตัวอย่างที่ดีในความหมายว่า แบกเพื่อสบาย นี้

คุณลักษณะของผู้บำเพ็ญประโยชน์ประการที่ ๔ ที่ว่า ตายเพื่ออยู่ นั้นถือว่าเป็นคุณลักษณะพิเศษของผู้เสียสละอย่างสูง คือตัวเองยอมเสียสละได้แม้กระทั่งชีวิต เพื่อให้คนอื่นอยู่รอดปลอดภัย เพื่อให้คนอื่นอยู่อย่างเป็นสุข ตัวเองยอมลำบาก ยอมทุกข์ และยอมตายเพื่อผู้อื่นอยู่รอดปลอดภัย ลักษณะนี้จะเห็นได้ชัดในบุคคลที่เราเรียกกันว่า วีรบุรุษ วีรสตรี หรือเหล่านักรบ เหล่าทหารตำรวจผู้กล้าทั้งหลาย โดยที่สุดแม้อาสาสมัครที่ยอมเสี่ยงภัยเสี่ยงอันตราย ยอมเสียสละสุขส่วนตัวไปบำเพ็ญประโยชน์ไปช่วยเหลือผู้อื่นตามป่าเขาลำเนาไพร ตามชนบทยากไร้ ตามแดนกันดารหรือผู้ยอมเสี่ยงชีวิตเข้าช่วยเหลือผู้ประสบเหตุการณ์ต่างๆ บุคคลเหล่านี้ชื่อว่าเป็นผู้ตายเพื่ออยู่ทั้งสิ้น บุคคลที่จะยินดีตายเพื่ออยู่คือยอมตายเพื่อคนอื่นได้อยู่นั้นมิใช่บุคคลธรรมดา เพราะ

ใครๆ ก็กลัวตายด้วยกันทั้งนั้น แต่ที่เขาทำได้ ก็เพราะจิตใจมีความเสียสละสูง ยิ่งมุ่งให้คนอื่นอยู่สุขสบายประการเดียว จัดเป็นบุคคลพิเศษโดยแท้

คุณลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้โดยรวบยอดแล้วก็คือ ความเสียสละประการเดียว ความเสียสละเท่านั้นที่จะเป็นเหตุให้คนเรามีเพื่อให้ ได้เพื่อแจก แบกเพื่อสบาย ตายเพื่ออยู่ ถ้าเว้นความเสียสละแล้ว ความคิดและการกระทำที่เข้าลักษณะบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น แก่ส่วนรวม แก่หมู่คณะ แก่ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ย่อมจะไม่มีเกิดขึ้นได้เลย ความเห็นแก่ตัว เป็นศัตรูสำคัญของความเสียสละ ถ้าท่านกำจัดความเห็นแก่ตัวได้แล้ว ความเสียสละก็จะมีตามมาเอง เหมือนกำจัดความมืดได้ ความสว่างก็จะมีตามมา

การฝึกให้เป็นคนเสียสละจึงเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับผู้คนในทุกยุคทุกสมัย ยุคใดสมัยใดที่มีคนมีความเสียสละมาก ยุคนั้นสมัยนั้นผู้คนก็จะอยู่กันอย่างมีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่หวาดสะดุ้งกลัวต่อภัยต่างๆ ไม่ต้องหวาดระแวงกันและกัน ไว้วางใจกันได้ แต่ยุคใดสมัยใดมีคนที่เห็นแก่ตัวมาก ยุคนั้นสมัยนั้น ผู้คนก็จะอยู่ร้อนนอนทุกข์ มีแต่ความคร่ำเครียด หวาดสะดุ้งเป็นนิจ หาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไม่ได้ ไว้วางใจกันได้ยาก จะอยู่กันแบบตัวใครตัวมัน และเอารัดเอาเปรียบกันต่างๆ นานา สังคมจะเข้าลักษณะที่ว่า มือใครยาวสาวได้สาวเอา หรือมีเงินเขาจึงเรียกว่าน้อง มีทองเขาจึงเรียกว่าพี่ ถ้ามีทั้งเงินทั้งทอง เขาจึงยอม

ให้เป็นทั้งน้องทั้งพี่ โลกนี้ก็จะหาความสงบสุขมิได้ ดังนั้นย่อมกล่าวได้ว่า ความเสียสละเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนและอุปถัมภ์ให้โลกนี้อยู่อย่างสงบสุข อันสันติสุข สันติภาพและภราดรภาพที่มนุษย์ใฝ่ฝันกันมาทุกยุคทุกสมัยนั้นจะเกิดมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์มีความเสียสละและรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

บุคคลที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ ๔ ประการดังกล่าวมานี้ ชื่อว่าผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่หาได้ยาก และทำในสิ่งที่ทำได้ยาก จัดเป็นผู้ที่ประกอบคุณงามความดีไว้ก่อน และได้ทำสิ่งที่ทำได้ยากไว้เรียบร้อยแล้ว ต่อมามีโอกาสได้ทำอย่างนั้นอีกหรือไม่ก็ตาม ก็สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล คือเป็นบุคคลที่ควรแก่การบูชาตลอดไป เป็นบุคคลที่ควรระลึกถึงด้วยความนับถือบูชา สมควรแก่เครื่องบูชาสักการะที่เขานำมาบูชา และสมควรแก่การสร้างสิ่งที่เป็นอนุสรณ์ไว้เป็นที่ระลึก ดังเช่นบรรพชนในอดีตผู้มีคุณูปการแก่ประเทศชาติบ้านเมืองหรือสังคมนั้น ๆ หลังจากท่านล่วงลับไปแล้ว อนุชนคนรุ่นหลังต่างก็พากันจารึกคุณงามความดีของท่านไว้ศึกษาเล่าเรียนบ้าง สร้างอนุสาวรีย์หรืออนุสรณ์สถานไว้เพื่อเตือนใจให้ระลึกถึงคุณูปการและเป็นแบบอย่าง จึงชื่อว่าเป็นผู้ควรแก่การบูชาตลอดไป

พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์นั้น ท่านเป็นพระผู้เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรมทั้ง ๔ ประการดังกล่าวมาแล้ว จึงจัดได้ว่าเป็นปูชนียบุคคล คือบุคคลที่ควรแก่การบูชาตลอดไปเช่นกัน คณะสงฆ์ คณะศิษย์วัดไร่ขิง จึงรู้สึกภาคภูมิใจในตัว

หลวงพ่อเป็นอย่างมาก ดีใจที่มีโอกาสได้รับใช้และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ที่หลวงพ่อได้ริเริ่มสร้างสรรค์ไว้ และจะพยายามรักษาปณิธานของหลวงพ่อในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้านต่าง ๆ ให้ดำเนินสืบไป เพื่อเป็นการบูชาคุณของหลวงพ่อและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่อนุชนคนรุ่นหลัง

ครูคือผู้ร่วมสร้างทางชีวิต
ครูคือผู้ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์
ครูคือผู้เมตตาคอยแบ่งปัน
ร่วมสานฝันศิษย์ผู้นี้ให้อยู่คงฯ

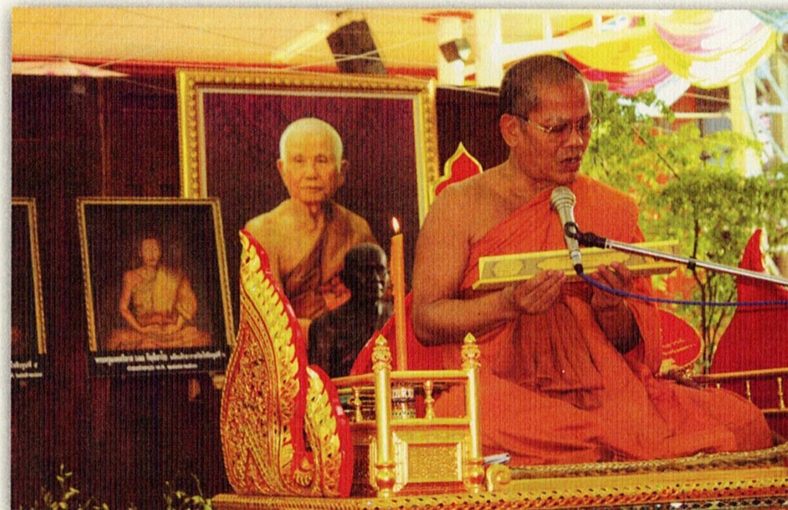
พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์

อาจารย์ท่านสอนไว้ว่า

“โง่ไม่เป็นท่านว่าเป็นใหญ่ยาก
ถ้าโง่มากยากนักจักเป็นใหญ่
ทำโง่บ้างบางคราวเขาเชื่อใจ
ความเป็นใหญ่มิไร้โอกาสเอย”

“ไม่เห็นแก่ลาภ ไม่เห็นแก่ยศ
ไม่กลัวตาย ทำกิจสำเร็จ”

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

ความกตัญญูคือเครื่องหมายของคนดี

ทำ.......วันนี้ให้เหมือนวันจะลาลับ
ดี.........หรือดับอยู่ที่ใจใคร่ใฝ่หา
ได้.......สิ่งใดด้วยตัวสร้างสั่งสมมา
ดี.........ด้วยค่าคุณธรรมค้ำหนุนใจฯ

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์นั้น ท่านเป็นผู้ให้โอกาสในชีวิตแก่อาตมภาพอย่างมาก ที่อาตมภาพมายืนอยู่ตรงจุดนี้ได้ ก็เพราะท่านเป็นผู้สนับสนุนทั้งผลักทั้งดัน ถ้าไม่มีพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ก็คงไม่มีเจ้าคุณแย้มในวันนี้ หลวงพ่อท่านสอนอาตมาเสมอๆ ว่า ในสังคมไทยเรานั้น คนที่จะเป็นคนดี มีคุณค่า มีความสุข มีความเจริญในชีวิตได้นั้น สิ่งสำคัญคือต้องเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทีรู้จักบุญคุณคนอื่นเป็นเบื้องต้น ผู้มีความกตัญญูกตเวทิตาธรรมนั้นเป็นวิสัยของสัตบุรุษ สมดังพระบาลีที่ว่า สปฺปุริโส จ โข ภิกฺขเว กตญฺญู โหติ กตเวที แปลความว่า ภิกษุทั้งหลาย สัตบุรุษ เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที

คนที่มีความกตัญญูนั้น หมายถึงคนที่เป็นผู้รู้อุปการคุณที่ผู้อื่นกระทำแล้วแก่ตัวเอง แล้วก็ระลึกถึงไม่ลืม ความกตัญญูเป็นเครื่องนำความเจริญมาสู่ชีวิต เป็นธรรมข้อสำคัญของความเป็นสัตบุรุษ ผู้มีปัญญาทั้งหลาย สรรเสริญผู้มีความกตัญญูกตเวทีอันเป็นมงคลชีวิตข้อที่ ๒๕ คนที่มีความกตัญญูนั้นไม่ว่าผู้ใดก็ตามที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนแล้วจะไม่ลืม คนที่มีคุณแก่เราเช่น คนที่คอยอบรมสั่งสอน อุปถัมภ์ค้ำชูให้ที่พักพิง ช่วยเหลือเกื้อกูลเวลาลำบาก ผู้ที่มีความกตัญญูจะไม่ลืมบุญคุณคนอื่น แม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม

ความกตัญญูนั้นมีความสำคัญดังที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในทุติยสิคาลกสูตร ว่า ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ กตญฺญุโน

ภวิสฺสาม กตเวทิโน น จ โน อมฺเหสุ อปฺปกมฺปิ กตํ วินสฺสิสฺสติ เอวํ หิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพํ

เพราะเหตุดังนี้ เธอทั้งหลายพึงศึกษาอย่างนี้ว่า เราจักเป็นผู้กตัญญู เราจักเป็นผู้กตเวที อุปการะแม้น้อยที่บุคคลกระทำแล้วในพวกเรา จักไม่เสื่อมหายไป ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงศึกษาอย่างนี้แล

กตเวทีคือนอกจากจะระลึกนึกถึงคุณของท่านแล้ว เราก็ควรต้องตอบแทนคุณของท่านเหล่านั้นด้วย โดยเฉพาะคุณของพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ คุณของบิดามารดา คุณครูบาอุปัชฌาย์อาจารย์ของเรา ท่านทั้งหลายก็ควรต้องระลึกถึงพระคุณของท่านเหล่านี้เสมอ แล้วก็ต้องหาโอกาสตอบแทนพระคุณของท่านด้วย โดยเฉพาะการรู้จักปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของท่าน ถือได้ว่าเป็นการประกาศคุณความดีของท่านด้วยอีกทางหนึ่ง

พ่อแม่ในสมัยนี้มีเรื่องให้วิตกกังวลมาก ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ตัวอย่างเช่น กลัวว่าลูกจะผิดปกติทางเพศ กลัวลูกเกเรจนเรียนไม่จบ กลัวว่าลูกจะท้องหรือไม่ก็ไปทำลูกคนอื่นเขาท้องก่อนวัยอันควร กลัวว่าลูกจะติดเกมส์ กลัวลูกคบเพื่อนไม่ดี กลัวลูกติดยาเสพติด ฯลฯ สารพัดความกลัว เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันนั้น มากไปด้วยกิเลสกามที่คอยยั่วยุให้ทุกคนเดินเข้าไป

ติดหล่ม ผู้ที่ไม่มีจิตใจมั่นคงพอยากนักที่จะผ่านพ้นไปได้ด้วยดี อย่าว่าแต่เด็กๆ เลยตัวพ่อแม่เองยังเอาตัวแทบไม่รอด เด็กๆ ส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในสภาพแล้วแต่ใจจะไขว่คว้าเอาเองตามมีตามเกิด พอลูกๆ ทำผิดครรลองคลองธรรมที่ควรจะเป็น พ่อแม่ก็ได้แต่พูดปลอบใจตัวเองว่า เลี้ยงได้แต่ตัวหัวใจมันเลี้ยงไม่ได้ ก็อยากให้ลูกเป็นคนดีแต่มันไม่ยอมเป็นเอง

ลูกที่ดีมีความกตัญญูนั้นต้องรู้จักถนอมน้ำใจของพ่อแม่ รู้จักตอบแทนช่วยเหลือภาระการงานของท่านบ้าง ทำให้พ่อแม่ได้สบายใจ ไม่ใช่ว่าพอมีเงินก็ออกไปกินไปเที่ยวกับเพื่อน พอเงินหมดก็กลับมาแบมือขอพ่อแม่อีก ลูกบางคนอาศัยอยู่ต่างจังหวัดตอนสุขสบายก็ไม่เคยคิดถึงท่าน จะกลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่แต่ละครั้ง ก็เฉพาะเวลาที่ตนเองมีเรื่องเดือดร้อน นำแต่ปัญหาไปให้พ่อแม่

ลูกบางคนชอบพูดว่า พอโตขึ้นมีงานทำแล้วจะตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ด้วยการเลี้ยงดูอย่างดี ไม่ให้ท่านลำบากความจริงแล้วการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ไม่ต้องไปรอให้โต เป็นผู้ใหญ่หรือต้องรอให้มีเงินมีทองมากๆ ก่อนค่อยจะตอบแทนพ่อแม่ทุกท่านสามารถจะตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ได้ทันที ในทุกที่ทุกเวลาและในทุกขั้นตอนของชีวิต ด้วยการทำตัวเป็นลูกที่ดีเชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ไม่นำเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจมาให้ ถ้ายังอยู่ในวัยเรียนก็ให้ตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด

การจะทดแทนคุณนั้นไม่ได้หมายความว่าจะต้องทดแทนบุญคุณของพ่อแม่หรือครูบาอาจารย์แต่เพียงอย่างเดียว สิ่งที่อยู่รอบๆตัวเรา ต่างก็มีบุญคุณต่อเราแทบทั้งสิ้น ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหมด ไม่ว่าจะเป็นสรรพสัตว์ผู้ร่วมเกิดแก่เจ็บตาย ซึ่งส่วนหนึ่งเขาก็ได้กลายมาเป็นอาหารของเราด้วยความไม่เต็มใจ เพราะเขาเองก็รักชีวิตของเขา เมื่อเราเอาชีวิตของเขามาเพื่อต่อชีวิตของเรา ก็ควรต้องใช้โอกาสในชีวิตนั้นให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยการกระทำแต่ความดีสั่งสมบุญบารมีแล้วก็อุทิศบุญกุศลให้พวกเขาเหล่านั้นด้วย อย่าหลงใช้ชีวิตที่มีอยู่น้อยนิดไปโดยประมาทกระทำกรรมชั่วโดยเด็ดขาด แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว

อาจารย์ท่านสอนไว้ว่า

การศึกษา คือ หน้าที่สำคัญที่สุดในชีวิต
การศึกษา คือ ยาวิเศษแก้โรคโง่
การศึกษา คือ อาหารบำรุงสมอง
การศึกษา คือ การเรียนรู้ประสบการณ์
การศึกษา คือ การพัฒนาชีวิต
การศึกษา คือ อาภรณ์เลิศประดับตัว
การศึกษา คือ ขุมทรัพย์แสวงหาประโยชน์
การศึกษา คือ การลงทุนเพื่อค้ากำไรชีวิต
การศึกษา คือ ประทีปส่องทางดำเนินชีวิต
การศึกษา คือ ทางเดินสู่ความสงบฯ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

พระสารีบุตรยอดกตัญญู

อันเวลา	*ไม่คอยใคร*	*ในโลกนี้*
ดังวารี	*มันไหลลับ*	*ไม่กลับหลัง*
เพราะชีวิต	*ถูกเวลา*	*ฆ่าอย่างจัง*
บาปบุญยัง	*จะตามติด*	*ชีวิตเรา*

ท่านพระสารีบุตรมหาเถระนั้น นอกจากว่าท่านจะเป็นกำลังสำคัญของพระผู้มีพระภาคเจ้าในการประกาศพระศาสนา จนได้รับการยกย่องว่าเป็นพระธรรมเสนาบดีแล้วนั้น ท่านก็ยังได้รับการยกย่องจากพระผู้มีพระภาคอีกว่า ท่านเป็นยอดของพระผู้มี

ความกตัญญูกตเวทีอีกด้วย เพราะความที่ท่านเป็นผู้มากไปด้วยความกตัญญู อันเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป

พระสารีบุตรถือปฏิสนธิในครรภ์ของนางสารีพราหมณีใน ณ หมู่บ้านนาลกะ (นาลันทะ) แคว้นมคธ ไม่ไกลมากนักจากกรุงราชคฤห์ ปัจจุบันตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย ก่อนออกบวชเป็นพระเดิมท่านชื่อว่า อุปติสสะ เมื่อมาบวชคนส่วนมากเรียกว่าท่านว่าพระสารีบุตร เพราะท่านเป็นบุตรของนางสารีพรามหณี มีบิดาคือวังคันตพราหมณ์ และท่านมีน้องชายอยู่ ๓ คนชื่อ อุปเสนะ (เอตทัคคมหาสาวกผู้นำความเลื่อมใสมาโดยรอบ) จุนทะ (พระมหาสาวกจุนทะ แต่พระส่วนใหญ่ชอบเรียกท่านว่า สามเณรจุนทะจนติดปาก) เรวตะ(เอตทัคคมหาสาวกเลิศทางผู้อยู่ป่าเป็นวัตร) และท่านยังมีน้องหญิงอยู่อีก ๓ คน ชื่อ จาลา, อุปจาลา และสีสุปจาลา ซึ่งต่อมาทุกคนก็ได้ออกบวชในพระธรรมวินัยกันหมด

มีตัวอย่างอันเป็นที่ปรากฏทราบชัดโดยทั่วไปว่า ท่านพระสารีบุตรนั้นเป็นผู้ที่มากด้วยความกตัญญูเช่น การที่ท่านพระสารีบุตรมีความเคารพในพระอาจารย์องค์แรก ซึ่งเป็นผู้เปลี่ยนเส้นทางชีวิตของท่าน จากอุปติสสปริพาชกให้เข้ามาสู่พระธรรมวินัยของพระศาสดา พระอาจารย์องค์นั้นก็คือพระอัสสชิเถระ ตั้งแต่พระสารีบุตรท่านได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระอัสสชิเถระ จนได้บรรลุเป็นพระโสดาบันแล้ว ตั้งแต่นั้นมาท่านก็เคารพนับถือพระอัสสชิเถระมาโดยตลอดว่าเป็นอาจารย์ โดย

ไม่เคยลืมบุญคุณของพระอัสสชิ พระสารีบุตรจึงได้ทำการเคารพกราบไหว้อยู่เสมอๆ แม้ในภายหลังพระสารีบุตรจะได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอัครสาวกฝ่ายขวาแล้วก็ตาม แม้จะมีตำแหน่งอันทรงเกียรติเช่นนั้นแล้ว ท่านก็ยังคงเคารพพระอัสสชิเถระเป็นอาจารย์เหมือนเช่นเดิม เวลาก่อนจำวัดไม่ว่าพระสารีบุตรจะเดินทางไปพักอยู่ในที่ใดก็ตาม ท่านจะต้องทำสมาธิตรวจดูเสียก่อนว่าพระอัสสชิเถระท่านไปประกาศพระศาสนาหรือไปโปรดสัตว์โลกอยู่ในทางทิศใด เมื่อทราบว่าพระเถระพำนักอยู่ในทางทิศใด ท่านพระสารีบุตรก็จะทำการยกมือไหว้และนอนหันศีรษะไปในทางทิศนั้นๆ เพื่อเป็นการถวายความเคารพแก่พระอาจารย์ผู้มีพระคุณแก่ท่าน

การถวายความเคารพแก่ผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นผู้ชี้ทางสว่างให้แก่เรานั้น เป็นสิ่งที่ควรกระทำ ดังที่พระผู้มีพระภาคได้ทรงสั่งสอนไว้ว่า บุคคลรู้แจ้งธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้วจากบุคคลใด พึงนอบน้อมบุคคลนั้นโดยเคารพ เหมือนพราหมณ์นอบน้อมบูชาไฟ

ตัวอย่างอีกครั้งหนึ่งก็คือ มีพราหมณ์ชื่อราธะปรารถนาจะอุปสมบท แต่เพราะเป็นผู้ชรามากเกินไป ภิกษุทั้งหลายจึงไม่ยอมรับที่จะอุปสมบทให้ เพราะโดยปกติพระที่ออกบวชในวัยชราย่อมมีความลำบาก และเนื่องจากการเป็นผู้ผ่านโลกมามาก ทิฐิมานะต่างๆ ก็จะมากตามไปด้วย การว่ากล่าวตักเตือนอาจจะ

ทำได้โดยยาก ราธะจึงเสียใจมากเพราะไม่ได้อุปสมบทตามที่ตนเองปรารถนา เป็นเหตุให้กินไม่ได้นอนไม่หลับ จนมีร่างกายซูบซีดผิวพรรณไม่สดใสเหมือนแต่ก่อน พระผู้มีพระภาคทอดพระเนตรเห็นว่าผิดปกติไปจากเดิม จึงทรงตรัสถามจนทราบเนื้อความ

พระผู้มีพระภาคทรงตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า มีใครพอจะระลึกถึงอุปการะของราธะได้บ้าง พระสารีบุตรกราบทูลว่า ท่านระลึกได้ว่ามีอยู่ครั้งหนึ่ง ตัวท่านเองได้เข้าไปบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์ ราธะเคยได้ถวายข้าวแก่ท่านหนึ่งทัพพี พระศาสดาจึงได้ทรงสรรเสริญว่า พระสารีบุตรเป็นผู้มีกตัญญูดีนัก เพราะอุปการะเพียงเท่านี้ก็ยังจดจำได้ และทรงอนุญาตให้พระสารีบุตรรับบรรพชาอุปสมบทให้แก่ราธพราหมณ์ หลังจากพระสารีบุตรบวชให้แก่ราธะแล้วนั้น ท่านก็ยังรับพระราธะไว้เป็นพระลูกศิษย์อีกด้วย และคอยแนะนำพร่ำสอนอบรมธรรมะให้โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ส่วนพระราธะเองเมื่อได้บวชแล้ว ก็เป็นผู้ว่าง่ายเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ จนในที่สุดพระราธะก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์และได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะผู้มีปฏิภาณแจ่มแจ้งและยังได้เป็นพระมหาสาวกด้วยอีกองค์หนึ่ง

ในกาลต่อมา เมื่อพระสารีบุตรพิจารณาเห็นว่าอายุสังขารจวนสิ้นแล้ว ท่านได้ระลึกถึงพระคุณของมารดาที่แก่ชรา แต่ยังไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จึงได้โทมนัสเพราะท่านและน้องๆ ที่

พากันออกบวชกันหมด พระสารีบุตรปรารถนาจะตอบแทนคุณของมารดา จึงได้พยายามชักจูงให้มาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาหลายครั้งแล้ว แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ จึงดำริจะไปโปรดโยมมารดาเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ตัวท่านเองจะปรินิพพาน

พระสารีบุตรจึงได้เข้าไปกราบทูลลาพระศาสดา เพื่อขอพุทธานุญาตปรินิพพานที่บ้านเกิดดังนี้ *"ข้าแต่พระมหามุนีโลกนาถเจ้า บัดนี้ ข้าพระองค์ตรัสสิ้นแล้ว ไม่มีการไปการมา นี้เป็นการถวายบังคมลาครั้งสุดท้าย ชีวิตของข้าพระองค์น้อย ต่อไปนี้ล่วงไป ๗ วัน ข้าพระองค์จะทอดทิ้งเรือนร่าง เหมือนวางภาระลง ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าโปรดอนุญาต ขอพระสุคตโปรดอนุญาตแก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด นี้เป็นเวลาปรินิพพาน ข้าพระองค์ปลงอายุสังขารแล้วพระเจ้าข้า"*

เมื่อพระศาสดาทรงมีพุทธานุญาตแล้ว พระสารีบุตรจึงได้ออกเดินทางไปยังบ้านเกิด พร้อมกับพระจุนทะผู้น้องและบริวารอีกจำนวนมาก ทั้งๆ ที่สุขภาพร่างกายของท่านเองก็ไม่แข็งแรง เมื่อเดินทางไปถึงบ้านแล้ว พระสารีบุตรก็เกิดอาพาธอย่างหนัก ตอนหัวค่ำก็ได้มีหัวหน้าเทวดาจากสวรรค์มาอุปัฏฐากท่านแล้วกลับไป ต่อมาในช่วงเวลาเที่ยงคืน ได้มีท้าวสักกะ (พระอินทร์) เทวดาผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ มาอุปัฏฐากดูแลท่าน ความสว่างของท้าวสักกะที่เข้ามาสู่เรือนนั้นสว่างมาก จนมารดาที่แอบยืนดูอยู่สงสัยว่าใครมา หลังจากท้าวสักกะจอมเทพผู้ยิ่งใหญ่กลับไปแล้ว ในช่วงก่อนสว่างท้าวมหาพรหมผู้ยิ่งใหญ่จากพรหมโลก ยังได้ลงมา

อุปัฏฐากพระสารีบุตรอีก แสงสว่างของท้าวมหาพรหมนั้นสว่างมากจนทำให้เรือนทั้งหลังสว่างไสวไปหมด มารดาของพระสารีบุตรตื่นเต้นกับสิ่งที่ได้เห็นนั้นมาก แต่ก็ไม่รู้ว่าคืออะไร

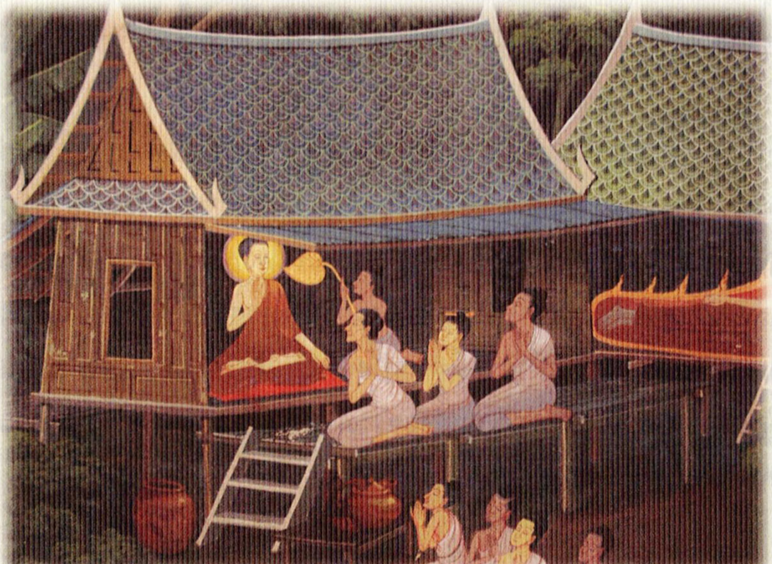
โยมมารดาจึงได้เข้าไปหาพระลูกชาย เพื่อสอบถามถึงเหตุแห่งความสงสัยนั้น พระสารีบุตรจึงได้เล่าให้โยมมารดาฟังตามความเป็นจริง เมื่อมารดาทราบความนั้นแล้วก็เกิดความเลื่อมใสในพระลูกชายอย่างมาก เพราะดำริว่าพระลูกชายต้องเป็นผู้มีบุญมาก จึงทำให้เทวดาที่มีฤทธิ์มาก มีแสงสว่างมากถึงเพียงนั้น ก็ยังต้องมากราบไหว้ดูแลพระลูกชายเลย ครั้งนั้นนางพราหมณีจึงคิดว่าบุตรของเรายังมีอานุภาพถึงเพียงนี้ แล้วพระผู้มีพระภาคเจ้าศาสดาของบุตรเรา จะมีอานุภาพสักเพียงไหน แล้วนางก็เกิดปิติขึ้น

พระสารีบุตรเห็นเป็นโอกาสอันดี จึงได้แสดงธรรมให้แก่มารดาฟัง มารดาซึ่งไม่ศรัทธาในการออกบวชของพระลูกชายมาก่อนเลย แต่ตอนนี้เลื่อมใส และได้ตั้งใจฟังธรรมที่พระสารีบุตรแสดงด้วยความเคารพ เมื่อจบการแสดงธรรมในครั้งนี้ โยมมารดาของท่านจึงได้บรรลุโสดาปัตติผล เป็นอริยบุคคลเบื้องต้นผู้พ้นจากอบายภูมิ การแสดงธรรมในครั้งนี้จึงจัดได้ว่าเป็นการตอบแทนพระคุณอันยิ่งใหญ่ของมารดา

พระสารีบุตรได้ดับขันธปรินิพพานก่อนพระพุทธเจ้าประมาณ ๖ เดือน ที่บ้านของตนเอง ในเวลาใกล้รุ่งของคืนวันเพ็ญเดือน ๑๒ (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒) พระจุนทะผู้น้องชายก็ได้

ร่วมกับญาติๆ ก็ทำฌาปนกิจสรีระของท่าน แล้วเก็บอัฐิธาตุนำไปถวายพระบรมศาสดา ซึ่งพระองค์ประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ในเมืองสาวัตถี พระพุทธองค์โปรดให้ก่อพระเจดีย์ บรรจุอัฐิธาตุของพระเถระไว้ ณ พระเชตวันมหาวิหาร

การกระทำของพระสารีบุตรบางส่วน ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นที่เลื่องลือของบรรดาผู้ที่ได้พบเห็นทั้งหลายว่า ท่านเป็นพระที่มีความกตัญญูเป็นเลิศ สมแล้วกับตำแหน่งอัครสาวกเบื้องขวาของพระผู้มีพระภาคเจ้า

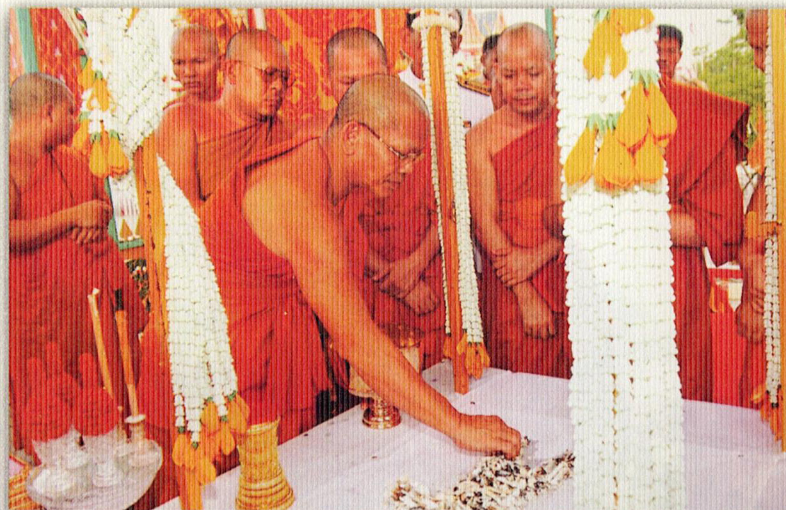

อานิสงส์เมตตา

“ถึงจะตื่นและหลับดีมีความสุข
ไม่มีทุกข์ฝันร้ายใจผวา
มนุษย์อมนุษย์รักทุกเวลา
เทพรักษาปลอดภัยยาพิษ ไฟ ศัตรู
จิตมั่นคง มีวงหน้าแจ่มใส
สติไวไม่หลงตายคล้ายพวกหมู
เมตตาสูงจูงใจให้เฟื่องฟู
ดิ่งไปสู่พรหมโลกไร้โศกเอย”

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

มาและไปอย่างสง่า

มา......ตัวเปล่าหวังเอาอะไรเล่า
ดี........เถิดเจ้าสร้างไว้ไม่เสียหลาย
ไป......ที่ใดใครต่างรักมิมีร้าย
ดี........ก็คล้ายเกาะหุ้มคุ้มครองเรา

คนเราเกิดมาในโลกนี้ ส่วนใหญ่แล้วจะเลือกเกิดเองไม่ได้ บางคนก็สุขแสนสุข เพียบพร้อมไปด้วยกามคุณห้า ไม่ต้องเดือดร้อนดิ้นรนลำบากอะไรมาก เพราะถือกำเนิดเกิดมาในตระกูลที่สูงศักดิ์ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยโภคทรัพย์ แต่บางคนกลับต้องทนทุกข์ทรมานแสนสาหัส หาความสุขสบายในชีวิตไม่มี เพราะเกิดมาใน

ตระกูลยากจนเข็ญใจขาดแคลนทุกอย่าง บางคนก็สุขบ้างทุกข์บ้าง สลับกันไปมา ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่กฎแห่งกรรมจะดลบันดาลให้เกิด กรรมนั้นย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้แตกต่างกันไป ตามบุญบาปที่ได้เคยสร้างสมเอาไว้ในอดีต

ดังนั้นเราจะพอสรุปได้ว่า วิถีการมาเกิดในโลกมนุษย์เป็นเรื่องของอดีต ที่ตัวท่านจะไปแก้ไขอะไรไม่ได้ เพราะอดีตผ่านไปแล้ว แต่การที่ท่านจะไปจากโลกยังไง ท่านทั้งหลายสามารถควบคุมมันได้ ด้วยกรรมด้วยการกระทำของท่านในปัจจุบันนั้นเอง ถ้าท่านหมั่นทำความดีให้มาก มีความเกรงกลัวต่อบาป ท่านก็จะไปดีแน่นอน พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ เขียนไว้ว่า

ฝูงชน　กำเนิดคล้าย　คลึงกัน
ใหญ่ย่อม　เพศผิวพรรณ　แผกบ้าง
ความรู้　อาจเรียนทัน　กันหมด
ยกแต่ชั่ว　ดีกระด้าง　อ่อนแท้ ฤๅไหว

เมื่อท่านทั้งหลายยังมีความอยากในรูปรส กลิ่น เสียง สัมผัส จมอยู่ในกองกิเลสตัณหา เต็มไปด้วยความรัก โลภ โกรธ หลง ท่านทั้งหลายก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป กรรมต่างๆ ที่ท่านเคยได้กระทำเอาไว้ ไม่ว่าท่านจะจดจำได้หรือไม่ก็ตาม มันต้องเป็นของท่านอย่างแน่นอน เพราะเราท่านทั้งหลายล้วนเป็นทายาทของกรรม ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว มันย่อมจะเป็นเงาติดตามตัวท่านไปทุกหนทุกแห่ง เพื่อรอคอยจังหวะเวลาที่จะให้ผล

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศล ไว้ว่า มหาบพิตร บุคคล ๔ จำพวก นี้ มีปรากฏอยู่ในโลก

๑. บุคคลผู้มืดมาและมืดไป
๒. บุคคลผู้มืดมาแต่สว่างไป
๓. บุคคลที่สว่างมาแต่มืดไป
๔. บุคคลที่สว่างมาและสว่างไป

มหาบพิตร บุรุษเข็ญใจไม่มีศรัทธา เป็นคนตระหนี่เหนียวแน่น มีความดำริชั่ว เป็นมิจฉาทิฐิ ไม่มีความเอื้อเฟื้อ ด่าบริภาษสมณะ หรือพราหมณ์ หรือวณิพกอื่นๆ เขาเป็นคนไม่มีประโยชน์ เป็นคนมักโกรธ ย่อมห้ามคนที่กำลังจะให้สิ่งของเครื่องใช้ แก่คนที่กำลังขอ มหาบพิตรผู้เป็นใหญ่กว่าปวงชน คนเช่นนั้นเมื่อตายแล้ว ย่อมเข้าถึงนรกอันโหดร้าย บุคคลประเภทนี้ ชื่อว่า**ผู้มืดมาและมืดไป**

มหาบพิตร บุรุษเข็ญใจ แต่มีศรัทธา ไม่มีความตระหนี่ มีความดำริประเสริฐ มีใจไม่ฟุ้งซ่าน ย่อมให้ทาน ย่อมลุกรับสมณะหรือพราหมณ์ หรือวณิพกอื่นๆ ย่อมสำเหนียกในจรรยาอันเรียบร้อย ไม่ห้ามคนที่กำลังจะให้สิ่งของเครื่องใช้แก่คนที่กำลังขอ มหาบพิตรผู้เป็นใหญ่กว่าปวงชน คนเช่นนั้นเมื่อตายแล้ว ย่อมเข้าถึงไตรทิพยสถาน บุคคลประเภทนี้ ชื่อว่า**ผู้มืดมา แต่สว่างไป**

มหาบพิตร บุรุษมั่งมี แต่ไม่มีศรัทธา เป็นคนตระหนี่เหนียวแน่น มีความดำริชั่วเป็นมิจฉาทิฐิ ไม่มีความเอื้อเฟื้อ ด่าบริภาษสมณะหรือพราหมณ์ หรือวณิพกอื่นๆ เขาเป็นคนไม่มีประโยชน์ เป็นคนมักโกรธ ย่อมห้ามคนที่กำลังจะให้สิ่งของ เครื่องใช้แก่คนที่กำลังขอ มหาบพิตรผู้เป็นใหญ่กว่าปวงชน คนเช่นนั้นเมื่อตายแล้วย่อมเข้าถึงนรกอันโหดร้าย บุคคลประเภทนี้ชื่อว่า **ผู้สว่างมาและมืดไป**

มหาบพิตร บุรุษมั่งมี ทั้งมีศรัทธาไม่มีความตระหนี่ มีความดำริประเสริฐ มีใจไม่ฟุ้งซ่าน ย่อมให้ทาน ย่อมลุกรับสมณะหรือพราหมณ์ หรือวณิพกอื่นๆ ย่อมสำเหนียก ในจรรยาอันเรียบร้อย ไม่ห้ามคนที่กำลังให้สิ่งของเครื่องใช้ แก่คนที่กำลังขอ มหาบพิตร

ผู้เป็นใหญ่กว่าปวงชน คนเช่นนั้นเมื่อตายแล้ว ย่อมเข้าถึงไตรทิพยสถาน บุคคลประเภทนี้ ชื่อว่า **สว่างมาและสว่างไป**

ตอนนี้ยังไงเราก็ได้มาเกิดบนโลกแล้ว จะมาแบบจนหรือแบบรวย หรือแบบครึ่งๆ กลางๆ ก็ไม่ได้สำคัญอะไร เพราะถ้าจะขอเปลี่ยนก็คงต้องรอเกิดใหม่ในชาติหน้า ถึงแม้บางท่านจะเกิดมามืด เต็มไปด้วยความยากลำบาก ก็ขอให้ท่านดำรงตนให้อยู่ในศีลในธรรม อย่าให้ผู้มีปัญญาตำหนิติเตียนเราได้ แค่นี้เราก็ไปสว่างแน่นอน ส่วนผู้มาสว่างอันเต็มไปด้วยความสุขสบาย ก็อย่าประมาทเพราะท่านอาจจะต้องไปมืด มีความทุกข์เป็นเบื้องหน้าก็ได้

ในชาตินี้ท่านทั้งหลายเคยสังเกตเห็นทุกข์ของการเกิดบ้างไหม เพราะขึ้นชื่อว่าเกิดมาแล้วก็มีทุกข์กันทั้งนั้น ไม่ว่าจะมามืดหรือมาสว่าง ก็ต่างต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย ที่สำคัญที่สุดตอนนี้คือ เราจะไปจากโลกยังไง รูปแบบไหน จะไปมืดหรือไปสว่าง ถ้าไปมืดๆก็เป็นทางแห่งความทุกข์หรือเรียกว่าทุคติ อันเป็นทางแห่งความเสื่อม ท่านก็อาจต้องไปเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน ส่วนการไปสว่างนั้นก็เป็นทางแห่งความสุข หรือเรียกว่าสุคติอันเป็นทางของความเจริญ อาจได้ขึ้นสวรรค์ ไปพรหมโลก ไปนิพพาน ตามระดับจิตของแต่ละคน ท่านทั้งหลายต่างเวียนว่ายตายเกิดมาอย่างยาวนาน ใน ๓ ภพ ๓๑ ภูมิ อันได้แก่ กามภพ ๑๑ ภูมิ คือ อบายภูมิ ๔ มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ ชั้น รูปภพอีก ๑๖ ภูมิ ก็คือ รูปพรหม ๑๖ ชั้น และอรูปภพอีก ๔ ภูมิ ก็คือ อรูปพรหม ๔

ชั้น แล้วถ้าเราเบื่อหน่ายการไปการมาในภพทั้งสามอันไม่มีวันสิ้นสุดนี้แล้ว พระพุทธองค์ก็ทรงชี้ทางออกไว้ให้ โดยการเจริญอริยมรรคเพื่อไปนิพพาน

ทั้งหมดนี้เราเลือกเองได้โดยการกระทำ ไม่ใช่เพียงแค่การนึกคิดเอาเอง การไปที่ดีหรือไปสว่าง ก็ต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อม ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ไม่ใช่มัวแต่หลงวุ่นวายอยู่ในโลก กลัวแต่จะไม่รวย ไม่สวย ไม่หล่อ ไม่โด่งไม่ดัง คิดถึงชีวิตในโลกหน้าไว้บ้าง ท่านจะอยู่ยังไงถ้าไม่มีบุญ ไม่มีเสบียงกับเขาเลย อย่ามัววุ่นวายกับเรื่องไร้สาระมากนัก ความตายคืบคลานใกล้เข้ามาทุกนาที ต้องรีบทำความดีเอาไว้ เพราะบุญที่ทำไว้แล้วเป็นที่พึ่งของท่านแน่นอน

มรดกอาจารย์

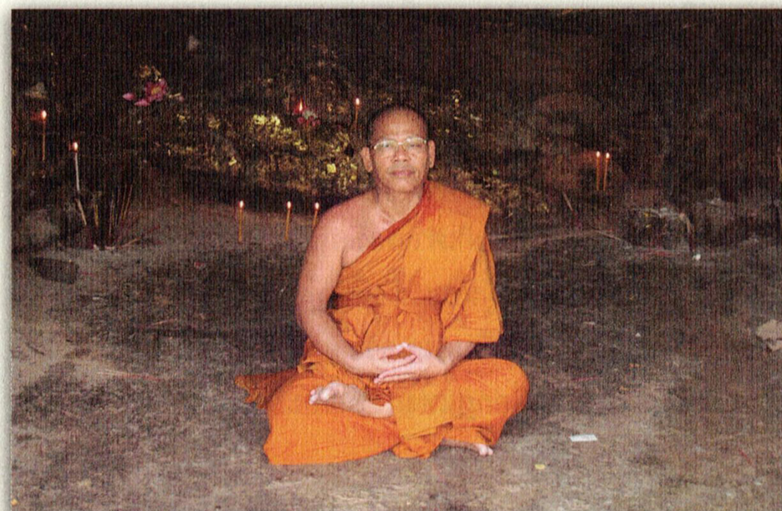
(พรปีใหม่ ๒๕๓๑)

กลัวเป็น เว้นรัก หักชัง ฟังเหตุผล
จักเป็นคนสุขสันต์ ทุกวันคืน

(พรปีใหม่ ๒๕๓๒)

รับหน้าที่ทำอะไรควรตรองตรึก
ใช่เพียงนึกฝึกสติมิหวั่นไหว
ดำเนินงานตามหน้าที่ด้วยมั่นใจ
ยิ่งสดใส คลายถือเราดีกว่าใครฯ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

ความสุขที่แท้อยู่แค่เอื้อม

นรกสวรรค์	ต่างกัน	ที่ดีชั่ว
สัตว์ทำตัว	ให้แตกต่าง	แยกทางหนา
หากทำดี	ก็งามเด่น	เป็นโสภา
จงเลิกบ้า	ทำชั่ว	กลัวอบาย

เมืองไทยเรานี้ มีคนเขาพูดประชดไว้ว่า "ในน้ำมีปลาเน่า บนภูเขามีไม้เถื่อน ในเหย้าในเรือน ก็มีศิลปะอนาจาร" ไม่รู้ว่าจริงหรือเปล่า หรือว่าจะจริงดังเขาว่า ผ้าหยาบ กระดาษหยาบ กรวดหยาบหินหยาบ หยาบเหล่านั้นก็ยังเอาไปใช้ประโยชน์ได้ แต่หยาบไม่เป็นเรื่องไม่เป็นราว ไม่มีประโยชน์ มีอยู่หยาบเดียว คือสันดานหยาบของคน

ในสมัยก่อนคนไทยเรานั้นอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข เพราะว่าพวกเรารักกันมากกว่าที่เป็นในทุกวันนี้ พ่อแม่ก็รักลูก ลูกก็รักพ่อแม่ ศิษย์รักครู ครูรักศิษย์ เพื่อนบ้านกับเพื่อนบ้านก็รักกันดี ประชาชนก็ให้เกียรติข้าราชการ ส่วนตัวข้าราชก็รักในเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง ผู้น้อยก็เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ส่วนผู้ใหญ่เองก็เอ็นดูเกื้อกูลอุปถัมภ์ค้ำชูผู้น้อย ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากว่า อุปนิสัยคนไทยส่วนใหญ่แล้วก็ต่างเป็นคนน่ารัก โอบอ้อมอารีมีน้ำใจ มีศีลธรรมนำชีวิต เพราะเชื่อกฎแห่งกรรมและยึดมั่นในคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ครั้นต่อมาโลกเจริญขึ้น การค้นคิดทางวัตถุต่างๆ ก้าวหน้าไปมากและค่อนข้างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางวัตถุนั้นมีผลทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเร็วขึ้น ผลที่ได้จากความเจริญทางวัตถุที่เห็นได้อย่างแท้จริงก็คือ ความเร็วนั่นเอง เดินทางไกลก็ถึงเร็ว ยาก็ทำให้หายโรคได้เร็ว ถนนหนทางไปได้สะดวกรวดเร็ว จดหมายก็ถึงกันเร็ว พูดให้กันฟังก็ได้ยินเร็ว แม้แต่ศัสตราอาวุธเครื่องมือที่ใช้ประหัตประหารกันก็รวดเร็วและรุนแรงขึ้น ทำให้คนตายได้รวดเร็วขึ้น

เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างมันเร็วไปหมด ชีวิตของคนเราที่เกิดมาอยู่ในสังคมทุกวันนี้ ก็เท่ากับว่าเราตกอยู่ในวงล้อมของอะไรเร็ว ๆ ทั้งนั้น แต่พวกเราก็อย่าลืมว่าความรวดเร็วต่างๆ นั้นมันสามารถเป็นพาหนะนำความดีความเลวร้ายต่างๆ มาสู่บ้านเมืองของเรา

ได้เร็วเช่นกัน ทุกสิ่งทุกอย่างจึงอยู่ในลักษณะเป็นการประดังประเดกันเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นรูป รส กลิ่น เสียง หลากหลายรูปแบบ ที่คอยหลอกล่อให้คนในสังคมหลงเข้าไปเสพ โดยคิดไปเองว่ายิ่งเสพมาก ยิ่งจะมีความสุข จึงได้พยายามทุกวิถีทาง โดยไม่ได้สนใจรูปแบบวิธีการ แต่พอได้เสพมากขึ้น เข้าก็ตกอยู่ในหลุมบ่อแห่งความหลง คือ หลงลืมตัวเอง หลงลืมหน้าที่ หลงลืมฐานะ หลงลืมสติ และลงลืมบทบาทของตนเอง

พ่อหลงลืม	**ความเป็นพ่อ**
แม่หลงลืม	**ความเป็นแม่**
ลูกหลงลืม	**ความเป็นลูก**
เพื่อนหลงลืม	**ความเป็นเพื่อน**
ครูหลงลืม	**ความเป็นครู**
ทหารหลงลืม	**ความเป็นทหาร**
ตำรวจหลงลืม	**ความเป็นตำรวจ**
พระหลงลืม	**ความเป็นพระฯ**

เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วหลายคนก็ปรับตัวไม่ทัน จนเกิดความเครียดขึ้น จากการที่ดิ้นรนต้องแกร่งแย่งแข็งขันกัน จิตใจที่เคยอ่อนโยนก็กลับหยาบกระด้าง เต็มไปด้วยความร้อนรน ความหิวโหย ไม่ว่าจะเป็นครูกับนักเรียน ข้าราชการกับประชาชน พระกับชาวบ้าน เกิดความไม่ไว้วางใจกันแทรกอยู่ทุกหนทุกแห่ง ความรักที่จริงใจหาได้ยากลงทุกวัน ถึงแม้

จะรักกันก็เป็นรักที่ระคนไปด้วยความหวาดระแวง และถ้าปล่อยให้มีมากขึ้นในสังคมไทยแล้ว ก็อุปมาเหมือนปลวกขึ้นบ้าน คือนับวันก็มีแต่จะกัดกร่อนที่ละนิดๆ ทำให้บ้านหลังใหญ่พังทลายลงได้ ดังนั้นเราควรรีบป้องกันปลวกนั้นเสียก่อน โดยยึดเอาพระธรรมคำสั่งสอนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ทำชีวิต ให้สุขใจ วิไลลาศ
ย่อมประกาศ เกียรติ์ประจักษ์ สมศักดิ์ศรี
เกิดเป็นคน จะเลอเลิศ ประเสริฐมี
ทุกชีวี ต้องสุขล้ำ ด้วยธรรมครองฯ

มรดกอาจารย์

(พรปีใหม่ ๒๕๓๖)

ขอพระพุทธพระธรรมพระสังฆรัตน์
พูนพิพัฒน์เดชศักดาหาใดเหมือน
ขจัดทุกข์โศกโรคภัยมลายเลือน
พร้อมวันเดือนปีสามห้าผ่านพ้นไป
ประกอบกรรมดีถูกกาลเทศะ
ทุกขณะปีสามหกยิ่งสดใส
ได้ลาภยศสุขสรรเสริญเพลินหทัย
มิว่าใครให้สุขีสิ้นปีเทอญฯ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

ตามรอยพ่อ

จากหยดน้ำ หยดน้อย หลายร้อยหยด
ก็ปรากฏ เป็นสายน้ำ ลำธารใส
เหมือนเราปลูก ต้นไม้น้อย ค่อยๆ ไป
พอเติบใหญ่ แตกกิ่งใบ ให้ร่มเย็น

ยูเอ็นประกาศให้สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกซึ่งมีถึง ๑๖๖ ประเทศ เดินตามรอยพระยุคลบาทสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ยึดหลักของการมีเศรษฐกิจที่พอเพียง คนไทยเรามีแผ่นดินที่ร่มเย็น มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงยอดธรรม ไม่เพียงแต่เป็นพระมหากษัตริย์ แต่พระองค์ยังเป็นกษัตริย์ที่ครองใจมหาชนทั้งชาวไทยและต่างชาติ

ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ ที่ถอดหัวใจไว้กับคนอื่น ชาติไหนประเทศไหนก็ตาม ที่มีพระมหากษัตริย์ ที่ถอดหัวใจไว้กับประชาชน ประเทศนั้นเมืองนั้นก็จะมีแต่ความสงบร่มเย็น ประชาราษฎร์ก็ปลื้มปีติสุข คนที่เอาหัวใจไว้กับคนอื่นไม่มีวันตาย แม้ร่างกายจะถูกเผาหรือถูกฝัง ก็เผาและฝังได้เพียงร่างกาย แต่หัวใจของคนๆ นั้น ไม่มีวันตาย เพราะหัวใจของเขาถูกบรรจุไว้จิตใจของคนอื่น คนที่จะถอดหัวใจของตัวเอง ไว้กับคนอื่นได้นั้น คนๆ นั้น ต้องไม่คิดถึงประโยชน์สุขของตนเองเป็นใหญ่ คิดแต่ประโยชน์สุขของคนอื่น ของส่วนรวมซึ่งฟังดูแล้ว เป็นเรื่องง่ายๆ แต่มนุษย์หลายคนก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะบุญบารมีที่สั่งสมมาจากกาลก่อนมีน้อย แต่อกุศลในจิตใจนั้นมาก คนที่ถอดหัวใจไว้กับคนอื่น คนๆ นั้นต้องมีองค์ประกอบในตัวเอง ๑๐ ประการ คือ

๑. มีสติดีเลิศ
๒. มีปัญญาเฉลียวฉลาด
๓. เป็นนักคิด
๔. เป็นนักสร้าง
๕. มีหิริและโอตตัปปะ
๖. มีเมตตา กรุณา
๗. มีจาคะ
๘. มีใจที่มั่นคง
๙. มีบารมีแรงกล้า ในการบำเพ็ญตน
๑๐. มีขันติ

องค์พ่อหลวงของปวงชนชาวไทย ทรงงานหนักมาตลอดพระชนมายุถึง ๘๑ ปี ปวงชนชาวไทยต่างรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นพสกนิกรของพระองค์ท่าน ท่านทรงเป็นแบบอย่าง ในการเสียสละ คนเราที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป สำหรับข้าราชการก็คงต้องเกษียณอายุ ได้นอนพักผ่อนกับลูกกับเมียอยู่บ้านดูแลต้นหมากรากไม้ แต่พ่อหลวงของพวกเรานั้นพระองค์อายุ ๖๐ ปี ก็ยังทรงงานเพื่อลูกๆ ของพระองค์ อายุ ๗๐ ปี ก็ยังทรงงานหนักโดยไม่มีวันเกษียณ แม้อายุจะ ๘๐ ปีแล้ว พระองค์ท่านก็ยังทรงงานหนักเหมือนเช่นเดิม ตอนนี้พ่อ อายุ ๘๐ กว่าปีแล้ว

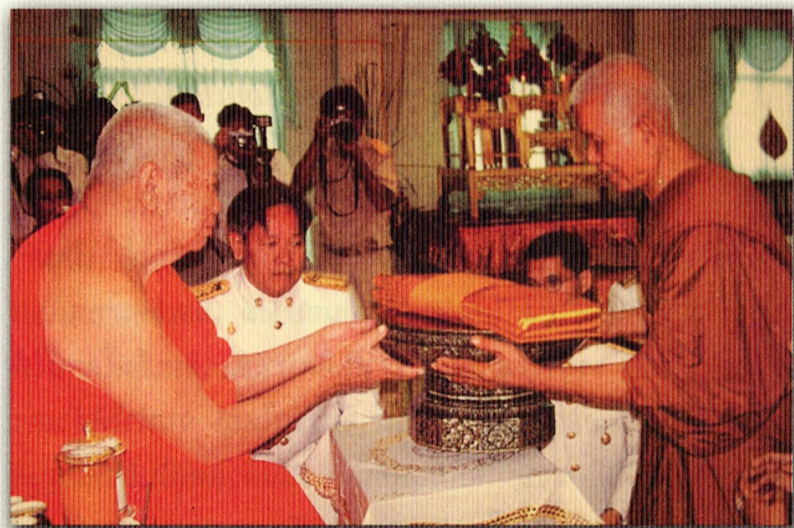
พ่อนั้นทำงานหนักทุกอย่าง ไม่ว่าประเทศไทยจะประสบปัญหาอะไร พ่อก็ช่วยแก้ปัญหาให้ลูกๆ โดยตลอด คนที่สร้างปัญหาก็ไม่ใช่ใครที่ไหน ก็มีแต่ลูกๆ นี่แหละ อย่างเมื่อปีที่ ๒ ๒๕๔๐ ประเทศไทยเจอภัยวิกฤติทางเศรษฐกิจ พ่อก็มาพลิกวิกฤตินั้นให้เป็นโอกาส พ่อสอนปรัชญาให้ลูก ชี้ทิศทางในการดำเนินชีวิตนั่นคือ **“เศรษฐกิจพอเพียง”** เป็นเศรษฐกิจที่พออยู่พอกินอุ้มชูตัวเองได้ วันนั้นปรัชญาของพ่อหลวงคนไทยทุกคนต่างน้อมรับเสียงสนั่นแซ่ซ้องไปทั่วทุกสารทิศ ไม่เพียงแต่คนไทยเท่านั้นแม้แต่ชาวต่างชาติก็ยังชื่นชมและยกย่องพ่อว่าเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ยิ่งใหญ่ ที่ครองใจคนทั่วทั้งประเทศได้โดยไม่มีพระมหากษัตริย์องค์ใดในโลกเสมอเหมือน จนกระทั่งสหประชาติภายใต้การนำของ “โคฟี่ อานัน” เลขาธิการสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล “The Human Development Life time Achievement A ward” เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙

แม้แต่ภาวะโลกร้อนพ่อก็เป็นต้นแบบ สอนลูกๆ ไว้เสมอ และพ่อก็ทำเป็นตัวอย่างเหมือนรู้ล่วงหน้าว่า โลกต่อไปนี้จะมีแต่ความร้อน พ่อจึงอนุรักษ์ป่าและบอกให้ประชาชนปลูกป่าคืนสู่ธรรมชาติ อย่าตัดไม้ทำลายป่า พ่อมองวิสัยทัศน์ไปข้างหน้าอย่างกว้างไกล เราพสกนิกรต้องรู้จักทำตัวให้เป็นลูกที่ดีของพ่อ แค่นี้พ่อคงจะก็ดีใจมากแล้ว ต้นไม้ที่พ่อปลูกนั้น ถูกรดด้วยน้ำเหงื่อก่อนเสมอ เป็นต้นไม้ที่พ่อลงมือทำให้ลูกดู แต่ก็ยังมีลูกบางคนที่เกิดความโลภ จนต้องลักลอบตัดต้นไม้น้อยใหญ่เอาไปขายเพื่อหวังเงิน ลูกบางคนของพ่อไม่เคยปลูกต้นไม้ แต่ทำการค้าขายต้นไม้สืบไปสืบมา ก็ลักลอบตัดต้นไม้ของพ่อที่พ่อปลูก พอน้ำท่วมหรือฝนแล้งที ก็ต้องเหนื่อยพ่ออีก พ่อต้องทำฝนเทียมช่วยเหลือลูกๆ อีก กี่ปีแล้วที่เราทำให้พ่อต้องเหนื่อย กี่ปีแล้วที่เราไม่เคยทำให้หัวใจของพ่อ ได้หยุดพักผ่อนอย่างสบายใจเลย

พรหลวงพ่อวัดไร่ขิง

คนขยัน มีสติ งานสะอาด
มิได้ขาด มั่นใคร่ครวญ แล้วทำหนา
คอยสำรวม มิประมาท ทุกเวลา
มีชีวา เป็นอยู่รอบ โดยชอบธรรม
นอกจากนี้ ตนเองทำ แต่กรรมดี
ทั้งยังมี คนชูชุบ อุปถัมภ์
ผู้น้อยหนุน เป็นรากฐาน ในการทำ
ยศย่อมนำ ให้เจริญ เพลิดเพลินเอยฯ

หยุดพักหัวใจ...เจียระไนตัวเอง

ฝากใจให้ทำบุญ ช่วยเกื้อกูลพระศาสนา
ด้วยองค์พระสัมมา ควรบูชาเคารพกัน
ประกอบชอบทำผิด อย่าได้คิดจิตหุนหัน
เป็นคนอย่าแดกดัน เขารู้กันนั้นไม่ดี
เป็นพระละกิเลส อุดมเพศทั่วเขตศรี
เป็นโยมสมฤดี ทั่วราตรีมีสุขใจ
เข้าวัดขจัดจริง วัดไร่ขิงยิ่งสดใส
พระเณรผ่องอำไพ งามวิไลใจเบิกบาน
ทำบุญเกื้อหนุนนำ ทำประจำไม่รำคาญ
จิตใจให้กล้าหาญ กล้าทำทานงานกุศล

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์
เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

จิตใจให้แฉล่ม หลวงพ่อแย้มให้ฝึกตน
ต้องถักรักอดทน จะเป็นคนร้อยเปอร์เซ็นต์

"แม้ว่าข้าวสารเพียงเมล็ดเดียว จะไม่สามารถเป็นข้าวที่เต็มกระสอบได้ แต่อย่างน้อยมันก็มีส่วนช่วยทำให้เต็มได้ เป็นคำเปรียบเทียบที่น่าฟังและให้คติธรรมเป็นอย่างดี เมื่อเกิดมาบนโลกนี้ อย่าคิดท้อ เราจงภูมิใจว่า เราก็เกิดมาเพื่อเติมเต็มโลกนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อย่าหลงไปยึดอำนาจบาตรใหญ่ จนทำให้ตัวเองเป็นทุกข์ สิ่งที่เกิดมาบนโลกมนุษย์นี้ ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่สมมุติขึ้นมาเท่านั้น ไม่มีใครยิ่งใหญ่กว่าตัวของตัวเอง หากเราเอาตัวเราไปเทียบกับคนโน้นทีคนนี้ที เราก็จะไม่มีความสุข หากมองชีวิตแล้วโลกนี้ไม่มีใครใหญ่อยู่ได้นาน

พ่อแม่ เป็นใหญ่ในบ้าน
ครู เป็นใหญ่ในโรงเรียน
เจ้านาย เป็นใหญ่ในสำนักงาน

แล้ววันหนึ่ง เราก็อาจต้องมาเป็นใหญ่ในบ้าน หรือเราอาจจะกลายเป็นพ่อคนแม่คน แล้ววันหนึ่งเราก็อาจเป็นใหญ่ในโรงเรียน ถ้าเราได้เป็นครู แล้ววันหนึ่งเราก็อาจเป็นใหญ่ในสำนักงาน ถ้าเรามีลูกน้องเป็นบริวาร ส่วนคนที่เป็นใหญ่เมื่อคราวก่อนหน้านี้เราก็อาจจะได้ไปเผาเขา สวดส่งวิญญาณสู่เมรุเรียบร้อยแล้ว และเวลาอีกไม่นานในวันหนึ่งข้างหน้า ความเป็นใหญ่ของเราก็ต้อง

หมดลง แล้วก็มีคนอื่นเข้ามาทำหน้าที่แทนเราอีก นี่คือ ความเป็นจริงที่ไม่มีใครสามารถเป็นใหญ่อยู่ได้นาน มันเป็นใหญ่ได้เพียงชั่วคราว แล้วก็ต้องรอวันเสื่อมสลาย

มนุษย์เรานั้นต่างกันที่ตรงไหน เราทุกคนต่างต้อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย เหมือนกันหมด แต่พระพุทธองค์ก็ทรงเจียระไนชีวิตของตนเองจากเจ้าชายสิทธัตถะมาเป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเจียระไนด้วยวิธีการที่เรียบง่าย อยู่ง่าย ฉันง่าย ไม่ติดในที่อยู่ แม้ว่าจะทรงเป็นพระพุทธจ้าแล้วก็ตาม แต่พระพุทธองค์ก็ยังทรงเจียระไนชีวิตของท่านให้มีคุณค่ายิ่งขึ้นไปอีก ด้วยการออกเดินทางประกาศศาสนา ชี้ให้ทางสัตว์น้อยใหญ่ทั้งหลาย หลุดพ้นออกจากกองทุกข์ได้

พระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่าง ทรงชี้ทางให้มนุษย์เราเดินดังบทสวดมนต์ในทำนองสรภัญญะว่า "ชี้ทางบรรเทาทุกข์ และชี้สุขเกษมศานต์" พระองค์เป็นเพียงผู้ชี้ คนมีปัญญาเท่านั้นจะเดินตามพระพุทธองค์ได้ ส่วนคนไร้ปัญญาหาเดินตามพระองค์ไม่ คนไร้ปัญญามักจะดื้อด้านดื้อดึงและดื้อรั้น เหมือนแมว ดึงหัวกลับดันถอยหลัง จับตรงกลางหลังดึงขึ้น มันกลับยุบท้องมันลงมา

การจะเจียระไนตัวเองให้สะอาดผ่องใสได้ เราต้องรู้จักปล่อยวางและลดละ ถ้ามนุษย์ทุกคนรู้จักไตร่ตรองมองตัวเองมากกว่ามองคนอื่น คือไม่เพ่งโทษใคร ให้เพ่งโทษแต่ตัวเอง แค่นี้ท่าน

ทั้งหลาย ก็กำลังจะเจียระไนชีวิตของตัวท่านเองแล้ว แต่เท่าที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ เราเองชอบมองความชั่วของคนอื่น ว่าเขาไม่ดีอย่างโน้น ว่าเขาไม่ดีอย่างนี้ มัวแต่มองความชั่วของผู้อื่น ความชั่วของตัวเองกลับไม่เคยมองเห็น เบื้องต้นในการเจียระไนชีวิตของท่านให้สวยงามได้นั้น มีสิ่งที่ควรละอยู่สามประการ คือ

๑. ละโลภ
๒. ละโกรธ
๓. ละหลง

เพราะโลภะ ล่อจิตให้ หิวโหย
เพราะโทสะ เผาจิตโอย เร่าร้อน
เพราะโมหะ หุ้มจิตโวย ว้าวุ่น
ละได้ทั้ง ๓ สิ่งนี้ จิตไม่ขุ่นมัว

มรดกอาจารย์

(พรปีใหม่ ๒๕๔๗)

พ้นอบายมีฤทธิ์รู้จิตเขา
ชื่นหลายเท่าได้ปัจจัยสี่หนา
ญาติสายเลือดได้บุญเพิ่มปรีดา
รู้บุญญาทั้งกรรมของสัตว์ดี
สิ้นอาสวะระลึกชาติได้
ยิ่งพอใจในบุญสมศักดิ์ศรี
ละสังโยชน์ต่ำห้าหูทิพย์มี
ฝึกศีลดีสมถะวิปัสสนาเอยฯ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ)
อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง
อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔

คน ๖ ประเภท

วันใดที่ ท้องฟ้า ครึ้มมืดมิด
ก็จงคิด ถึงวัน ที่สดใส
วันนี้แม้ ท้องฟ้า ไม่อำไพ
จงรู้ไว้ ว่าพรุ่งนี้ จะรุ่งเรือง

คำพระท่านว่า “ถ้ามีมารอยู่ในจิต จะหงุดหงิดตลอดไปแต่ถ้ามีพระอยู่ในใจ จะแจ่มใสตลอดกาล” หากมารในตัวท่านยังไม่หมด อย่าไปหวังรบกับใครเขา เพราะถึงแม้ว่าท่านจะชนะคนอื่นเป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้านได้ แต่ท่านก็ยังต้องพ่ายแพ้แก่กิเลสมารที่อยู่ในใจของท่านเองอยู่ดี จงเอาชนะมารภายในใจตัวเองให้ได้ก่อน

โดยการ คิดดีทำดีและพูดดีต่อทุกคน นั่นก็คือ ชัยชนะเป็นเบื้องตน มนุษย์เรานั้นเกิดมาบนโลกนี้ บางคนก็เห็นธรรม บางคนก็มืดมิด เพราะจิตมากด้วยธุลี มากไปด้วยกิเลสตัณหา และไม่พยายามฉุดตัวเองให้หลุดออกจากบ่วงแห่งตัณหานั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าคนเรานั้น มีถึง ๖ ประเภท คือ

๑. เกิดในตระกูลต่ำ เช่น คนจัณฑาล พรานป่าแม้พวกเขายากจน หาข้าวน้ำกินได้น้อย มีผิวพรรณไม่น่าดูเป็นคนขี้โรค เป็นคนตาบอด แต่เขาไม่สร้างความดีพวกนี้ตายไปย่อมเกิดในอบายภูมิ คือ นรก

๒. เกิดในตระกูลต่ำ เช่น คนจัณฑาล พรานป่าแม้พวกเขาจะเป็นคนยากจน แต่ก็หากินสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ เป็นคนสะอาดกาย สะอาดใจ เมื่อเขาตายย่อมเข้าถึงสุคติสวรรค์

๓. เกิดในตระกูลต่ำ เช่น คนจัณฑาล พรานป่า เขาปลงผมและหนวด นุ่งผ้ากาสายะ ออกบวช เป็นบรรพชิต ละนิวรณ์ ๕ บรรลุธรรมได้

๔. เกิดในตระกูลสูง เช่น ขัตติยมหาศาล พราหมณ์มหาศาล คฤหบดีมหาศาล มีทรัพย์ มีรูปงาม มีผิวพรรณงดงาม แต่กลับประพฤติผิด ด้วยกาย วาจา และใจ เขาตายไปก็ย่อมเข้าถึงทุคติ วินิบาต นรก อย่างนี้เขาเรียกว่า คนชาติขาวแต่ประพฤติธรรมดำ

๕. เกิดในตระกูลสูง เช่น ขัตติยมหาศาล พราหมณ์มหาศาล คฤหบดีมหาศาล มีทรัพย์ ก็ยังประพฤติธรรมสุจริต คือ

รักษากาย วาจา และใจ ให้สะอาด ย่อมมีสวรรค์เป็นที่ไปในเบื้องหน้า เรียกว่าคนชาติขาว และประพฤติธรรมขาว

๖. เกิดในตระกูลสูง เช่น ขัตติยมหาศาลพราหมณ์มหาศาล คฤหบดีมหาศาล มีทรัพย์ ประพฤติสุจริตธรรม เขาปลงผมและหนวด บวชเป็นบรรพชิต ละนิวรณ์ ๕ ได้ มีจิตตั้งมั่น บรรลุนิพพาน

เราจึงเห็นได้ว่าบางคนแต่งตัวโก้หรู แต่ไม่เคยเข้าวัดฟังธรรม เขามักจะพูดว่าไม่มีเวลา เพราะพวกนี้จะถูกอวิชชา คือ ความไม่รู้ปิดบัง เพื่อไม่ให้เขามีเวลา และก็เป็นไปตามนั้นจริงๆ จนเมื่อกิเลสหรือตัณหาเกิดขึ้นในจิตใจ ก็มักป่วยไข้หรือมีความท้อแท้สิ้นหวังอยู่ตลอดเวลา บางคนถูกกามฉันทะครอบงำ เกิดความหลงใหลในรูป ในเสียง เมื่อความรักไม่ได้ดั่งใจปรารถนา ขาดเธอเหมือนพี่จะขาดใจ สุดท้ายก็ฆ่าตัวตายเพราะถูกกิเลสคือกามเป็นคนฆ่า บางคนถูกพยาบาทครอบงำ เมื่อรักไม่ได้ครอบครอง ก็อย่าให้ใครได้ไปเลย นั่นก็คือการฆ่าคนที่ตนรัก สุดท้ายก็ต้องกลับมาชดใช้กรรมอีก

พรหลวงพ่อวัดไร่ขิง

สกฺกาโร กาปุริสํ หฺนติ
แปลว่า ลาภสักการะ ย่อมฆ่าคนชั่วเสีย
อันของฟรีคือลาภสักการะ
บางขณะท่านเรียกว่า ของขวัญ
มีเพียงสองมิใช่ใฝ่รำพัน
อย่างหนึ่งนั้นเขาให้เพื่อ บูชา
อย่างที่สองมองพลันขันพินิจ
มี ขอติดหวังตอบแน่นักหนา
รับเรื่อยเมาประมาทขาดปัญญา
ต้องถูกฆ่าเสียคนป่นปี้เอย

ทุกข์สุขอยู่ที่ใจ

น้ำใจงาม ย่อมไม่ตาม อารมณ์ใคร่
เหมือนบัวใบ ไม่ตามโคลน จึงพ้นได้
รู้เล่ห์ร้าง กิเลสร้าย ทำลายใจ
จิตผ่องใส สุขก็แจ่ม แย้มในใจ

คนโง่ส่วนใหญ่แล้วมักเอาหัวใจไปเกาะเกี่ยวไว้กับทรัพย์สมบัติ จนกลับกลายเป็นความทุกข์ แต่คนฉลาดมักเอาสมบัติมาไว้ที่ใจ เมื่อชีวิตเจอเหตุการณ์ที่ควรทุกข์เขาก็ไม่ทุกข์ คนเราทุกวันนี้ทุกข์หนัก เพราะเอาใจไปเกี่ยวเกาะไว้กับสิ่งสมมุติ บางคนผอม

มากไปก็เป็นทุกข์ กลัวหุ่นไม่ดี กลัวเขามองว่าเป็นเอดส์ คิดมากจนบางคนถึงกับฆ่าตัวตาย บางคนก็ทุกข์เพราะอ้วน กลัวเขาว่าเป็นหมูตอนบ้าง เป็นหมูนครปฐมบ้าง เลยไม่รู้ว่าอะไรคือมาตรฐานของทุกข์กันแน่ เพราะผอมก็เป็นทุกข์ อ้วนก็ยังเป็นทุกข์อีก ความจริงแล้วความทุกข์ทั้งมวลล้วนมาจากการปรุงแต่งของจิตเราเอง

หากเราเข้าใจชีวิตของเราอย่างแท้จริงแล้ว ทรัพย์สินเงินทองต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งที่เราสมมุติกันขึ้นมาเองโดยแท้จริงแล้ว มันไม่มีคุณค่าอะไรในตัวเองเลย คนที่ยึดติดในเรื่องความรวยความจนจึงกลายเป็นคนที่ยึดติดในของสมมุติ เพราะหากเรามองให้ดีจะรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ เป็นเพียงของชั่วคราวเท่านั้น ไม่ควรหลงเข้าไปยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใด แม้แต่ร่างกายของตัวเอง

โลกนี้ได้รับแสงจากดวงอาทิตย์จึงสว่างไสว แต่อีกด้านกลับต้องมืดมิดจากเงาของโลกเอง เปรียบเหมือนชีวิตของมนุษย์ที่พระพุทธเจ้าให้แสงแห่งธรรมแล้ว ชี้ทางให้แล้ว แต่ดวงตาของมนุษย์กลับมืดบอดจนมองไม่เห็นทางออกจากกองทุกข์ เพราะตัวของมนุษย์เองเป็นผู้มากล้นด้วยกิเลสตันหาอุปาทาน มากไปด้วยความยึดมั่นถือมั่น ชีวิตจึงมากไปด้วยทุกข์ ถ้าตัวเราเองไม่เข้าไปยึด ความทุกข์มันจะมาจากไหนกัน เราลองมาดูตัวอย่าง ชีวิตของคนที่เขาไม่ยึด จึงไม่หวั่นไหวในโลก

มีมหาเศรษฐีคนหนึ่งเขามีลูกทั้งหมด ๗ คน มีคนรับใช้เป็นบริวาร เขามีเงินทองและทรัพย์สมบัติอีกนับไม่ถ้วน และเขายังมีสัตว์เลี้ยง ไม่ว่าจะเป็น อูฐ ลาโค แพะแกะอีกมากมาย แล้ววันหนึ่งคนใช้ทั้ง ๔ คนของมหาเศรษฐี ได้วิ่งเข้ามาหาเพื่อกล่าวรายงานอย่างตื่นเต้นต่อหน้าเจ้านายของเขาเองว่า

คนที่ ๑ "นายครับพวกโจร มาแต่ทิศใต้ ปล้นเอาฝูงโค ฝูงลาไป ตอนนี้ไม่มีสัตว์อะไรเหลืออยู่เลยครับเจ้านาย และหนำซ้ำนะท่านครับ มันยังฆ่าคนงานของท่านตายหมด เหลือผมอยู่เพียงคนเดียว เลยวิ่งมากล่าวรายงานต่อท่าน"

ท่านเศรษฐีเมื่อได้ยินดังนั้นก็ไม่ว่าอะไร ควบคุมอารมณ์ไม่ให้หวั่นไหวอยู่ได้เป็นอย่างดี ต่อมาคนใช้ของเศรษฐี คนที่ ๒ ก็วิ่งเข้ามาหา จากทางทิศเหนืออย่างตระหนกตกใจเช่นกัน และก็กล่าวรายงาน อย่างกระหืดกระหอบว่า "ท่านครับ เกิดฟ้าผ่าและมีฝนพายุพัดพาอย่างแรงกล้า พัดพาเอาฝูงแกะ ฝูงแพะ รวมไปถึงคนเลี้ยงตายหมด ยกเว้นเหลือแต่ผมเพียงผู้เดียว" ท่านเศรษฐีก็กลับแสดงอาการเงียบสงบ ไม่พูดจาอะไร

เพียงเวลาไม่นาน คนใช้คนที่ ๓ ก็วิ่งหน้าตั้งมาและก็กล่าวรายงานว่า "ท่านเศรษฐีครับ พวกโจร ปล้นอูฐ ของท่านไปทั้งฝูง และยังฆ่าคนเลี้ยงตายหมด ส่วนผมวิ่งหนีรอดมาได้อย่างหวุดหวิด เกือบเอาชีวิตไม่รอดครับ" เมื่อท่านเศรษฐีได้ยินดังนั้นก็นั่งนิ่ง ไม่ว่ากล่าวอะไรและก็ยังสามารถสงบกายสงบใจอยู่เช่นเดิม

และอีกไม่นานคนใช้คนที่ ๔ ก็วิ่งมาเช่นกัน และก็บอกกับท่านว่า "ท่านเศรษฐีครับ ลูกชายกับลูกสาวของท่าน กำลังร่วมอยู่ในงานแต่ง แต่มีลมพายุพัดกระหน่ำมาอย่างแรง จนทำให้คนในงานตายหมดรวมทั้งลูกของท่านทั้งหมดตายเรียบ เดชะบุญ เหลือผมรอดอยู่คนเดียว"

เศรษฐีได้ฟังดังนั้น แทนที่จะคร่ำครวญจนแทบสิ้นสติ แต่ท่านกลับกล่าวกับคนที่มารายงานอย่างใจเย็นว่า "ท่านทั้งหลาย แม้ของที่พลัดพรากไปแล้ว ก็ไม่ควรแสดงความเสียใจ และร้องไห้ออกมา เพราะว่าเมื่อเราเกิดมา ก็ไม่มีอะไรเกิดมาพร้อมกับเรา เราจะยินดียินร้าย กับสิ่งที่เกิดขึ้นกับชีวิตทำไมชีวิตเราเศร้าโศกไปก็เท่านั้น เพราะความเศร้าโศก ไม่ได้ทำให้คนคนนั้น เจริญงอกงามหรือไพบูลย์ขึ้นได้"

จึงถือได้ว่าเศรษฐีคนนี้ เป็นคนที่เข้าใจในโลก เข้าใจในชีวิตเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเข้าใจตามความเป็นจริงก็ไม่เป็นทุกข์เพราะสิ่งที่แข็งแกร่งมากในโลกนี้มีอยู่ ๓ ประการ นั้นก็คือ เหล็กกล้า เพชรและการรู้จักตนเอง แต่สิ่งที่มีประโยชน์ที่สุดต่อชีวิตของคนเราทุกคนก็คือ การรู้จักตัวเองเป็นสำคัญ เพราะมันเป็นพื้นฐานก่อนที่จะทำให้เราเข้าใจในโลก ทำให้เราเข้าใจในความคิดและการกระทำของคนอื่น ดังนั้นเราควรที่จะทำความรู้จักตัวเองเสียก่อนเป็นเบื้องต้น โดยการศึกษาและประพฤติปฏิบัติธรรม ตามแนวทางคำสอนของพระพุทธศาสนา แล้วทุกท่านจะสามารถมองเห็นโลกได้ตามความเป็นจริง

ธรรมบทเตือนใจ (๒๕/๖๘๗)

พระผู้มีพระภาคตรัสแก่พราหมณ์ผู้เป็นชาวนา
ณ กรุงสาวัตถีดังนี้

ถ้ากามนั้นสำเร็จด้วยดีแก่สัตว์นั้น ผู้อยากได้กามอยู่ สัตว์นั้นได้กามตามที่ต้องการแล้ว ย่อมเป็นผู้อิ่มใจแน่แท้ถ้าเมื่อสัตว์นั้นอยากได้กามอยู่ เกิดความพอใจแล้วกามเหล่านั้นเสื่อมไป สัตว์นั้นย่อมเจ็บปวด เหมือนถูกลูกศรแทง ผู้ใดละกามได้ เหมือนคนเดินเลี่ยงหัวงูผู้นั้นมีสติ ล่วงพ้นตัณหาที่ชื่อว่า วิสัตติกานี้ในโลก

นรชนใดปรารถนาเนืองๆ ซึ่งไร่นา ที่ดิน เงิน โค ม้า ทาส บุรุษ สตรี พวกพ้องหรือกามเป็นอันมาก กิเลสทั้งหลายอันไม่มีกำลังครอบงำนรชนนั้น อันตรายทั้งหลายย่ำยีนรชนนั้นเพราะอันตรายนั้น ทุกข์จึงติดตามนรชนนั้นไป เหมือนน้ำไหลเข้าเรือรั่วฉะนั้น

เพราะฉะนั้น สัตว์เกิดพึงมีสติทุกเมื่อ ละกามทั้งหลายได้ ครั้นละกามเหล่านั้นได้แล้ว พึงข้ามโอฆะได้ เหมือนคนวิดน้ำเรือแล้วไปถึงฝั่งได้ ฉะนั้น

ประวัติวัดไร่ขิง พระอารามหลวง

เมื่อมี ตัวเรา เขาก็เดือดร้อน
มีเขาซ้อน เพิ่มมา เราหวั่นไหว
มิมีเรา มีเขา เดือดร้อนอะไร
จักสดใส สดชื่น ทุกคืนวัน

พรหลวงพ่อวัดไร่ขิง

ถ้าถามท่านว่ารู้จักวัดมงคลจินดารามไหม หลายท่านคงไม่รู้จัก แต่ถ้าถามว่ารู้จักวัดไร่ขิงหรือเปล่า มีน้อยคนนักที่จะไม่รู้จัก หรือไม่เคยได้ยินมาก่อนเลย วัดไร่ขิงเป็นวัดโบราณเก่าแก่มานานแล้ว แต่เดิมเป็นวัดราษฎร์ ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำ

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์
เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง พระอารามหลวง เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑล

นครชัยศรี ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย วัดไร่ขิงปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ ๕๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ห่างจากกรุงเทพ มหานครประมาณ ๓๕ กิโลเมตร หากจะไปวัดไร่ขิงโดยไปจากกรุงเทพฯ ก็ไปตามถนนบรมราชชนนี ซึ่งจะต้องข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่สะพานพระปิ่นเกล้า แล้วขึ้นถนนยกระดับบรมราชชนนี วิ่งรวดเดียวไปลงพุทธมณฑล จากถนนบรมราชชนนีวิ่งต่อไปตามถนนสายพุทธมณฑล - นครชัยศรี จนถึงถนนพุทธมณฑลสาย ๕ ก็เลี้ยวซ้ายวิ่งไปสัก ๒ กิโลเมตรเศษ วัดไร่ขิงมีป้ายบอกทางตลอดโดยเลี้ยวขวาบริเวณนี้ ถ้าวิ่งตรงไปเรื่อยจนไปพบกับถนนพุทธมณฑลสาย ๖ จะมีป้ายบอกให้เลี้ยวซ้ายไปวัดไร่ขิง วัดไร่ขิงจะมีทางเข้าวัด ๓ ทาง คือ ทางแยกหน้าสถานีตำรวจโพธิ์แก้ว ทางแยกหน้าสวนสามพรานและทางแยกพุทธมณฑลสาย ๕

ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้ได้มีชาวจีนปลูกบ้านอาศัยอยู่กันเป็นจำนวนมาก และนิยมปลูกขิงกันอย่างแพร่หลายจนเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้านหรือชุมชนในแถบนี้ว่า “ไร่ขิง” ต่อมาเมื่อมีชุมชนหนาแน่นมากยิ่งขึ้นจึงได้มีการสร้างวัดเพื่อเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ดังนั้นวัดจึงได้ชื่อตามชื่อของหมู่บ้านหรือชุมชนว่า “วัดไร่ขิง” สืบมาในราวปี พ.ศ. ๒๔๔๖ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ เสด็จตรวจเยี่ยมวัดในเขตอำเภอสามพราน สมเด็จฯ ได้เสด็จมาที่วัด

ไร่ขิง และได้ทรงตั้งชื่อใหม่ว่า "วัดมงคลจินดาราม" ทั้งทรงใส่วงเล็บชื่อเดิมต่อท้ายจึงกลายเป็น "วัดมงคลจินดาราม (ไร่ขิง)" เมื่อเวลาผ่านพ้นมานาน และคงเป็นเพราะความกร่อนของภาษาจีน ทำให้วงเล็บหายไป คงเหลือเพียงคำว่า "ไร่ขิง" ต่อท้ายคำว่า "มงคลจินดาราม" จึงต้องเขียนว่า "วัดมงคลจินดาราม-ไร่ขิง" แต่ในทางราชการยังคงใช้ชื่อเดิมเพียงว่า "วัดไร่ขิง" สืบมาจนทุกวันนี้

ประวัติเกี่ยวกับการสร้างวัดไร่ขิง ยังหาหลักฐานทั้งทางวรรณกรรมและจารึกต่างๆ ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักฐานจากปากคำบอกเล่าของคนรุ่นเก่าซึ่งเรียกกันว่าตำนาน เล่าสืบๆ กันมาว่า สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๙๔ โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก ป.ธ.๓) ซึ่งเป็นชาวเมืองนครชัยศรี มณฑลนครชัยศรี เมื่อครั้งที่ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ที่ "พระธรรมราชานุวัตร" ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดศาลาปูนวรวิหารรูปที่ ๕ ต่อมาท่านได้กลับมาสร้างวัดไร่ขิงและวัดดอนหวาย ซึ่งเป็นบ้านโยมบิดา และมารดาของท่าน นอกจากนี้ในหนังสืองานนมัสการปิดทองหลวงพ่อวัดไร่ขิง ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้กล่าวไว้ว่า "การก่อสร้างวัดไร่ขิงยังไม่เสร็จสมบูรณ์ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) มรณภาพลง ดังนั้นงานทุกอย่างจึงตกเป็นภาระของพระธรรมราชานุวัตร (อาจ จนฺทโชโต) เจ้าอาวาสวัดศาลาปูนรูปที่ ๖ ซึ่งเป็นหลานชายของท่าน"

วัดไร่ขิงมีพื้นที่วัดและพื้นที่ธรณีสงฆ์รวม ๒๔๔ ไร่ ๘๙ ตารางวา อาณาเขตของวัดไร่ขิงทั้งหมดแบ่งเป็นเขตศาสนาส่วนหนึ่งกับเขตสาธารณสถานอีกส่วนหนึ่ง โดยมีทางหลวงแผ่นดินสาย ๖ ตัดผ่านกลาง แบ่งเขตทั้งสองให้อยู่คนละด้านกัน

ลักษณะพื้นที่ของวัดเป็นพื้นที่ราบรูปสี่เหลี่ยม ทิศเหนือด้านหน้าของวัดสร้างเขื่อนกั้นริมแม่น้ำตลอดแนวพื้นที่ของวัด ทิศใต้และทิศตะวันออกสร้างกำแพงล้อมตลอดพื้นที่ของวัดเช่นเดียวกัน อาณาเขตของวัดไร่ขิง เฉพาะที่แบ่งเป็นเขตพุทธาวาสและสังฆาวาสมีดังนี้

ทิศเหนือ จดแม่น้ำท่าจีน

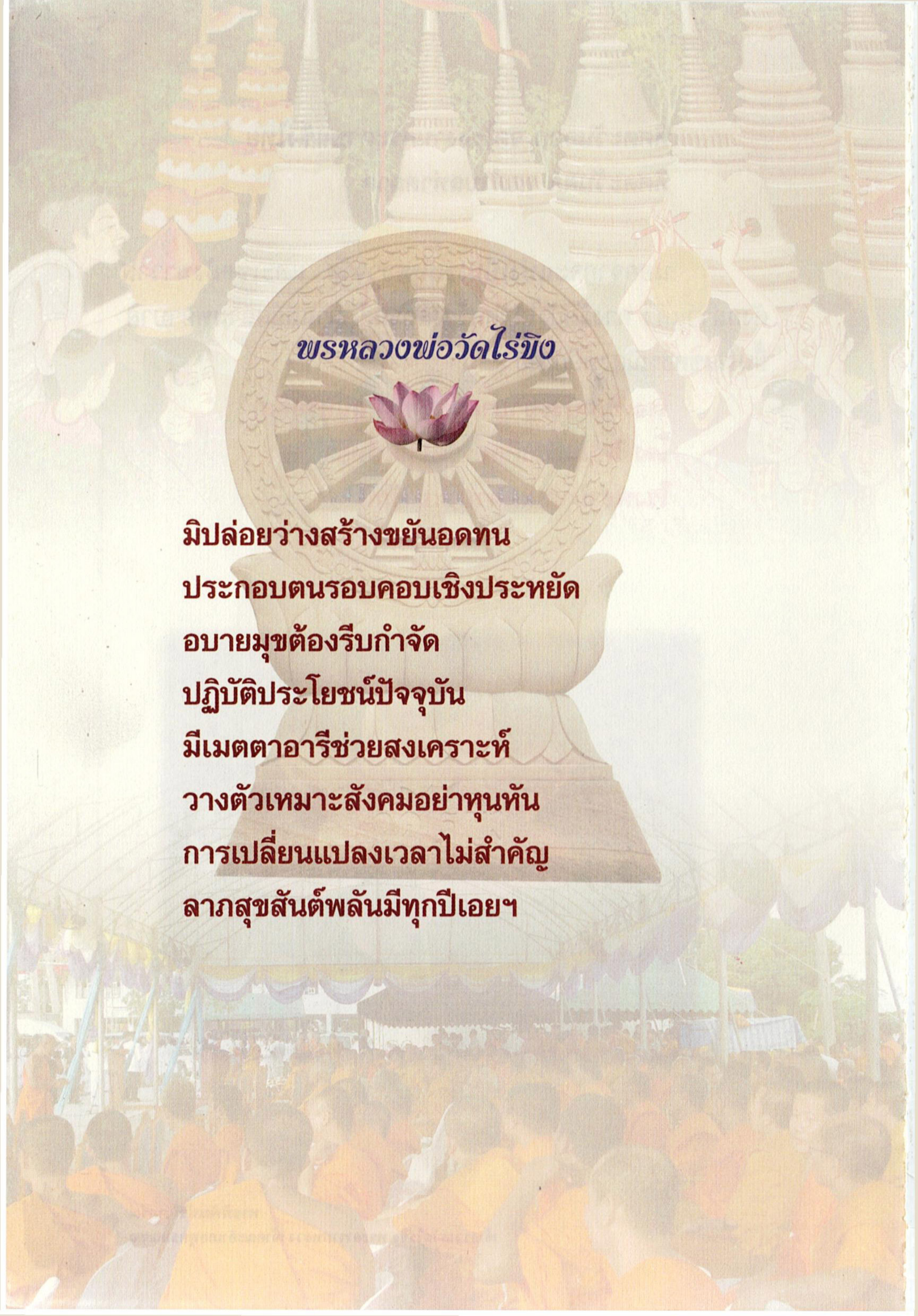
ทิศใต้ จดแนวถนนผ่านสนามกอล์ฟ

ทิศตะวันออก จดโรงงานกระดาษแข็งไทย
ทิศตะวันตก จดตำบลท่าตลาด

นอกจากจะแบ่งเป็นเขตพุทธาวาส และเขตสังฆาวาส ดังกล่าวแล้ว ทางวัดยังได้จัดสร้างสถานศึกษาและสถานพยาบาล ขึ้นในเขตธรณีสงฆ์อีก คือ

โรงเรียนประชาบาลวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ)
โรงเรียนมัธยมศึกษาวัดไร่ขิงวิทยา
โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์

พรหลวงพ่อวัดไร่ขิง

มิปล่อยว่างสร้างขยันอดทน
ประกอบตนรอบคอบเชิงประหยัด
อบายมุขต้องรีบกำจัด
ปฏิบัติประโยชน์ปัจจุบัน
มีเมตตาอารีช่วยสงเคราะห์
วางตัวเหมาะสังคมอย่าหุนหัน
การเปลี่ยนแปลงเวลาไม่สำคัญ
ลาภสุขสันต์พลันมีทุกปีเอยฯ

คาถาหลวงพ่อวัดไร่ขิง

ใจกว้างนัก มักประมาท ขาดสติ
แคบนักสิ ริฟังตน ลงก้นเหว
เดินสายกลาง สร้างพลัง หวังไม่เลว
ความล้มเหลว ต้องชิดซ้าย เสื่อมคลายเอย
คนขยัน มีสติ งานสะอาด
มิได้ขาด หมั่นใคร่ครวญ แล้วทำหนา
คอยสำรวม มิประมาท ทุกเวลา
มีชีวา อยู่ในกรอบ อันชอบธรรม
นอกจากนี้ ตนเองทำ แต่กรรมดี
และยังมี คนชูชุบ อุปถัมภ์
ผู้น้อยหนุน เป็นรากฐาน ในการทำ
ยศย่อมนำ ให้เจริญ เพลิดเพลินเอย

องค์หลวงพ่อวัดไร่ขิงเป็นพระที่มีความศักดิ์สิทธิ์มากองค์หนึ่งของประเทศไทย ถ้าเอ่ยชื่อถึงองค์หลวงพ่อแล้ว หลายคนต่างเคยรู้จักและเคยเข้ากราบสักการะท่าน มีน้อยคนนักที่ไม่รู้จักองค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์หลวงพ่อวัดไร่ขิงนั้นทำให้ประชาชนต่างพากันหลั่งไหลมากราบไหว้องค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง บางคนก็นำว่าวบ้าง นำประทัดบ้าง นำละครรำและดอกไม้ธูปเทียนมาสักการะองค์หลวงพ่อเพื่อบนบานสานกล่าว ซึ่งเป็นความเชื่อของแต่ละบุคล บางคนที่เชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลกนี้มีจริง ก็

ไม่ใช่ว่าทุกแห่งหนจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลวงพ่อวัดไร่ขิงเป็นพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์มาก ท่านจึงมีลูกศิษย์ลูกหามากมายให้ความเลื่อมใส ไม่ว่าจะเป็น ดารา นักแสดง นักร้อง ตลก ต่างก็พากันมาไหว้เพื่อขอพรจากองค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง

เนื่องจากพระประธานในอุโบสถวัดไร่ขิง ไม่มีพระนามเฉพาะ ดังนั้นประชาชนโดยทั่วไปจึงนิยมเรียกกันว่า “หลวงพ่อวัดไร่ขิง” องค์หลวงพ่อวัดไร่ขิงเป็นพระพุทธรูปเนื้อทองสัมฤทธิ์ทรงประทับนั่งปางมารวิชัยแบบประยุกต์ พระรูปมีลักษณะผึ่งผายคล้ายเชียงแสน พระหัตถ์เรียวงามตามแบบสุโขทัย แต่เฉพาะพระพักตร์มองดูคล้ายรัตนโกสินทร์ มีขนาดหน้าตักกว้าง ๔ ศอก ๒ นิ้วเศษ สูง ๔ ศอก ๑๖ นิ้วเศษ ประดิษฐานอยู่เหนือฐานชุกชี ๕ ชั้น

องค์หลวงพ่อวัดไร่ขิงประดิษฐานเป็นพระประธานอยู่ภายในอุโบสถ โดยหันพระพักตร์ไปทางทิศอุดร (ทิศเหนือ) ซึ่งหน้าวัดมีแม่น้ำนครชัยศรีหรือแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน จากหนังสือประวัติของวัดไร่ขิงได้กล่าวไว้ว่า สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) ได้อัญเชิญมาจากวัดศาลาปูน โดยนำล่องมาทางน้ำด้วยการทำแพไม้ไผ่หรือที่เรียกกันว่าแพลูกบวบรองรับองค์พระปฏิมากร เมื่อถึงหน้าวัดไร่ขิงจึงได้อัญเชิญขึ้นประดิษฐานไว้ภายในอุโบสถ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ ซึ่งเป็นวันสงกรานต์พอดีจึงมีประชาชนจำนวนมากมาชุมนุมกัน ในขณะที่อัญเชิญองค์หลวงพ่อขึ้นจากแพสู่ปะรำพิธีได้เกิดอัศจรรย์แสงแดดที่แผดจ้ากลับพลันหายไป ความ

ร้อนระอุในวันสงกรานต์ก็บังเกิดมีเมฆดำมืดทะมึน ลมปั่นป่วน ฟ้าคะนอง และบันดาลให้มีฝนโปรยลงมาทำให้เกิดความเย็นฉ่ำและเกิดความปิติ ยินดีกันโดยทั่วหน้า ประชาชนที่มาต่างก็พากันตั้งจิตอธิษฐานเป็นหนึ่งเดียวกันว่า "หลวงพ่อจะทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข ดับความร้อน คลายความทุกข์ให้หมดไป ดุจสายฝนที่เมฆนีดลให้ชุ่มฉ่ำ เจริญงอกงามด้วยธัญญาหารฉะนั้น" ดังนั้นวันดังกล่าวที่ตรงกับวันสงกรานต์หรือวันขึ้นปีใหม่ของคนไทย ทางวัดจึงได้ถือเป็นวันสำคัญ และได้จัดให้มีงานเทศกาลนมัสการปิดทองประจำปีหลวงพ่อวัดไร่ขิงสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

ตำนานหลวงพ่อวัดไร่ขิงนั้นจากคำบอกเล่าสืบต่อกันมาหรือที่เรียกว่า "มุขปาฐะ" มีหลายตำนาน ดังนี้

ตำนานที่ ๑ ครั้งเมื่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) ชาวเมืองนครชัยศรี ได้มาตรวจเยี่ยมวัดในเขตอำเภอสามพราน ได้เข้าไปในพระอุโบสถวัดไร่ขิง หลังจากกราบพระประธานแล้ว มีความเห็นว่าพระประธานมีขนาดเล็กเกินไป จึงบอกให้ท่านเจ้าอาวาสพร้อมชาวบ้านไปอัญเชิญมาจากวัดศาลาปูนฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวางลงบนแบบไม้ไผ่และนำล่องมาตามลำน้ำและอัญเชิญขึ้นประดิษฐานในพระอุโบสถ ตรงกับวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ วันสงกรานต์พอดี

ตำนานที่ ๒ วัดไร่ขิงสร้างเมื่อปีกุน พุทธศักราช ๒๓๙๔ ตรงกับปีสุดท้ายในรัชกาลที่ ๓ ต้นปี ในรัชการที่ ๔ สมเด็จพระ

พุฒาจารย์ (พุก) ซึ่งเป็นชาวเมืองนครชัยศรี ในขณะนั้นดำรงสมณศักดิ์พระราชาคณะที่ “พระธรรมราชานุวัตร” ปกครองอยู่ที่วัดศาลาปูนวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้กลับมาสร้างวัดที่บ้านเกิดของตนที่ไร่ขิง เมื่อสร้างพระอุโบสถเสร็จแล้วจึงได้อัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญองค์หนึ่งจากกรุงเก่า (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) มาเพื่อประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถแต่การสร้างยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ ท่านได้มรณภาพเสียก่อน ส่วนงานที่เหลืออยู่พระธรรมราชานุวัตร (อาจ จนฺทโชโต) หลานชายของท่านจึงดำเนินงานต่อจนเรียบร้อย และบูรณะดูแลมาโดยตลอดจนถึงแก่มรณภาพ

ตำนานที่ ๓ ตามตำนานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาเกี่ยวกับมีพระพุทธรูปลอยน้ำมา ๕ องค์ก็มี ๓ องค์ก็มีโดยเฉพาะในเรื่องที่เล่าว่ามี ๕ องค์นั้น ตรงกับคำว่า “ปัญจภาคี ปาฏิหาริยกสินธุโน” ซึ่งได้มีการเล่าเป็นนิทานว่า ในกาลครั้งหนึ่ง มีพี่น้องชาวเมืองเหนือ ๕ คน ได้บวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาจนสำเร็จเป็นพระอริยบุคคล ชั้นโสดาบัน มีฤทธิ์อำนาจทางจิตมาก ได้พร้อมใจกันตั้งสัตย์อธิษฐานว่า เกิดมาชาตินี้จะขอบำเพ็ญบารมีช่วยให้สัตว์โลกได้พ้นทุกข์ แม้จะตายไปแล้ว ก็จะขอสร้างบารมีช่วยสัตว์โลกให้ได้พ้นทุกข์ต่อไปจนกว่าจะถึงพระนิพาน ครั้งพระอริยบุคคลทั้ง ๕ องค์ ได้ดับขันธ์ไปแล้ว ก็เข้าไปสถิตในพระพุทธรูปทั้ง ๕ องค์จะมีความปรารถนาที่จะช่วยคนทางเมืองใต้ที่อยู่ติดแม่น้ำให้ได้พ้นทุกข์ จึงได้พากันลอยน้ำลงมาตามลำน้ำทั้ง ๕ สาย

เมื่อชาวบ้านตามเมืองที่อยู่ริมแม่น้ำเห็นเข้า จึงได้อัญเชิญและประดิษฐานไว้ตามวัดต่างๆ มีดังนี้

พระพุทธรูปองค์ที่ ๑ ลอยไปตามแม่น้ำบางปะกง ขึ้นสถิตที่วัดโสธรวรวิหาร เมืองแปดริ้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา เรียกกันว่า "หลวงพ่อโสธร"

พระพุทธรูปองค์ที่ ๒ ลอยไปตามแม่น้ำนครชัยศรี (ท่าจีน) ขึ้นสถิตที่วัดไร่ขิงเมืองนครชัยศรี เรียกกันว่า "หลวงพ่อวัดไร่ขิง"

พระพุทธรูปองค์ที่ ๓ ลอยไปตามแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นสถิตที่วัดบางพลี เรียกกันว่า "หลวงพ่อวัดบางพลี" แต่บางตำนานก็ว่าหลวงพ่อวัดบางพลีเป็นองค์แรกในจำนวน ๕ องค์ จึงเรียกว่า "หลวงพ่อโตวัดบางพลี"

พระพุทธรูปองค์ที่ ๔ ลอยไปตามแม่น้ำแม่กลอง ขึ้นสถิตที่วัดบ้านแหลม เมืองแม่กลอง เรียกว่า "หลวงพ่อวัดบ้านแหลม"

พระพุทธรูปองค์ที่ ๕ ลอยไปตามแม่น้ำเพชรบุรี ขึ้นสถิตที่วัดเขาตะเคราเมืองเพชรบุรี เรียกว่า "หลวงพ่อวัดเขาตะเครา"

ส่วนตำนานของเมืองนครปฐมนั้นเล่าว่า มีพระ ๓ องค์ ลอยน้ำมาพร้อมกัน และแสดงปาฏิหาริย์จะเข้าไปยังบ้านศรีมหาโพธิ์ซึ่งมีต้นโพธิ์ใหญ่อยู่ จึงได้เรียกตำบลนั้นว่า "บางพระ" พระพุทธรูป ๓ องค์ลอยไปจนถึงปากน้ำท่าจีนแล้วกลับลอยทวนน้ำขึ้นมาใหม่จึงเรียกตำบลนั้นว่า "สามประทวน" หรือ "สัมปทวน" แต่เนื่องจากตำบลที่ชาวบ้านพากันไปชักพระขึ้นฝั่งเพื่อประดิษฐาน ณ หมู่บ้านของตน แต่ทำไม่สำเร็จ ต้องเปียกฝนและตากแดดตากลม

จึงได้ชื่อว่า “บ้านลานตากฟ้า” และ “บ้านตากแดด” ในที่สุด พระพุทธรูปองค์แรกจึงยอมสถิต ณ วัดไร่ขิงเรียกกันว่า “หลวงพ่อวัดไร่ขิง” ส่วนองค์ที่ ๒ ลอยน้ำไปแล้วสถิตขึ้นที่วัดบ้านแหลม จังหวัดสมุทรสงคราม เรียกว่า “หลวงพ่อวัดบ้านแหลม” และองค์ที่ ๓ ลอยตามน้ำไปตามจังหวัดเพชรบุรี แล้วขึ้นสถิตที่วัดเขาตะเครา เรียกว่า “หลวงพ่อวัดเขาตะเครา”

อุโบสถที่ประดิษฐานองค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง มีลักษณะเป็นทรงโรง ศิลปะสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีขนาดกว้าง ๔ วา ๒ ศอก ยาว ๑๒ วา สูง ๘ วาเศษ ฝาผนังก่ออิฐถือปูน หน้าบันแกะสลักเป็นลายพุดตานติดช่อฟ้าใบระกาหางหงส์ หลังคามุงด้วยกระเบื้องเคลือบสลับสีงดงามนัก ซุ้มประตูเป็นลายปูนปั้นเครือเถา บานประตูด้านนอกเป็นลายรดน้ำรูปท้าวจตุโลกบาล ด้านในเป็นรูปอสูรยักษ์ เขี้ยวกางและอื่นๆ ติดพันด้วยสัตว์ประหลาดตามจินตนาการของช่างเขียนในสมัยนั้น บานหน้าต่างเป็นลายรดน้ำรูปต้นไม้พร้อมด้วยสิงสาราสัตว์ ด้านในเป็นภาพเขียนสีรูปดอกไม้ ส่วนซุ้มหน้าต่างเป็นรูปปูนปั้นลายเครือเถาเช่นเดียวกับซุ้มประตู ความจริงด้านนี้เมื่อก่อนจะเป็นด้านหน้าของโบสถ์ ซึ่งหันหน้าลงสู่แม่น้ำ แต่ในปัจจุบันการเดินทางมาวัดนิยมมากันโดยทางรถยนต์ จึงทำให้ด้านนี้กลับกลายเป็นด้านหลังไป

ที่หน้าโบสถ์มีร้านวัตถุมงคลให้เช่าบูชา มีพระพุทธรูปจำลองของหลวงพ่อให้บูชาด้วย ดอกไม้ธูปเทียนเป็นของวัด ส่วน

ทางขวาของอุโบสถจะมีพระสงฆ์มานั่งคอยรับสังฆทานซึ่งมีผู้ถวายกันมาก จนต้องถวายรวมทีละหลายๆ คน แล้วท่านก็ให้พรพร้อม ๆ กันไปเลยทีเดียว ส่วนถังสังฆทานก็มีวางไว้ให้ แล้วแต่จะทำบุญตามศรัทธา

เรื่องราวเกี่ยวกับอภินิหารบารมีความศักดิ์สิทธิ์ขององค์หลวงพ่อวัดไร่ขิงนั้น มีผู้คนเล่าลือกันจากปากต่อปากของประชาชนโดยทั่วไปจากเหนือสู่ใต้ไว้มากมาย ว่าองค์หลวงพ่อมีอิทธิฤทธิ์และอภินิหารต่างๆ เป็นอเนกประการ แต่ละคนที่มีจิตศรัทธาต่อองค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง ก็ต่างมีเรื่องที่น่าอัศจรรย์ปรากฏแก่ตนเองเกือบทุกคนไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางด้านแคล้วคลาด ทางด้านเจ็บไข้ได้ป่วยต่างๆ ส่วนเรื่องน้ำมนต์ของหลวงพ่อนั้น ก็เป็นที่เชื่อถือมานานแล้วว่ารักษาโรคภัยไข้เจ็บปวดหัวตัวร้อนได้ชะงัดนัก แม้แต่วัวควายเป็นไข้ก็รักษาให้หายได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ที่มากราบไหว้หลวงพ่อ นิยมนำน้ำมนต์กลับบ้านทุกราย เดิมที่วัดจัดเป็นถุงพลาสติกใบเล็กๆ ให้ใส่ แต่เมื่อมีผู้คนต้องการมากขึ้น และการใส่ถุงพลาสติกก็อาจแตกกลางทางได้ ทางวัดจึงได้บรรจุน้ำมนต์ใส่ไว้ในขวดพลาสติก เพื่ออำนวยสะดวกแก่ผู้มีจิตศรัทธา

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ อดีตเจ้าอาวาสวัดไร่ขิงได้นำอภินิหารและเรื่องราวอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ขององค์หลวงพ่อบางส่วนจากผู้มีจิตศรัทธามาบันทึกลงไว้ในหนังสือประวัติและหลวงพ่อวัดไร่ขิง เช่น หลวงพ่อวัดไร่ขิงมีอภินิหารปิดทองไม่ติดทั้งที่ในแต่ละปีจะมีประชาช่นมาปิดทองหลวงพ่อเป็นจำนวนนับไม่ถ้วน

เรื่องอภินิหารในการป้องกันสิ่งต่างๆ ตามความรู้สึกของแต่ละคนที่ตั้งใจปรารถนา เรื่องน้ำมนต์ของหลวงพ่อรักษาโรคภัยต่างๆ ได้สมใจปรารถนา หรือเรื่องหลวงพ่อวัดไร่ขิงปิดตาขโมย ซึ่งหนังสือเล่มนี้แจกฟรีให้ประชาชนทั่วไป

ดังนั้นใครที่ไปวัดไร่ขิง จึงต้องเข้าไปกราบไหว้นมัสการองค์หลวงพ่อเพื่อขอพรจากท่าน หรือพอถึงงานเทศกาลกลางเดือนห้าหรืองานประจำปีนั้น ซึ่งจะจัดทั้งหมดเก้าวันเก้าคืน เป็นอย่างนี้ทุกๆ ปี แต่ละครั้งก็จะมีลูกศิษย์จำนวนมากมาจากทุกทั่วสารทิศ เพื่อที่จะมานมัสการองค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง ต่างพากันมาปิดทององค์หลวงพ่อวัดไร่ขิง คนที่บนหลวงพ่อไว้แต่ยังไม่ได้แก้บนก็จะมาแก้บนด้วย บางคนก็ไปบนบานเพื่อให้ท่านช่วยในเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของชีวิต บางครั้งเสียงประทัดก็จะดังกึกก้องบริเวณที่วัดอนุญาตให้จุด ซึ่งทำให้รู้ว่าคนที่ได้รับพรจากองค์หลวงพ่อแล้วสมปรารถนานั้นพากันมาแก้บน และนอกจากประทัดแล้วสิ่งที่ผู้คนบอกต่อๆ กันมาว่าเป็นที่โปรดปรานของหลวงพ่อวัดไร่ขิงอีกอย่างหนึ่งนั่นก็คือว่าว แต่เรื่องที่รู้กันทั่วไปว่าไม่ควรมาบนบานศาลกล่าวท่าน ก็คือเรื่องขอไม่ให้ตนเองถูกเกณฑ์ทหาร เหมือนกับพระพี่น้องที่ลอยน้ำมาทุกๆ องค์

นับตั้งแต่ที่หลวงพ่อมาประดิษฐานที่วัดไร่ขิง ก็มีประชาชนพากันมาเคารพสักการะมิได้ขาด โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์อาทิตย์และวันนักขัตฤกษ์ อุโบสถของหลวงพ่อจะคลาคล่ำไปด้วยผู้คนซึ่งมาจากทั่วทุกสารทิศ ที่ศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ขององค์

หลวงพ่อ จึงพูดได้ว่าวัดไร่ขิงโด่งดังได้ในทุกวันนี้ เกิดขึ้นมาจากบารมีของหลวงพ่อวัดไร่ขิงนั้นเอง

คาถาบูชาหลวงพ่อวัดไร่ขิง

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
(กล่าวสามรอบแล้วสวดคาถาดังต่อไปนี้)

กาเยนะ วาจายะ วะ เจตะสา มะเหสักขายะ
เทวะตายะ อะภิปาลิตัง อิทธิปาฏิหาริกัง มังคะละ
จินตารามะ พุทธะปาฏิมากะรัง ปูชามิหัง
ยาวะชีวัญจะ สุกัมมิโก สุขะปัตติตถายะฯ (สาธุ)

กลับใจได้ ไม่สายเกินไป

บัวได้น้ำ	กลับใบ	ไหวสดชื่น
ชีพระรื่น	ได้พระธรรม	นำวิถี
จิตละชั่ว	สร้างแต่กรรม	นำความดี
ชั่วชีวี	มีสุขล้น	พ้นอบาย

ทุกวันนี้โลกเจริญทางวัตถุขึ้นอย่างมาก แต่จิตใจของคนเรากับทรุดโทรมลง ลุ่มหลงในโลก คิดแต่ว่าตัวเองทันสมัย หลงคิดว่าตัวเองฉลาด เป็นคนรุ่นใหม่ ที่ใช้เวลาในชีวิตส่วนใหญ่เพลิดเพลินไปกับวัตถุ จึงเกิดและตายอย่างไร้คุณค่า ไม่เคยคิดพยายามค้นหาความหมายของชีวิตว่าคนเรานั้น เกิดมาทำไม

อาตมภาพขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณา การสนทนาธรรม ระหว่างท่านพระกุมารกัสสปะกับเจ้าปายาสิผู้ที่มีความเห็นผิดว่า โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี (สัตว์ที่เกิดและโตเต็มที่ทันที เช่น เทวดา และสัตว์นรก) โดยมีความโดยย่อในปายาสิสูตร (๑๐/๓๔๒) ดังนี้

เจ้าปายาสิ ได้ตรัสกับท่านพระกุมารกัสสปะ ดังนี้ว่า **"ท่านกัสสปะ โยมมีวาทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่า โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี"**

อุปมาด้วยดวงจันทร์และดวงอาทิตย์

พระกุมารกัสสปะ : บพิตร ถ้าอย่างนั้น อาตมภาพขอถวายพระพรถามพระองค์ในเรื่องนี้ โปรดตรัสตอบตามที่พระองค์เข้าพระทัยเรื่องนั้นว่าอย่างไร คือ "ดวงจันทร์ และดวงอาทิตย์ มีในโลกนี้หรือโลกอื่น เป็นเทพหรือมนุษย์"

เจ้าปายาสิ : "ท่านกัสสปะ ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ มีในโลกอื่น มิใช่มีในโลกนี้ เป็นเทพมิใช่เป็นมนุษย์"

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร ด้วยเหตุแห่งพระดำรัสของพระองค์นี้แล จึงแสดงอย่างนี้ว่า 'แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี"

เจ้าปายาสิ : "ท่านกัสสปะ มิตรอำมาตย์ญาติสาโลหิตของโยมในโลกนี้ เป็นมิจฉาทิฏฐิ (มีความเห็นผิด) ต่อมาพวกเขาป่วยได้รับทุกขเวทนาเป็นไข้หนัก เมื่อโยมรู้ว่า 'เวลานี้ พวกเขายัง

ไม่หายป่วย' จึงเข้าไปเยี่ยมแล้วสั่งอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง มีวาทะอย่างนี้ มีทิฏฐิอย่างนี้ว่าบุคคลผู้ฆ่าสัตว์ ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา มีจิตพยาบาท เป็นมิจฉาทิฏฐิ หลังจากตายแล้วจะไปเกิดในอบาย ทุคติ วินิบาต (หรือ)นรก ท่านเป็นผู้มีมิจฉาทิฏฐิ ถ้าหากคำของสมณพราหมณ์พวกนั้นเป็นจริง พวกท่านหลังจากตายแล้ว ได้ไปเกิดในอบาย ทุคติ วินิบาต (หรือ) นรกจริง ก็ขอให้กลับมาบอกเราบ้างว่า 'แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี' พวกท่านเท่านั้นพอเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของเรา สิ่งที่พวกท่านเห็น ก็เช่นเดียวกับสิ่งที่เราเห็นเอง คนเหล่านั้นรับคำของโยมแล้ว แต่ไม่กลับมาบอกไม่ส่งข่าวมาบอก ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุทำให้โยมเข้าใจอย่างนี้ว่า แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี"

อุปมาด้วยโจร

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร ถ้าอย่างนั้นอาตมภาพขอถวายพระพรถามพระองค์ในเรื่องนี้ โปรดตรัสตอบตามที่พอพระทัย พระองค์เข้าพระทัยเรื่องนั้นว่าอย่างไร พวกราชบุรุษของพระองค์ในโลกนี้จับโจรผู้ก่อกรรมชั่วมาแสดงแก่พระองค์ว่า 'ฝ่าพระบาท นี้เป็นโจรผู้ก่อกรรมชั่วต่อพระองค์ พระองค์โปรดลงพระอาชญาแก่โจรนี้ตามพระประสงค์เถิด' ถ้าพระองค์

จะพึงรับสั่งอย่างนี้ว่า ‘ถ้าเช่นนั้น พวกท่านจงใช้เชือกเหนียวมัดบุรุษนี้ เอาแขนไพล่หลังอย่างแน่นหนาแล้วโกนศีรษะ นำไปตระเวนจากถนนหนึ่งไปสู่อีกถนนหนึ่ง จากสี่แยกหนึ่งไปสู่อีกสี่แยกหนึ่ง พร้อมกับแกว่งบัณเฑาะว์เสียงดังน่ากลัว นำออกทางประตูด้านทิศใต้ ตัดศีรษะที่ตะแลงแกงทางทิศใต้แห่งเมือง’ ราชบุรุษทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว โจรควรจะได้รับการผ่อนผันจากเพชฌฆาตตามคำขอที่ว่า ‘ขอให้ท่านเพชฌฆาตโปรดรอจนกว่าข้าพระเจ้าจะได้ไปแจ้งแก่มิตรอำมาตย์ หรือญาติสาโลหิตในบ้านโน้นหรือบ้านนิคมโน้น แล้วจะกลับมา’ กระนั้นหรือ หรือว่าเพชฌฆาตจะพึงตัดศีรษะโจร ผู้กำลังอ้อนวอนอยู่เล่า”

เจ้าปายาสิ : โจรไม่ควรได้รับการผ่อนผันจากเพชฌฆาตตามคำขอ ที่แท้เพชฌฆาตพึงตัดศีรษะโจรผู้กำลังอ้อนวอนอยู่นั่นแหละ

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร โจรนั้นเป็นมนุษย์ ยังไม่ได้รับการผ่อนผันจากเพชฌฆาตที่เป็นมนุษย์ตามคำขอ มิตรอำมาตย์ญาติสาโลหิตของพระองค์ ผู้เป็นมิจฉาทิฐิ หลังจากตายแล้วไปเกิดในอบาย ทุคติ วินิบาต(หรือ)นรกจะได้รับการผ่อนผันจากนายนิรยบาลตามคำขอที่ว่า ‘ขอให้นายนิรยบาลโปรดรอจนกว่าข้าพเจ้าจะได้ไปแจ้งแก่เจ้าปายาสิว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี”

เจ้าปายาสิ : “ท่านกัสปะ มิตรอำมาตย์ญาติสาโลหิตของโยมในโลกนี้เป็นสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) ต่อมาพวกเขาป่วยได้รับ

ทุกขเวทนาเป็นไข้หนัก เมื่อโยมรู้ว่า ‘เวลานี้ พวกเขายังไม่หายป่วย’ จึงเข้าไปเยี่ยมแล้วสั่งอย่างนี้ว่า ‘ท่านทั้งหลาย มีสมณพราหมณ์พวกหนึ่ง มีวาทะอย่างนี้ มีทิฐิอย่างนี้ว่า ‘บุคคลผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เว้นขาดจากการประพฤติผิดในกาม เว้นขาดจากการพูดเท็จ เว้นขาดจากการพูดส่อเสียด เว้นขาดจากการพูดคำหยาบ เว้นขาดจากการพูดเพ้อเจ้อ ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา มีจิตไม่พยาบาท เป็นสัมมาทิฏฐิ หลังจากตายไปแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์’ พวกท่านเป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิ ถ้าหากคำของสมณพราหมณ์พวกนั้นเป็นจริง พวกท่านหลังจากตายแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์จริง ก็ขอให้กลับมาบอกเราบ้างว่า ‘พวกท่านเท่านั้นพอเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของเรา สิ่งที่พวกท่านเห็นก็เช่นเดียวกับสิ่งที่เราเห็นเอง’ คนเหล่านั้นรับคำของโยมแล้ว แต่ไม่กลับมาบอก ไม่ส่งข่าวมาบอก ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยมเข้าใจอย่างนี้ว่า ิแม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี”

อุปมาด้วยบุรุษในหลุมอุจจาระ

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร ถ้าเช่นนั้นอาตมภาพจะยกอุปมาถวายพระองค์ให้สดับ คนฉลาดบางพวกในโลกนี้ เข้าใจความหมายแห่งถ้อยคำได้ด้วยอุปมาโวหาร เปรียบเหมือนบุรุษจมลงในหลุมอุจจาระมิดศีรษะ เมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งราชบุรุษว่า ‘พวกท่านจงช่วยกันยกบุรุษนั้นขึ้นจากหลุม

อุจจาระ' พวกราชบุรุษทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว พึงช่วยกันยกบุรุษนั้นขึ้นมาจากหลุมอุจจาระ ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งอีกว่า 'พวกท่านจงเอาไม้ซี่ไม้ไผ่ขูดอุจจาระออกจากร่างกายของบุรุษนั้นให้หมด ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งอีกว่า 'พวกท่านจงเอาดินสีเหลืองขัดสีร่างกายของบุรุษนั้นสัก ๓ ครั้ง' พวกราชบุรุษทูลรับสนองพระดำรัสแล้ว เอาดินสีเหลืองขัดร่างกายของบุรุษนั้น ๓ ครั้ง ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งอีกว่า 'พวกท่านจงเอาน้ำมันชโลมบุรุษนั้นแล้วลูบไล้ด้วยจุรณอย่างดีให้ผุดผ่องสัก ๓ ครั้ง พวกราชบุรุษพึงเอาน้ำมันชโลมบุรุษนั้นแล้วลูบไล้ด้วยจุรณอย่างดีให้ผุดผ่อง ๓ ครั้ง ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งอีกว่า 'พวกท่านจงตัดผมและโกนหนวดบุรุษนั้น' พวกราชบุรุษพึงตัดผมและโกนหนวดบุรุษนั้น ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งอีกว่า 'พวกท่านจงนำพวงดอกไม้เครื่องลูบไล้และผ้าราคาแพงไปให้บุรุษนั้น' พวกราชบุรุษพึงนำพวงดอกไม้เครื่องลูบไล้ และผ้าราคาแพงไปให้บุรุษนั้น ถ้าพระองค์จะพึงรับสั่งอีกว่า 'พวกท่านจงเชิญบุรุษนั้นขึ้นปราสาทบำรุงบำเรอด้วยกามคุณ ๕' พวกราชบุรุษพึงเชิญบุรุษนั้น ขึ้นปราสาท บำรุงบำเรอด้วยกามคุณ ๕

บพิตร พระองค์เข้าพระทัยเรื่องนั้นว่าอย่างไร บุรุษนั้นอาบน้ำลูบไล้ดีแล้ว ตัดผมและโกนหนวดอย่างดี สวมพวงดอกไม้และเครื่องประดับแล้ว นุ่งผ้าขาวอยู่บนปราสาทชั้นดี เอิบอิ่มพรั่งพร้อม ได้รับการบำเรอด้วยกามคุณ ๕ ยังต้องการจะดำลงในหลุมอุจจาระนั้นอีกหรือ"

“ไม่เป็นเช่นนั้น ท่านกัสสปะ”

“เพราะเหตุไร จึงไม่เป็นเช่นนั้น”

“ท่านกัสสปะ เพราะหลุมอุจจาระไม่สะอาด คือ พึงเป็นสิ่งทั้งไม่สะอาด ทั้งมีกลิ่นเหม็น ทั้งน่ารังเกียจ ทั้งน่าเกลียด”

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร มนุษย์ก็เช่นเดียวกันนั่นแหละ คือสำหรับพวกเทพ พวกมนุษย์เป็นผู้ไม่สะอาด เป็นผู้มีกลิ่นเหม็น เป็นผู้น่ารังเกียจ เป็นผู้น่าเกลียด กลิ่นมนุษย์ย่อมฟุ้งไปในหมู่เทพตลอด ๑๐๐ โยชน์ ก็ (ถ้า) มิตรอำมาตย์ ญาติสาโลหิตของพระองค์ผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เว้นขาดจากการประพฤติ ผิดในกาม เว้นขาดจากการพูดเท็จ เว้นขาดจากการพูดส่อเสียด เว้นขาดจากการพูดคำหยาบ เว้นขาดจากการพูดเพ้อเจ้อ ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของของเขา มีจิตไม่พยาบาท เป็นสัมมาทิฐิ พวกเขาหลังจากตายไปแล้วจะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ แล้วจะกลับมาทูลพระองค์ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี หรือ บพิตร ด้วยเหตุแห่งพระดำรัสของพระองค์แม้นี้แล จึงแสดงอย่างนี้ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี”

เจ้าปายาสิ : “ท่านกัสปะ มิตรอำมาตย์ญาติสาโลหิตของโยมในโลกนี้ พวกเขาป่วยได้รับทุกขเวทนา เป็นไข้หนัก เมื่อโยมรู้ว่า ‘เวลานี้ พวกเขายังไม่หายป่วย’ จึงเข้าไปเยี่ยมแล้วสั่งอย่างนี้ว่าท่านทั้งหลาย เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการถือ

เอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ เว้นขาดจากการประพฤติผิดในกาม เว้นขาดจากการพูดเท็จ เว้นขาดจากการเสพของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท พวกท่านหลังจากตายไปแล้วได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ **อยู่ร่วมกับพวกเทพชั้นดาวดึงส์จริง** ก็ขอให้กลับมาบอกเราบ้างว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี คนเหล่านั้นรับคำของโยมแล้ว แต่ไม่กลับมาบอก ไม่ส่งข่าวมาบอกท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยมเข้าใจอย่างนี้ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี”

อุปมาด้วยเทพชั้นดาวดึงส์

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร ถ้าอย่างนั้นอาตมภาพขอถวายพระพรถามพระองค์ในเรื่องนี้ โปรดตรัสตอบตามที่พอพระทัย ๑๐๐ ปีของมนุษย์เท่ากับคืนและวันหนึ่งของพวกเทพชั้นดาวดึงส์ มิตรอำมาตย์ญาติสาโลหิตของพระองค์ หลังจากตายไปแล้วไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ อยู่ร่วมกับเทพชั้นดาวดึงส์ หากพวกเขาคิดอย่างนี้ว่า ‘รอเวลาให้พวกเราเอิบอิ่ม พรั่งพร้อม ได้รับการบำเรอด้วยกามคุณ ๕ ที่เป็นทิพย์สัก ๒-๓ วันก่อน จึงค่อยไปกราบทูลเจ้าปายาสิว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี’ หรือบพิตรํา

เจ้าปายาสิ : “ไม่เป็นเช่นนั้นท่านกัสสปะ ที่จริงพวกเราคงตายไปนานแล้ว แต่ใครเล่าบอกท่านกัสสปะว่า ‘พวกเทพชั้น

ดาวดึงส์มีอยู่' หรือว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอายุยืนเท่านี้ พวกเราไม่เชื่อท่านกัสสปะว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอยู่' หรือว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอายุยืนเท่านี้"

อุปมาด้วยคนตาบอดแต่กำเนิด

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร เปรียบเหมือนคนตาบอดแต่กำเนิด ไม่อาจเห็นรูปสีดำและรูปสีขาว ไม่อาจเห็นรูปสีเขียว ไม่อาจเห็นรูปสีเหลือง ไม่อาจเห็นรูปสีแดง ไม่อาจเห็นรูปที่เรียบและรูปที่ขรุขระ ไม่อาจเห็นรูปดวงดาว ไม่อาจเห็นรูปดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ เขาจะพึงพูดอย่างนี่ว่า

"รูปสีดำและรูปสีขาวไม่มี
คนที่เห็นรูปสีดำและรูปสีขาวก็ไม่มี
รูปดวงดาวไม่มี คนที่เห็นรูปดวงดาวก็ไม่มี
ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ไม่มี
คนที่เห็นดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็ไม่มี ฯลฯ

บพิตร คนนั้นเมื่อจะพูดว่า 'เราไม่รู้สิ่งนั้น ไม่เห็นสิ่งนั้น เพราะฉะนั้น สิ่งนั้นจึงไม่มี ชื่อว่าพูดถูกหรือไม่"

"ไม่ถูก ท่านกัสสปะ เพราะรูปสีดำและรูปสีขาวมี คนที่เห็นรูปสีดำและรูปสีขาวก็มี ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์มี คนที่เห็นดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็มี ท่านกัสสปะ คนนั้นเมื่อจะพูดว่า 'เราไม่รู้สิ่งนั้น ไม่เห็นสิ่งนั้น เพราะฉะนั้น สิ่งนั้นจึงไม่มี ชื่อว่าพูดไม่ถูก"

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร พระองค์ก็เช่นเดียวกับคนที่ตาบอดแต่กำเนิดนั่นแหละ ที่ตรัสกับอาตมภาพอย่างนี้ว่า 'ก็ใครเล่าบอกท่านกัสสปะว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอยู่' หรือว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอายุยืนเท่านี้ พวกเราไม่เชื่อท่านกัสสปะว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอยู่ หรือว่า 'พวกเทพชั้นดาวดึงส์มีอายุยืนเท่านี้ บพิตร คนจะเห็นโลกอื่นได้ด้วยตาเนื้อดังที่พระองค์ทรงเข้าพระทัยไม่ได้ สมณพราหมณ์ผู้อยู่ในเสนาสนะอันสงัด ในป่าใหญ่ไม่ประมาท มีความเพียร อุทิศกายและใจอยู่ ทำตาทิพย์ให้บริสุทธิ์ย่อมเห็นโลกนี้โลกอื่น ตลอดถึงเหล่าโอปปาติกสัตว์ได้ด้วยทิพย์อันบริสุทธิ์เกินกว่าตาของมนุษย์ คนไม่อาจจะเห็นโลกอื่นได้ด้วยตาเนื้อดังที่พระองค์ทรงเข้าพระทัย บพิตร ด้วยเหตุแห่งพระดำรัสของพระองค์ แม้นี้แล จึงแสดงอย่างนี้ว่า 'แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมีโอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี"

เจ้าปายาสิ : "โยมเห็นสมณพราหมณ์ในโลกนี้ เป็นผู้มีศีลมีกัลยาณธรรมอยากมีชีวิตอยู่ ไม่อยากตาย รักความสุข เกลียดความทุกข์ จึงคิดอย่างนี้ว่า 'ถ้าท่านสมณพราหมณ์ผู้มีศีล มีกัลยาธรรมเหล่านี้พึงรู้อย่างนี้ว่า 'เมื่อพวกเราตายจากโลกนี้แล้ว คุณความดีจะปรากฏ ท่านเหล่านี้คงดื่มยาพิษ ใช้ศัสตราฆ่าตัวตาย ผูกคอตาย หรือกระโดดเหวตาย แต่เพราะท่านเหล่านั้นไม่ทราบอย่างนี้ว่า 'เมื่อพวกเราตายจากโลกนี้แล้ว คุณความดีจะปรากฏ ฉะนั้น ท่านเหล่านั้นจึงอยากมีชีวิตอยู่ ไม่อยากตาย รักความสุขเกลียดความทุกข์ ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยมเข้าใจ

อย่างนี้ว่า 'แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี"

อุปมาด้วยสตรีมีครรภ์

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร ถ้าเช่นนั้นอาตมภาพจะยกอุปมาถวายพระองค์ให้สดับ คนฉลาดบางพวกในโลกนี้ เข้าใจความหมายแห่งถ้อยคำได้ด้วยอุปมาโวหาร เรื่องเคยมีมาแล้ว พราหมณ์คนหนึ่งมีภรรยา ๒ คน บุตรของภรรยาคนหนึ่งมีอายุ ๑๐ ปี หรือ ๑๒ ปี ภรรยาอีกคนหนึ่งมีครรภ์ใกล้คลอด ต่อมาพราหมณ์เสียชีวิตลง ชายหนุ่มพูดกับแม่เลี้ยงดังนี้ว่า 'คุณแม่ ทรัพย์ ธัญชาติ เงินหรือทองทั้งหมดล้วนเป็นของฉัน แม่ไม่มีส่วนแบ่งในทรัพย์สมบัตินี้ โปรดมอบมรดกของพ่อแก่ฉัน' เมื่อชายหนุ่มกล่าวอย่างนี้ นางพราหมณีนั้นกล่าวกับชายหนุ่มนั้นดังนี้ว่า 'ลูกเอ๋ย เจ้าจงรอจนกว่าแม่จะคลอด ถ้าเด็กที่เกิดมาเป็นชาย เขาจะได้รับส่วนแบ่งครึ่งหนึ่ง ถ้าเด็กที่เกิดมาเป็นหญิง เขาจะเป็นผู้รับใช้ของเจ้า'

แต่ชายหนุ่มไม่อยากรอนาน จึงได้ทักท้วงขอทรัพย์สมบัติจากนางอีกหลายครั้ง ลำดับนั้น นางพราหมณีจึงถือมีดเข้าไปในห้อง แล้วแหวะท้องด้วยคิดว่า 'เราอยากรู้ว่าลูกในครรภ์เป็นชายหรือเป็นหญิง' เธอได้ทำลายตนเอง ชีวิตลูกในครรภ์และทรัพย์สมบัติ (ที่จะพึงได้) จนพินาศ บพิตร นางพราหมณีผู้โง่ ไม่ฉลาด เมื่อแสวงหามรดกโดยวิธีที่ไม่แยบคายได้ถึงความพินาศไปแล้วฉันใด

พระองค์ผู้โง่ ไม่ฉลาด เมื่อแสวงหาโลกอื่นโดยวิธีที่ไม่แยบคายจักถึงความพินาศฉันนั้น

บพิตร สมณพราหมณ์ผู้มีศีลมีกัลยาณธรรม ไม่เหมือนนางพราหมณีผู้โง่ ไม่ฉลาด เมื่อแสวงหาโลกอื่นโดยวิธีที่ไม่แยบคายจักถึงความพินาศแล้ว คือ เขาไม่เร่งอายุที่ยังไม่สิ้นให้สิ้นไปแต่รอให้อายุสิ้นไปเอง เพราะว่าชีวิตของสมณพราหมณ์ผู้ฉลาดมีศีลมีกัลยาณธรรมเป็นชีวิตที่มีประโยชน์ สมณพราหมณ์ ผู้มีศีลมีกัลยาณธรรม ดำรงชีวิตอยู่นานเพียงใด ก็ย่อมประสบบุญมากและปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลคนหมู่มาก เพื่อสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เพียงนั้น"

เจ้าปายาสิ : "ท่านกัสสปะ พวกราชบุรุษของโยมจับโจรผู้ก่อกรรมชั่วมา โยมสั่งพวกราชบุรุษอย่างนี้ว่า ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจงจับบุรุษนี้ใส่หม้อทั้งเป็นแล้วปิดฝาหม้อ รัดด้วยหนังสด พอกด้วยดินเหนียวให้หนา ยกขึ้นตั้งเตาแล้วติดไฟ" พวกราชบุรุษรับคำสั่งของโยมแล้ว จึงจับบุรุษนี้ ใส่หม้อทั้งเป็นแล้วปิดฝาหม้อรัดด้วยหนังสด พอกด้วยดินเหนียวให้หนา ยกขึ้นตั้งเตาแล้วติดไฟ เมื่อโยมรู้ว่า "บุรุษนั้นเสียชีวิตแล้ว" จึงให้ยกหม้อนั้นลง กะเทาะดินเหนียวออกแล้วค่อยๆ เปิดปากหม้อตรวจดูว่า 'บางทีพวกเราจะได้เห็นชีวะ (วิญญาณ) ของบุรุษนั้นออกมาบ้าง' แต่พวกเราไม่เห็นชีวะของเขาออกมาเลย ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยม

เข้าใจอย่างนี้ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรม ที่ทำดีและทำชั่วไม่มี”

อุปมาด้วยคนหลับฝัน

พระกุมารกัสสปะ: “บพิตร ถ้าอย่างนั้นอาตมภาพขอถวายพระพรถามพระองค์ในเรื่องนี้ โปรดตรัสตอบตามที่พอพระทัย พระองค์ทรงเคยบรรทมกลางวัน ทรงสุบินเห็นสวนอันน่ารื่นรมย์ ป่าอันน่ารื่นรมย์ พื้นที่อันน่ารื่นรมย์ และสระโบกขรณีอันน่ารื่นรมย์บ้างไหม”

เจ้าปายาสิ : “โยมเคยหลับฝันกลางวัน”

พระกุมารกัสสปะ : “ในขณะที่ทรงสุบินนั้น มีหญิงค่อม หญิงเตี้ย นางภูษามาลาหรือเด็กสาวคอยดูแลพระองค์อยู่หรือ”

เจ้าปายาสิ : “ในขณะที่ฝันนั้น มีหญิงค่อม หญิงเตี้ย นางภูษามาลาหรือเด็กสาวคอยดูแลโยมอยู่”

พระกุมารกัสสปะ : “หญิงเหล่านั้นเห็นชีวะของพระองค์เข้า-ออกอยู่ หรือไม่”

เจ้าปายาสิ : “หญิงเหล่านั้นไม่เห็นชีวะของโยม เข้า-ออกอยู่เลย”

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตรหญิงเหล่านั้นมีชีวิตอยู่แท้ๆ ยังไม่เห็นชีวะเข้า-ออกของพระองค์ผู้ยังทรงพระชนม์อยู่พระองค์จะทรงเห็นชีวะเข้า-ออกของคนผู้สิ้นชีวิตไปแล้วได้อย่างไรเล่า บพิตร”

เจ้าปายาสิ : “ท่านกัสสปะ พวกราชบุรุษขอโยมในโลกนี้จับโจรผู้ก่อกรรมชั่วมา โยมสั่งพวกราชบุรุษอย่างนี้ว่า ‘ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจง เอาตาชั่งมาชั่งบุรุษนี้ทั้งเป็นแล้วใช้เชือกมัดให้ขาดใจตาย เอาตาชั่ง ชั่งอีกครึ่งหนึ่ง’ พวกราชบุรุษรับคำสั่งของโยมแล้วจึงเอาตาชั่งไปชั่งบุรุษนั้นทั้งเป็นแล้ว ใช้เชือกมัดให้ขาดใจตาย เอาตาชั่งชั่งอีกครึ่งหนึ่ง เมื่อบุรุษนั้นยังมีชีวิตอยู่ ร่างกายนี้มีน้ำหนักเบา อ่อนนุ่มและปรับตัวได้ง่ายกว่า แต่เมื่อบุรุษนั้นสิ้นชีวิตแล้วร่างกายกลับมีน้ำหนักมาก แข็งกระด้างและปรับตัวได้ยากกว่า ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยมเข้าใจอย่างนี้ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี”

อุปมาด้วยเหล็กร้อน

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร ถ้าเช่นนั้นอาตมภาพจะยกอุปมาถวายพระองค์ให้สดับ คนฉลาดบางพวกในโลกนี้ เข้าใจความหมายแห่งถ้อยคำได้ด้วยอุปมาโวหาร เปรียบเหมือนคนเอาตาชั่งชั่งก้อนเหล็กที่เผาไว้ตลอดวัน ติดไฟลุกโพลง ต่อมาใช้ตาชั่งชั่งก้อนเหล็กนั้นขณะเย็นสนิท เมื่อไหร่ก้อนเหล็กนั้นจะมีน้ำหนักเบากว่า อ่อนกว่าและดัดได้ง่ายกว่า คือเมื่อติดไฟลุกโพลงอยู่หรือว่าเมื่อเย็นสนิทแล้ว”

เจ้าปายาสิ : “เมื่อก้อนเหล็กนั้นมีไฟ มีลม ติดไฟลุกโพลงอยู่จะมีน้ำหนักเบากว่า อ่อนกว่าและดัดได้ง่ายกว่า แต่เมื่อก้อนเหล็กนั้นไม่มีไฟ ไม่มีลม เย็นสนิท จะมีน้ำหนักมากกว่า แข็งกระด้างกว่าและดัดได้ยากกว่า”

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร เช่นเดียวกันนั่นแหละ เมื่อร่างกายนี้ยังมีอายุ มีไออุ่นและมีวิญญาณ จะมีน้ำหนักเบากว่า อ่อนนุ่มกว่า และปรับตัวได้ง่ายกว่า แต่เมื่อร่างกายนี้ไม่มีอายุ ไม่มีไออุ่นและไม่มีวิญญาณ จะมีน้ำหนักมากกว่า แข็งกระด้างกว่าและปรับตัวได้ยากกว่า”

เจ้าปายาสิ : “ท่านกัสสปะ พวกราชบุรุษของโยมในโลกนี้จับโจรผู้ก่อกรรมชั่วมา โยมสั่งพวกราชบุรุษอย่างนี้ว่า “ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจงฆ่าบุรุษนี้ อย่าให้ผิวหนัง เอ็น กระดูก และเยื่อในกระดูกช้ำ บางทีพวกเราจะได้เห็นชีวะของบุรุษนั้นออกมาบ้าง’ พวกราชบุรุษรับคำสั่งของโยมแล้วจึงฆ่าบุรุษนั้น ไม่ให้ผิวหนัง เอ็น กระดูกและเยื่อในกระดูกช้ำ เมื่อบุรุษนั้นใกล้ตาย โยมสั่งว่า ‘พวกท่านจงผลักให้เขานอนหงาย บางทีพวกเราจะได้เห็นชีวะของบุรุษนั้นออกมาบ้าง’ เมื่อราชบุรุษผลักให้เขานอนหงาย พวกเราก็ไม่ได้เห็นชีวะของเขาออกมาเลย โยมจึงสั่งอีกว่า ถ้าเช่นนั้นพวกท่านจงพลิกให้เขานอนคว่ำ...’ ‘...ให้นอนเขาตะแคงข้างหนึ่ง...”

‘...ให้นอนตะแคงอีกข้างหนึ่ง...’ ’...จงพยุงให้ลุกขึ้น...’

‘...จับศีรษะกดลง...’ ‘...ใช้ฝ่ามือทุบ...’ ‘...ใช้ก้อนดินทุบ...’

‘...ใช้ศัสตราทุบ...’ ‘...ลากมาลากไป ลากไปลากมา...’

บางทีพวกเราจะได้เห็นชีวะของบุรุษนั้นออกมาบ้าง’ พวกราชบุรุษลากบุรุษนั้นมาลากบุรุษนั้นไป ลากไปลากมา พวกเราก็ไม่ได้เห็นชีวะของเขาเลย ตาของเขาก็เหมือนเดิม รูปก็รูปเดิมๆ แต่ตานั้นไม่รับรู้รูปนั้น หูของเขาก็หูเดิม เสียงก็เสียงเดิมๆ แต่หูนั้นไม่รับรู้เสียงนั้น จมูกของเขาก็จมูกเดิม กลิ่นก็กลิ่นเดิมๆ แต่จมูกนั้นไม่

รับรู้กลิ่นนั้น ลิ้นของเขาก็ลิ้นเดิม รสก็รสเดิมๆ แต่ลิ้นนั้นไม่รับรู้รสนั้น กายของเขาก็กายเดิม โผฏฐัพพะก็โผฏฐัพพะเดิม ๆ แต่กายนั้นไม่รับรู้โผฏฐัพพะนั้น ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยมเข้าใจอย่างนี้ว่า 'แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี"

อุปมาด้วยการเป่าสังข์

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว คนเป่าสังข์คนหนึ่งนำสังข์ไปยังปัจจันตชนบท เข้าไปยังหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ยืนอยู่กลางหมู่บ้าน เป่าสังข์ขึ้น ๓ ครั้ง วางสังข์ไว้ที่พื้นดินแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ลำดับนั้น ชาวปัจจันตชนบทแตกตื่นว่า 'ท่านทั้งหลาย นั่นเสียงใครกัน น่าพอใจ น่ารักใคร น่าหลงใหล น่าติดใจ ไพเราะอย่างนี้' จึงพากันล้อมคนเป่าสังข์แล้วถามว่า 'พ่อคุณ นั่นเสียงใครกัน น่าพอใจ น่ารักใคร น่าหลงใหล น่าติดใจ ไพเราะอย่างนี้'

คนเป่าสังข์ตอบว่า 'ท่านทั้งหลาย นี้เป็นเสียงสังข์ น่าพอใจ น่ารักใคร น่าหลงใหล น่าติดใจ ไพเราะอย่างนี้' ชาวปัจจันตชนบทเหล่านั้นจับสังข์นั้นให้หงายขึ้นแล้วสั่งว่า 'พูดซิพ่อสังข์ พูดซิพ่อสังข์' สังข์นั้นก็ไม่ส่งเสียง พวกเขาจับสังข์ให้คว่ำหน้าลง ...จับสังข์ให้ตะแคงข้างหนึ่ง ...ใช้ฝ่ามือเคาะ ...ใช้ก้อนดินเคาะ ...ใช้ท่อนไม้เคาะ ...ใช้ศัสตราเคาะ ...ลากมาลากไป ลากไปลากมา แล้วสั่งว่า 'พูดซิพ่อสังข์ พูดซิพ่อสังข์' สังข์นั้นก็ไม่ส่งเสียง

คนเป่าสังข์ได้มีความคิดดังนี้ว่า ‘ชาวปัจจันตชนบทเหล่านี้ช่างโง่เขลาจริง ไฉนจึงแสวงหาเสียงสังข์โดยไม่ถูกวิธีอย่างนี้เล่า’ ขณะที่ชาวปัจจันตชนบทเหล่านั้นกำลังมุงดูอยู่ เขาจึงหยิบสังข์ขึ้นมาเป่า ๓ ครั้งแล้วถือสังข์เดินไป ชาวปัจจันตชนบทเหล่านั้นพูดกันว่า ‘ท่านทั้งหลาย เมื่อสังข์นี้มีคน มีความพยายาม และมีลมจึงส่งเสียงได้ เมื่อสังข์นี้ไม่มีคน ไม่มีความพยายามและไม่มีลมก็ส่งเสียงไม่ได้’

บพิตร เช่นเดียวกันนั่นแหละ เมื่อกายนี้ยังมีอายุ มีไออุ่นและมีวิญญาณ จึงก้าวไปได้ ถอยกลับได้ ยืนได้ นั่งได้ นอนได้ เห็นรูปทางตาได้ ฟังเสียงทางหูได้ ดมกลิ่นทางจมูกได้ ลิ้มรสทางลิ้นได้ ถูกต้องโผฏฐัพพะทางกายได้ รู้ธรรมารมณ์ทางใจได้ แต่เมื่อกายนี้ไม่มีอายุ ไม่มีไออุ่น และไม่มีวิญญาณ กายนี้จึงก้าวไปไม่ได้ ถอยกลับไม่ได้ ยืนไม่ได้ นั่งไม่ได้ นอนไม่ได้ เห็นรูปทางตาไม่ได้ ฟังเสียงทางหูไม่ได้ ดมกลิ่นทางจมูกไม่ได้ ลิ้มรสทางลิ้นไม่ได้ ถูกต้องโผฏฐัพพะทางกายไม่ได้ รู้ธรรมารมณ์ทางใจไม่ได้ บพิตร ด้วยเหตุแห่งพระดำรัสของพระองค์แม้นี้แลจึงแสดงอย่างนี้ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นมี โอปปาติกสัตว์มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมี”

เจ้าปายาสิ : “พวกราชบุรุษของโยมในโลกนี้จับโจรผู้ก่อกรรมชั่วมา โยมสั่งพวกราชบุรุษอย่างนี้ว่า ‘ถ้าเช่นนั้น พวกท่านจงเชือดผิวของบุรุษนี้ บางทีพวกเราจะได้เห็นชีวะของเขาบ้าง’ พวกเขาจึงเชือดผิวของบุรุษนั้น พวกเราก็ไม่ได้เห็นชีวะของเขาเลย

โยมจึงสั่งอีกว่า ถ้าเช่นนั้น พวกท่านจงเถือหนัง...’ ‘...แล่เนื้อ...’ ‘...ตัดเอ็น...’ ...‘...ตัดกระดูก...’ ตัดเยื่อในกระดูกของเขา บางทีพวกเราจะได้เห็นชีวะของเขาบ้าง’ พวกเขาตัดเยื่อในของบุรุษนั้น พวกเราก็ไม่ได้เห็นชีวะของเขาเลย ท่านกัสสปะ นี้แลเป็นเหตุที่ทำให้โยมเข้าใจอย่างนี้ว่า ‘แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี’

อุปมาด้วยชฎิลผู้บูชาไฟ

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว มีชฎิลผู้บูชาไฟคนหนึ่งอาศัยอยู่ในกุฏิใบไม้ ณ ชายป่า เวลานั้น หมู่เกวียนหมู่หนึ่งพักอยู่ในที่ใกล้อาศรมของชฎิลนั้น ๑ คืนแล้วจากไป ต่อมาชฎิลผู้บูชาไฟมีความคิดดังนี้ว่า ‘ทางที่ดี เราควรเข้าไปในสถานที่ที่หมู่เกวียนนั้นพักอยู่ บางทีจะได้อุปกรณ์ใช้สอยในที่นั้นบ้าง จึงลุกขึ้นแต่เช้าตรงเข้าไปที่ที่หมู่เกวียนพำนักพบเด็กอ่อนถูกทิ้งนอนหงายอยู่ที่นั้น ได้คิดว่า ‘การที่เราผู้เป็นมนุษย์มาพบเด็ก แล้วจะปล่อยให้เด็กเสียชีวิตไปก็ไม่เหมาะ ทางที่ดีเราควรพาเขาไปอาศรมแล้วชุบเลี้ยงให้เจริญเติบโต จึงพาเด็กนั้นไปชุบเลี้ยงจนเจริญเติบโต เมื่อเด็กนั้นอายุได้ ๑๐ ปี หรือ ๑๒ ปี ชฎิลบูชาไฟคนนั้นมีธุระอย่างหนึ่งในเมือง จึงสั่งเด็กนั้นว่า ‘ลูก พ่อจะไปในเมือง เจ้าจงบูชาไฟอย่าให้ดับ ถ้าไฟดับ นี้มีด นี้ฟืน นี้ไม้สีไฟ เจ้าพึงก่อไฟบูชา’ เมื่อสั่งเด็กแล้วได้ไปในเมือง ขณะที่เด็กกำลังเล่นไฟอยู่ไฟเกิดดับ เด็กนึกขึ้นได้ว่า ‘พ่อสั่งเราไว้ว่า ‘เจ้าพึงบูชาไฟอย่าให้ดับ ถ้าไฟดับ นี้มีด นี้ฟืน นี้ไม้สีไฟ เจ้าพึงก่อไฟบูชา’ ทาง

ที่ดีเราควรก่อไฟบูชา' จึงเอามีดถากไม้สีไฟ ด้วยเข้าใจว่า 'บางทีจะได้ไฟบ้าง' แต่ไม่ได้ไฟเลย จึงผ่าไม้สีไฟออกเป็น ๒ ซีก...๓ ซีก... ๔ ซีกษ ๕ ซีก... ๑๐ ซีก... ๒๐ ซีก แล้วสับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ครั้นสับให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วก็นำมาโขลกในครก ครั้นโขลกในครกแล้วก็โปรยในที่มีลมแรงด้วยเข้าใจว่า 'บางทีจะได้ไฟบ้าง' แต่เขาก็ไม่ได้ไฟเลย

ต่อมาชฎิลผู้บูชาไฟไปทำธุระในเมืองเสร็จแล้วกลับมาอาศรมของตน ได้ถามเด็กนั้นว่า 'ลูกเอ๋ย ไฟของเจ้าไม่ดับบ้างเลยหรือ' เด็กนั้นตอบว่า 'พ่อครับ ผมมัวเล่นอยู่ตรงนี้ ไฟก็ดับเสีย' พอนึกขึ้นได้ว่า 'พ่อสั่งไว้ว่า 'เจ้าพึงบูชาไฟอย่าให้ดับ ถ้าไฟดับ นี้มีด นี้ฟืน นี้ไม้สีไฟ เจ้าพึงก่อไฟบูชา' ทางที่ดี เราควรก่อไฟบูชา' ผมจึงเอามีดถากไม้สีไฟด้วยเข้าใจว่า 'บางทีจะได้ไฟบ้าง' แต่ก็ไม่ได้ไฟเลย ลำดับนั้นชฎิลผู้บูชาไฟมีความคิดดังนี้ว่า 'เด็กคนนี้ช่างโง่ไม่ฉลาดเอาเสียเลย หาไฟโดยไม่ถูกวิธีจะได้อย่างไรเล่า' เมื่อเด็กนั้นกำลังดูอยู่ จึงหยิบไม้สีไฟมาสีให้เกิดไฟแล้วบอกกับเด็กนั้นดังนี้ว่า 'ลูกเอ๋ย เขาติดไฟกันอย่างนี้ ไม่เหมือนเจ้าที่โง่ไม่ฉลาด หาไฟโดยไม่ถูกวิธี'

บพิตร พระองค์ก็เช่นเดียวกัน ทรงโง่เขลา ไม่ฉลาดนั่นแหละ แสวงหาโลกหน้าโดยไม่ถูกวิธี **พระองค์โปรดสละ ทิฐิชั่วนั้นเถิด ปล่อยวางทิฐิชั่วนั้นเถิด** ทิฐิชั่วเช่นนั้นอย่าได้เกิดมีแก่พระองค์เพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์ตลอดกาลนานเลย"

เจ้าปายาสิ : “ท่านกัสสปะ พูดอย่างนั้นก็จริงแต่โยมไม่อาจสละทิฐิชั่วนี้ได้ พระเจ้าปเสนทิโกศลหรือพระราชานอกอาณาจักร ทรงรู้จักโยมอย่างนี้ว่า ‘เจ้าปายาสิมีวาทะอย่างนี้ มีทิฐิอย่างนี้ว่า “แม้เพราะเหตุนี้ โลกอื่นไม่มี โอปปาติกสัตว์ไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี หากโยมสละ ทิฐิชั่วนี้ จะมีคนว่าโยมได้ว่า ‘เจ้าปายาสินี้ช่างโง่ ไม่ฉลาด ยึดถือแต่สิ่งผิด ๆ’ โยมจะถือทิฐินั้นต่อไป เพราะความโกรธ เพราะความลบหลู่ เพราะความแข่งดี”

อุปมาด้วยนายกองเกวียน ๒ คน

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว มีพ่อค้าเกวียนหมู่ใหญ่มีเกวียนประมาณ ๑,๐๐๐ เล่ม เดินทางจากแคว้นทางทิศตะวันออกไปยังแคว้นทางทิศตะวันตก ขณะเมื่อเดินทางไป หญ้า ฟืน น้ำ ใบไม้สดได้หมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว ในหมู่เกวียนนั้นมีนายกองเกวียน ๒ คน คุมเกวียนคนละ ๕๐๐ เล่ม นายกองเกวียนทั้ง ๒ คนนั้นได้ปรึกษากันว่า ‘กองเกวียนนี้เป็นหมู่ใหญ่มีเกวียน ๑,๐๐๐ เล่ม เวลาที่พวกเราเดินทางรวมกันไป หญ้า ฟืน ใบไม้สดหมดสิ้นไปอย่างเร็ว ทางที่ดีพวกเราควรแยกกองเกวียนนี้ออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ แยกเป็นกลุ่มละ ๕๐๐ เล่ม’ จึงตกลงแยกกันเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มละ ๕๐๐ เล่ม นายกองเกวียนคนหนึ่งบรรทุกหญ้า ฟืนและน้ำเป็นอันมากขับเกวียนล่วงหน้าไปก่อน เมื่อไปได้ ๒-๓ วันได้พบบุรุษผิวดำนัยน์ตาแดงสะพายแล่งธนู ทัดดอกโกมุท มีผ้าและผมเปียกปอน ขับรถคันงามมีล้อเปื้อนตมสวนทางมา จึงถามว่า ‘ท่านมาจากไหน’

บุรุษนั้นตอบว่า ‘เรามาจากที่โน้น’

นายกองเกวียนถามว่า ’ท่านจะไปไหน’

บุรุษนั้นตอบว่า ‘เราจะไปที่โน้น’

นายกองเกวียนถามว่า ‘หนทางกันดารข้างหน้ามีฝนตกมากใช่ไหม’

บุรุษนั้นตอบว่า ‘ใช่ครับ หนทางกันดารข้างหน้ามีฝนตกมาก หนทางมีน้ำชุ่มฉ่ำ มีหญ้า ฟืนและน้ำมากมาย พวกท่านจงทิ้งหญ้า ฟืน และน้ำเก่าเสียเถิด เกวียนเบาท่านจะเดินทางได้เร็วขึ้น วัวก็ไม่ต้องลำบาก’

ลำดับนั้น นายกองเกวียนเรียกพวกขับเกวียนมาบอกว่า ‘บุรุษนี้บอกว่า หนทางกันดารข้างหน้ามีฝนตกมาก หนทางมีน้ำชุ่มฉ่ำ มีหญ้า ฟืนและน้ำมากมาย พวกท่านจงทิ้งหญ้า ฟืน และน้ำเก่าเสียเถิด เกวียนเบาท่านจะเดินทางได้เร็วขึ้น วัวก็ไม่ต้องลำบาก พวกท่านจงทิ้งหญ้า ฟืน และน้ำเก่า จงขับเกวียนเบาไปเถิด’

พวกขับเกวียนรับคำของนายกองเกวียนแล้ว ทิ้งหญ้า ฟืนและน้ำเก่า ขับเกวียนเบาไป แต่ก็มิได้พบเห็นหญ้า ฟืนและน้ำแม้ในที่พักกองเกวียนแห่งแรก แห่งที่ ๒ แห่งที่ ๓ แห่งที่ ๔ แห่งที่ ๕ แห่งที่ ๖ แห่งที่ ๗ ก็ไม่พบ จึงถึงความวอดวายด้วยกัน มนุษย์หรือสัตว์เลี้ยงที่อยู่ในกองเกวียนนั้น ถูกอมนุษย์ คือยักษ์จับกินเสียทั้งหมดเหลือแต่กระดูก

ต่อมา เมื่อนายกองเกวียนคณะที่ ๒ รู้สึกว่า เวลานี้กองเกวียนคณะแรกได้ออกเดินทางมานานแล้ว จึงบรรทุกหญ้า ฟืน

และน้ำเป็นอันมากแล้วขับเกวียนไปได้ ๒-๓ วันได้พบบุรุษผิวดำ นัยน์ตาแดงสะพายแล่งธนู ทัดดอกโกมุท มีผ้าและผมเปียกปอน ขับรถคันงามมีล้อเปื้อนตมสวนทางมา จึงถามว่า “ท่านมาจากไหน”

บุรุษนั้นตอบว่า ‘เรามาจากที่โน้น’

นายกองเกวียนถามว่า ‘ท่านจะไปไหน’

บุรุษนั้นตอบว่า ‘เราจะไปที่โน้น’

นายกองเกวียนถามว่า ‘หนทางกันดารข้างหน้า มีฝนตกมากใช่ไหม’

บุรุษนั้นตอบว่า ‘ใช่ครับ หนทางกันดารข้างหน้ามีฝนตกมาก หนทางมีน้ำชุ่มฉ่ำ มีหญ้า ฟืนและน้ำมากมาย พวกท่านจงทิ้งหญ้า ฟืนและน้ำเก่าเสียเถิด เกวียนเบา ท่านจะเดินทางได้เร็วขึ้น วัวก็ไม่ต้องลำบาก’

ลำดับนั้น นายกองเกวียนเรียกพวกขับเกวียนมาบอกว่า บุรุษนี้บอกว่า ‘หนทางกันดารข้างหน้ามีฝนตกมาก หนทางมีน้ำชุ่มฉ่ำ มีหญ้า ฟืนและน้ำมากมาย พวกท่านจงทิ้งหญ้า ฟืนและน้ำเก่าเสียเถิด เกวียนเบาท่านจะเดินทางได้เร็วขึ้น วัวก็ไม่ต้องลำบาก’ ท่านทั้งหลาย บุรุษผู้นี้มิใช่มิตรหรือญาติสายโลหิตของพวกเรา พวกเราจะเชื่อเขาได้อย่างไร พวกท่านไม่ควรทิ้งหญ้า ฟืน และน้ำเก่า จงขับกองเกวียนไปพร้อมกับสิ่งของที่นำมาเถิด พวกเราจะไม่ทิ้งของเก่า’

พวกขับเกวียนรับคำของนายกองเกวียนแล้ว ขับเกวียนไปพร้อมกับสิ่งของตามที่นำมา พวกเขาไม่พบเห็นหญ้า ฟืน หรือน้ำในที่พักกองเกวียนแห่งแรก แห่งที่ ๒ แห่งที่ ๓ แห่งที่ ๔

แห่งที่ ๕ แห่งที่ ๖ แห่งที่ ๗ ก็ไม่พบเลย เห็นแต่กองเกวียน (คณะแรก) ที่ถึงความวอดวาย เห็นมนุษย์และสัตว์เลี้ยงที่อยู่ในกองเกวียนนั้น ซึ่งถูกอมนุษย์คือยักษ์จับกินเสียทั้งหมดเหลือแต่กระดูก

ลำดับนั้น นายกองเกวียนเรียกพวกขับเกวียนมาบอกว่า 'นี้คือหมู่เกวียน (คณะแรก) ที่ถึงความวอดวาย ทั้งนี้เพราะนายกองเกวียนผู้นำเป็นคนโง่เขลา ถ้าอย่างนั้น พวกท่านจงทิ้งสิ่งของที่มีประโยชน์น้อยในเกวียนของเราแล้ว จงขนเอาสิ่งของที่มีประโยชน์มากในกองเกวียนนี้ไป' พวกขับเกวียนรับคำของนายกองเกวียนแล้ว เดินทางข้ามทางกันดารไปได้โดยสวัสดิภาพ ทั้งนี้เพราะนายกองเกวียนผู้นำเป็นคนฉลาด

บพิตร พระองค์ทรงโง่เขลา ไม่ฉลาด ทรงแสวงหาโลกอื่นโดยไม่ถูกวิธี จะถึงความพินาศ ก็เช่นเดียวกับนายกองเกวียนคนแรกนั่นแหละ พวกคนที่เข้าใจว่าทิฐิของพระองค์ควรฟังควรเชื่อถือเหล่านั้น ก็จะถึงความพินาศเหมือนกัน ฉะนั้น พระองค์โปรดสละทิฐิชั่วนั้นเถิด ปล่อยวางทิฐิชั่วนั้นเถิด ทิฐิชั่วเช่นนั้น อย่าได้เกิดมีแก่พระองค์ เพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์ตลอดกาลนานเลย"

เจ้าปายาสิ : "ท่านกัสสปะ พูดอย่างนั้นก็จริง แต่โยมไม่อาจสละทิฏฐิชั่วนี้ได้"

อุปมาด้วยคนทูนห่ออุจจาระ

พระกุมารกัสสปะ : “บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว มีบุรุษเลี้ยงสุกรคนหนึ่ง ออกจากหมู่บ้านของตนไปยังหมู่บ้านอื่น เห็นอุจจาระแห้งจำนวนมากที่เขาทิ้งไว้ในบ้านนั้น จึงมีความคิดดังนี้ว่า ‘อุจจาระแห้งมากมายที่เขาทิ้งนี้ เป็นอาหารของสุกรของเรา ทางที่ดี เราควรนำอุจจาระแห้งไปจากที่นี้’ จึงปูผ้าห่มลงแล้วโกยเอาอุจจาระแห้งจำนวนมาก ผูกเป็นห่อทูนเดินไป ในระหว่างทางเขาถูกฝนห่าใหญ่นอกฤดูกาลตกรดเปรอะเปื้อนไปด้วยอุจจาระตั้งแต่ศีรษะจดปลายเล็บ (เท้า) ทูนเอาห่ออุจจาระที่ล้นไหลเดินไป

ชาวบ้านเห็นเขาจึงถามว่า ‘ท่านบ้าหรือเปล่า เสียจริตหรือเปล่า ทำไมจึงเปรอะเปื้อนไปด้วยอุจจาระตั้งแต่ศีรษะจดปลายเท้า ทูนเอาห่ออุจจาระที่ล้นไหลอยู่เล่า’ บุรุษนั้นตอบว่า ‘พวกท่านต่างหากที่บ้า พวกท่านต่างหากที่เสียจริตความจริงอุจจาระเป็นอาหารของสุกรของเรา’ บพิตรพระองค์ก็เช่น เดียวกับบุรุษทูนห่ออุจจาระเดินไปนั่นแหละ พระองค์โปรดสละ ทิฐิชั่วนั้นเถิด ปล่อยวางทิฐิชั่วนั้น ทิฐิชั่วเช่นนั้นอย่า ได้เกิดมีแก่พระองค์เพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์ตลอดกาลนานเลย”

เจ้าปายาสิ : “ท่านกัสปะพูดอย่างนั้นก็จริง แต่โยมไม่อาจสละ ทิฐิชั่วนี้ได้”

อุปมาด้วยนักเลงสกา

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว มีนักเลงสกา ๒ คนกำลังเล่นสกา คนหนึ่งกลืนเบี้ยที่จะทำให้แพ้ลูกแล้วลูกเล่า อีกคนหนึ่งเห็นเช่นนั้นจึงพูดว่า 'เพื่อนเอ๋ย ท่านชนะอยู่ฝ่ายเดียว จงคืนลูกสกาแก่เราบ้าง เราจะเซ่นบูชา' นักเลงสกาคนนั้นรับคำแล้วมอบลูกสกาคืน ต่อมานักเลงสกาคนที่ ๒ เอายาพิษทาลูกสกาแล้วบอกว่า 'มาเถิดเพื่อนเราจักเล่นสกากันต่อ'

แม้ครั้งที่ ๒ นักเลงสกาทั้ง ๒ ก็เล่นสกากันต่อ แม้ครั้งที่ ๒ นักเลงสกาคนแรกก็ยังกลืนเบี้ยที่จะทำให้แพ้ลูกแล้วลูกเล่า นักเลงสกาคนที่ ๒ เห็นนักเลงคนแรกกลืนเบี้ยที่จะทำให้แพ้ลูกแล้วลูกเล่า จึงได้พูดกับนักเลงสกาดังนี้ว่า 'คนกลืนลูกสกาเคลือบยาพิษอย่างแรงกล้าก็ยังไม่รู้ตัวเฮ้ยเจ้านักเลงชั่ว เจ้าจงกลืนเข้าไป พิษร้ายแรงจักออกฤทธิ์แก่เจ้าภายหลัง' บพิตร พระองค์ก็เช่นเดียวกับนักเลงสกานั่นแหละ โปรดสละทิฐิชั่วนั้นเถิด ปล่อยวางทิฐิชั่วนั้นเถิด ทิฐิชั่วเช่นนั้นอย่าได้เกิดมีแก่พระองค์เพื่อไม่เกื้อกูลเพื่อทุกข์ตลอดกาลนานเลย"

เจ้าปายาสิ : "ท่านกัสปะพูดอย่างนั้นก็จริง แต่โยมไม่อาจสละ ทิฐิชั่วนี้ได้"

อุปมาด้วยคนหอบเปลือกป่าน

พระกุมารกัสสปะ : "บพิตร เรื่องเคยมีมาแล้ว ณ เมืองแห่งหนึ่ง สหายผู้หนึ่งเรียกสหายมาบอกว่า 'มาเถิดเพื่อน เรา

จะเข้าไปยังเมืองนั้น บางทีจะได้ทรัพย์ในเมืองนั้นบ้าง' สหายคนที่ ๒ รับคำของเพื่อนแล้วพากันเข้าไปยังชนบทถึงถนนในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง เห็นด้ายป่านที่เขาทิ้งไว้มากมายในที่นั้น สหายคนแรกบอกสหายคนที่ ๒ ว่า 'เพื่อนเอ๋ย เขาทิ้งเปลือกป่านไว้มากมาย ถ้าเช่นนั้นท่านจงผูกเปลือกป่านไป ๑ มัด เราจะผูกอีก ๑ มัด เรา ๒ คนจะช่วยกันขนเปลือกป่านไป' สหายคนที่ ๒ รับคำแล้วผูกเปลือกป่าน ๑ มัด แล้วต่างช่วยกันหอบเปลือกป่านเข้าไปยังถนนในหมู่บ้านอีกสายหนึ่ง ได้เห็นด้ายป่านที่เขาทิ้งไว้มากมายในที่นั้น สหายคนแรกจึงบอกสหายอีกคนหนึ่งว่า 'เพื่อนเอ๋ยเราจะปรารถนา เปลือกป่านไปเพื่ออะไร นี้ด้ายป่านที่เขาทิ้งไว้มากมาย ถ้าเช่นนั้น ท่านจงทิ้งมัดเปลือกป่านเสียเถิด เราก็จะทิ้งเหมือนกัน เรามาช่วยกันนำมัดด้ายป่านไปเถิด' สหายคนที่ ๒ ตอบว่า 'เพื่อนเอ๋ย เราหอบมัดเปลือกป่านนี้มาตั้งไกล อีกทั้งมัดไว้เรียบร้อยดีแล้ว เราจะไม่ทิ้งล่ะ ท่านจงทราบเถิด' ลำดับนั้น สหายคนแรกทิ้งมัดเปลือกป่านแล้วนำมัดด้ายป่าน

สหายทั้งสองพากันเข้าไปยังถนนในหมู่บ้านอีกสายหนึ่ง ได้เห็นผ้าป่านที่เขาทิ้งไว้มากมาย สหายคนแรกจึงบอกสหายคนอีกคนหนึ่งว่า 'เราจะปรารถนาเปลือกป่านและด้ายป่านไปเพื่ออะไร นี้ผ้าป่านที่เขาทิ้งไว้มากมาย ถ้าเช่นนั้น ท่านจงทิ้งมัดเปลือกป่านเสีย เราก็จะทิ้งมัดด้ายป่านเหมือนกัน พวกเรามาช่วยกันนำมัดผ้าป่านไปเถิด' สหายคนที่ ๒ ตอบว่า 'เพื่อนเอ๋ย เราหอบมัดเปลือกป่านนี้มาตั้งไกล อีกทั้งมัดไว้เรียบร้อยดีแล้ว เราจะไม่

ทิ้งล่ะ ท่านจงทราบเถิด’ ลำดับนั้น สหายคนแรกทิ้งมัดด้ายป่าน แล้วนำมัดผ้าป่านไป

สหายทั้งสองพากันเข้าไปยังถนนในหมู่บ้านอีกสายหนึ่ง ได้เห็นได้เห็นเปลือกไม้โขมะที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ด้ายเปลือกไม้โขมะที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ผ้าเปลือกไม้โขมะที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ลูกฝ้ายที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ด้ายฝ้ายที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ผ้าฝ้ายที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ เหล็กที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ โลหะ (ทองแดง) ที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ดีบุกที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ สำริดที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ เงินที่เขาทิ้งไว้มากมาย ฯลฯ ทองที่เขาทิ้งไว้มากมาย สหายคนแรกจึงบอกสหายคนอีกคนหนึ่งว่า ‘เพื่อนเอ๋ย เราจะปรารถนาเปลือกป่าน ด้ายป่าน ผ้าป่าน เปลือกไม้โขมะ ด้ายเปลือกไม้โขมะ ผ้าเปลือกไม้โขมะ ลูกฝ้าย ด้ายฝ้าย ผ้าฝ้าย เหล็ก โลหะ ดีบุก สำริด หรือเงินไปเพื่ออะไรกัน นี้ทองที่เขาทิ้งไว้มากมาย ท่านจงทิ้งมัดเปลือกป่านเสียเถิด เราก็จะทิ้งห่อเงินเหมือนกัน พวกเรามาช่วยกันนำห่อทองไปเถิด’ สหายคนที่ ๒ ตอบว่า ‘เพื่อนเอ๋ย เราหอบมัดเปลือกป่านนี้มาตั้งไกล อีกทั้งมัดไว้เรียบร้อยดีแล้ว เราจะไม่ทิ้งล่ะ ท่านจงทราบเถิด’ ลำดับนั้นสหายคนแรกทิ้งห่อเงินแล้วนำห่อทองไป

สหายทั้งสองพากันเข้าไปยังหมู่บ้านของตน ในบรรดาสหายทั้ง ๒ คนนั้น คนที่หอบมัดเปลือกป่านไป ไม่ได้รับความ

ชื่นชมยินดีจากมารดาบิดา ไม่ได้รับความชื่นชมยินดีจากบุตรภรรยา ไม่ได้รับความชื่นชมยินดีจากมิตรอำมาตย์ อีกทั้งไม่ได้รับความสุขโสมนัสที่เกิดจากการหอบเปลือกป่านนั้น ส่วนสหายอีกคนหนึ่งที่นำห่อทองไป ได้รับความชื่นชมยินดีจากมารดาบิดา ได้รับความชื่นชมยินดีจากบุตรภรรยา ได้รับความชื่นชมยินดีจากมิตรอำมาตย์ อีกทั้งได้รับความสุขโสมนัสที่เกิดจากการนำห่อทองนั้นไป

บพิตร พระองค์ก็เช่นเดียวกับบุรุษผู้ขนมัดเปลือกป่าน ที่ไม่เกื้อกูลนั้นแหละ พระองค์โปรดสละทิฐิชั่วนั้นเถิด ปล่อยวางทิฐิชั่วนั้นเถิด ทิฐิชั่วเช่นนั้นอย่าได้เกิดมีแก่พระองค์เพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์ ตลอดกาลนานเลย”

เจ้าปายาสิทรงรับสรณคมน์

เจ้าปายาสิตรัสว่า “เพียงอุปมาโวหารข้อแรกของท่านกัสสปะเท่านั้น โยมก็พอใจอย่างยิ่งแล้ว แต่อยากจะฟังปฏิภาณในการตอบปัญหาที่วิจิตรเหล่านี้ จึงทำทีโต้แย้งท่านกัสสปะเท่านั้นเอง ภาษิตของท่านกัสสปะชัดเจนไพเราะยิ่งนัก ท่านกัสสปะประกาศธรรมแจ่มแจ้งโดยประการต่างๆ เปรียบเหมือนบุคคลหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่ผู้หลงทาง หรือตามประทีปในที่มืดด้วยตั้งใจว่า ‘คนมีตาดีจักเห็นรูปได้’ โยมขอถึงพระผู้มีพระภาค พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์เป็นสรณะ ขอท่านกัสสปะโปรดจำโยมว่า เป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิต”

ถ้าตอนนี้ถ้าท่านทั้งหลายไม่เชื่อเรื่อง บาป บุญ นรก สวรรค์ ว่ามีอยู่จริง ก็อยากจะให้ลองถามตัวเองบ้างว่า ถ้าเกิดนรกมันมีอยู่จริง ๆ ตัวท่านจะปลอดภัยไหม จะรอดจากนรกไปได้หรือเปล่า ขอเตือนท่านทั้งหลายไว้ก่อนว่า มันเป็นการอยากเหลือเกินที่ ผู้มีความเห็นผิดเข้าใจผิด จะไม่ทำความชั่ว ให้รู้จักกลัวนรกกลัวบาปไว้บ้าง อย่างน้อยก็จะทำให้ท่านใช้ชีวิตอย่างสบายใจ ถึงท่านไม่เชื่อว่านรกมีอยู่จริง ก็อย่าทำความชั่ว ทั้งทางกายทางวาจา ทางใจเผื่อไว้บ้าง เผื่อว่าความตายไม่ใช่การสิ้นสุด เผื่อว่านรกมีจริง อย่างน้อยการได้เป็นคนดีมีศีลธรรมก็ทำให้ตัวท่านเอง ครอบครัวของท่านและสังคมโดยรอบมีความสุขในโลกปัจจุบันนี้ ไม่ต้องไปรอโลกหน้า

"แม้เศษไฟ น้อยนิด คิดประมาท
มันก็อาจ เผาเรือนใหญ่ วอดวายได้
ดังเศษกรรม แม้น้อยนิด สะกิดใจ
อาจหมกไหม้ หลายร้อยปี ใช่หนีทัน"

ประวัติผู้เขียน

พระพิพัฒน์วิริยาภรณ์ (แย้ม กิตฺตินฺธโร)

ชื่อเดิม แย้ม อินทร์กรุงเก่า

เกิดวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๘

บ้านเกิด บ้านคลองรางไทร หมู่ที่ ๘ ตำบลบางภาษี

อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

บิดาชื่อ นายหยวก อินทร์กรุงเก่า

มารดาชื่อ นางทวี ศรีบุญรอด

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

ณ พระอุโบสถวัดไร่ขิง ต. ไร่ขิง อ. สามพราน จ. นครปฐม

พระอุปัชฌาย์	พระปฐมนคราภิรักษ์
	(ปัจจุบันพระธรรมเสนานี)
พระกรรมวาจาจารย์	พระครูไพศาลคณารักษ์
	(ปัจจุบันพระพิมลสมณคุณ)
พระอนุสาวนาจารย์	พระครูอุปจิตบุญวัฒน์
	(เจ้าอธิการบุญธรรม จารุวณฺโณ)
ชื่ออุปสมบท	พระมหาแย้ม ฉายา กิตฺตินฺธโร
วิทยฐานะ	น.ธ. เอก ป.ธ. ๓
งานปกครอง	เป็นเจ้าอาวาสวัดไร่ขิง
	เจ้าคณะอำเภอพุทธมณฑลฯลฯ
อุดมคติ	**"ทำความดีให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้"**

ทำ........วันนี้ให้เหมือนวันจะลาลับ
ดี............หรือดับอยู่ที่ใจใครใฝ่หา
ได้......สิ่งใดด้วยตัวสร้างสั่งสมมา
ดี.........ด้วยค่าคุณธรรมค้ำหนุนใจ

ISBN 978-974-614-675-3
ราคา 65 บาท
ปก : กมล ปั้นแพทย์

อยู่กับสุขใจ ไปกับสงบ